HE 54/2019 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista sekä laeiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista. Lisäksi muutettaisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettua lakia, oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettua lakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia, sakon täytäntöönpanosta annettua lakia, tuomioistuinmaksulakia, kuluttajansuojalakia, asuntokauppalakia, saatavien perinnästä annettua lakia, maksupalvelulakia, korkolakia, matkapalveluyhdistelmistä annettua lakia, palvelujen tarjoamisesta annettua lakia, sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia, liikenteen palveluista annettua lakia sekä maksulaitoslakia.

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on toimeenpanna Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä, jonka keskeisen osan muodostavat toimivaltaisten viranomaisten vähimmäistoimivaltuudet. Asetuksen toimeenpano edellyttääkin käytännössä yhteistyöasetusta täydentävien säännösten antamista kuluttajansuojaviranomaisten toimivaltuuksista.

Laissa kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista säädettäisiin muun muassa asetuksen mukaisesta tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta, oikeudesta tehdä koeostoja sekä oikeudesta määrätä poikkeuksellisissa tapauksissa myös esimerkiksi verkkosivustoilla olevaa sisältöä poistettavaksi sekä viime kädessä poistamaan verkkosivusto tai määrätä verkkotunnus poistettavaksi verkkotunnusrekisteristä. Ehdotettu sääntely täydentäisi jo olemassa olevaa sääntelyä yhteistyöasetuksen täytäntöönpanosta vastaavien toimivaltaisten viranomaisten toimivaltuuksista.

Yhteistyöasetusta sovelletaan vain asetuksen liitteessä lueteltujen Euroopan unionin säädösten rajat ylittäviin rikkomuksiin jäsenvaltioissa, mutta ehdotuksen mukaan kuluttaja-asiamiehellä olisi käytössään yhteistyöasetuksen mukaiset toimivaltuudet myös muissa sen valvontaan kuuluvissa asioissa. Kuluttaja-asiamiehen toimintaa tehostettaisiin kansallisista tarpeista johtuen myös siten, että kuluttaja-asiamiehen kieltopäätökseen tyytymättömän elinkeinonharjoittajan olisi vietävä asia markkinaoikeuden käsiteltäväksi, eikä kielto enää raukeaisi pelkästään elinkeinonharjoittajan vastustuksen perusteella.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan kuluttaja-asiamiehelle oikeutta hakea seuraamusmaksun määräämistä markkinaoikeudelta tiettyjen laissa yksilöityjen kuluttajansuojasäännösten rikkomisesta. Myös jatkossa kuluttaja-asiamiehen valvontatyön lähtökohtana olisi kuitenkin neuvottelumenettely. Siltä osin kuin seuraamusmaksusääntelyn piiriin esitetään säännöksiä, joiden noudattamista kuluttaja-asiamies ja Finanssivalvonta valvovat yhdessä, myös Finanssivalvonnalla olisi oikeus määrätä seuraamusmaksuja. Elinkeinonharjoittajalle määrättävän seuraamusmaksun enimmäismäärä olisi pääsäännön mukaan neljä prosenttia rikkomuksen päättymistä edeltäneen vuoden liikevaihdosta.

Esityksellä toteutetaan myös pääministeri Antti Rinteen hallituksen hallitusohjelmaa, jonka mukaan kuluttajansuojalainsäädännön noudattamista tehostetaan uudistamalla kuluttajaviranomaisten toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan 17 päivänä tammikuuta 2020, jolloin yhteistyöasetusta aletaan soveltaa.

———————

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ....1
SISÄLLYS....3
YLEISPERUSTELUT....6
1 ASETUS KULUTTAJAVIRANOMAISTEN YHTEISTYÖSTÄ....6
1.1 Yleistä....6
1.2 Asetuksen sisältö....6
2 NYKYTILA....17
2.1 Toimivaltaiset viranomaiset....17
2.2 Toimivaltaisten viranomaisten toimivaltuudet....18
2.2.1 Kuluttaja-asiamies....18
2.2.2 Finanssivalvonta....20
2.2.3 Liikenne- ja viestintävirasto....22
2.2.4. Fimea....24
2.2.5 Valvira....25
2.2.6 Tietosuojavaltuutettu....26
2.2.7 Aluehallintovirastot....27
3 NYKYTILAN ARVIOINTI....28
3.1 Yleistä....28
3.2 Seuraamusmaksu....29
3.3 Kiellon määrääminen kuluttaja-asiamiehen toimesta....29
4 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET....30
4.1 Yleistä....30
4.2 Kansallinen liikkumavara ja sen käyttö....30
4.3 Yhteistyöasetuksen mukaiset toimivaltaiset viranomaiset....31
4.4 Tutkintavaltuudet....32
4.5 Hallinnolliset seuraamukset....32
4.6 Kuluttaja-asiamiehen määräämän kiellon vastustamista koskevan menettelyn muuttaminen....35
4.7 Koti- ja etämyyntiä koskevan sääntelyn tarkistaminen....35
5 ESITYKSEN VAIKUTUKSET....36
5.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan....36
5.2 Vaikutukset elinkeinonharjoittajiin ja kuluttajiin....37
6 ASIAN VALMISTELU....38
7 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ....41
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT....42
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT....42
1.1 Laki kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista....42
1 luku Yleiset säännökset....42
2 luku Eräät tutkintavaltuudet....47
3 luku Hallinnolliset seuraamukset....51
1.2 Laki Kilpailu- ja kuluttajavirastosta....64
1.3 Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa....65
1 luku Yleiset säännökset....65
5 luku Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely....65
7 luku Muutoksenhaku markkinaoikeuden ratkaisuun....65
1.4 Laki Finanssivalvonnasta....66
1.5 Laki sakon täytäntöönpanosta....67
1.6 Tuomioistuinmaksulaki....67

1.7 Kuluttajansuojalaki 67
2 luku Markkinointi ja menettelyt asiakassuhteessa 67
6 luku Kotimyynti ja etämyynti 67
6 a luku Rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyynti 68
7 luku Kuluttajaluotot 68
7 a luku Asunto-omaisuuteen liittyvät kuluttajaluotot 68
9 luku Taloelementtien kauppa ja rakennusurakka 68
10 luku Aikaosuudet ja pitkäkestoiset lomatuotteet 68
1.8 Asuntokauppalaki 69
7 luku Erinäiset säännökset 69
1.9 Laki saatavien perinnästä 69
1.10 Maksupalvelulaki 69
1.11 Korkolaki 69
1.12 Laki matkapalveluyhdistelmistä 69
1.13 Laki palvelujen tarjoamisesta 69
1.14 Laki sähköisen viestinnän palveluista 69
1.15 Laki liikenteen palveluista 69
1.16 Maksulaitoslaki 70
2 VOIMAANTULO 70
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS 70
LAKIEHDOTUKSET 77
1. Laki kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista 77
2. Laki Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta 88
3. Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta 90
4. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta 93
5. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta 95
6. Laki tuomioistuinmaksulain 8 §:n muuttamisesta 96
7. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta 97
8. Laki asuntokauppalain 7 luvun muuttamisesta 101
9. Laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta 102
10. Laki maksupalvelulain muuttamisesta 103
11. Laki korkolain muuttamisesta 105
12. Laki matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 43 §:n muuttamisesta 106
13. Laki palvelujen tarjoamisesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta 107
14. Laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta 108
15. Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta 109
16. Laki maksulaitoslain 7 b §:n muuttamisesta 110
LIITE 111
RINNAKKAISTEKSTIT 111
2. Laki Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta 111
3. Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta 114
4. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta 118
5. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta 121
6. Laki tuomioistuinmaksulain 8 §:n muuttamisesta 122
7. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta 123
8. Laki asuntokauppalain 7 luvun muuttamisesta 128
9. Laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta 129

10. Laki maksupalvelulain muuttamisesta 130
11. Laki korkolain muuttamisesta 132
12. Laki matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 43 §:n muuttamisesta 133
13. Laki palvelujen tarjoamisesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta 134
14. Laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta 135
15. Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta 136
16. Laki maksulaitoslain 7 b §:n muuttamisesta 137

YLEISPERUSTELUT

1 Asetus kuluttajaviranomaisten yhteistyöstä

1.1 Yleistä

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/2394 kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ja asetuksen (EY) N:o 2006/2004 kumoamisesta (jäljempänä *yhteistyöasetus* tai *asetus*) annettiin 12 päivänä joulukuuta 2017. Asetus tuli voimaan 17 päivänä tammikuuta 2018, ja sitä aletaan soveltaa 17 päivästä tammikuuta 2020 alkaen.

Asetuksen tavoitteena on ottaa käyttöön moderneja, tehokkaita ja tuloksellisia kuluttajansuojayhteistyötä koskevia mekanismeja, joiden avulla voidaan varmistaa EU:n kuluttajansuojalainsäädännön noudattaminen ja sisämarkkinoiden toimivuus sekä tehostaa kuluttajien taloudellisten etujen suojaa. Asetus korvaa vuonna 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä (jäljempänä *kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä annettu asetus* tai *vanha yhteistyöasetus*).

1.2 Asetuksen sisältö

Soveltamisala ja määritelmät

Asetuksen I luku sisältää muun muassa soveltamisalaa ja määritelmiä koskevat säännökset. Asetuksen soveltamisala on laajempi kuin nykyisen, kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä annetun asetuksen soveltamisala.

Asetuksessa vahvistetaan edellytykset, joiden mukaisesti jäsenvaltioiden kuluttajien etuja suojaavan unionin lainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavat viranomaiset tekevät yhteistyötä ja sovittavat toimensa yhteen keskenään ja Euroopan komission *(komissio)* kanssa, jotta voidaan varmistaa kyseisen lainsäädännön noudattaminen ja sisämarkkinoiden toimivuus sekä tehostaa kuluttajien taloudellisten etujen suojaa (1 artikla).

Asetusta sovelletaan unionin sisäisiin rikkomuksiin, laajalle levinneisiin rikkomuksiin ja laajalle levinneisiin rikkomuksiin, joilla on unioninlaajuinen ulottuvuus, vaikka mainitut rikkomukset olisivat loppuneet ennen täytäntöönpanon aloittamista tai saattamista päätökseen (2 artikla).

Asetuksen 3 artikla sisältää asetuksen säännöksiin liittyvät määritelmät, kuten kuluttajan, elinkeinonharjoittajan ja kuluttajien etua suojaavan unionin lainsäädännön määritelmän. Kuluttajien etua suojaavalla unionin lainsäädännöllä tarkoitetaan asetuksessa sen liitteessä lueteltuja asetuksia ja direktiivejä, sellaisina kuin ne on saatettu osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä (3 artiklan 1 alakohta). Asetuksen liitteessä on lueteltu seuraavat asetukset ja direktiivit:

1. Neuvoston direktiivi 93/13/ETY kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista

2. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/6/EY kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa

3. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 1999/44/EY kulutustavaroiden kauppaa ja niihin liittyviä takuita koskevista tietyistä seikoista

4. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista (”Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä”)

5. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/83/EY ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä: 86—100 artikla

6. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/58/EY henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi): 13 artikla

7. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/65/EY kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta

8. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 261/2004 matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta

9. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi)

10. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1107/2006 vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteessä

11. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/114/EY harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta: 1 artikla, 2 artiklan c alakohta ja 4—8 artikla

12. Euroopan parlamentin ja neuvosto direktiivi 2006/123/EY palveluista sisämarkkinoilla: 20 artikla

13. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1371/2007 rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista

14. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta

15. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1008/2008 lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä: 22, 23 ja 24 artikla

16. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/122/EY kuluttajien suojaamisesta aikaosuuksia, pitkäkestoisia lomatuotteita, jälleenmyyntiä ja vaihtoa koskeviin sopimuksiin liittyvien tiettyjen seikkojen osalta

17. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/13/EU audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi): 9, 10 ja 11 artikla ja 19—26 artikla

18. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1177/2010 matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta

19. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 181/2011 matkustajien oikeuksista linja-autoliikenteessä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta

20. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/83/EU kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta

21. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/11/EU kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta (vaihtoehtoista kuluttajariitojen ratkaisua koskeva direktiivi): 13 artikla

22. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 524/2013 kuluttajariitojen verkkovälitteisestä riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta (verkkovälitteistä kuluttajariitojen ratkaisua koskeva asetus): 14 artikla

23. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/17/EU kuluttajille tarkoitetuista kiinteää asunto-omaisuutta koskevista luottosopimuksista ja direktiivien 2008/48/EY ja 2013/36/EU sekä asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta: 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22 ja 23 artikla, 10 luku ja liitteet I ja II

24. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/92/EU maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilejä): 3—18 artikla ja 20 artiklan 2 kohta

25. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2302 matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta

26. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/1128 verkkosisältöpalvelujen rajat ylittävästä siirrettävyydestä sisämarkkinoilla

27. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/302 perusteettomien maarajoitusten ja muiden asiakkaiden kansallisuuteen tai asuin- tai sijoittautumispaikkaan perustuvien syrjinnän muotojen torjumisesta sisämarkkinoilla ja asetusten (EY) N:o 2006/2004 ja (EU) 2017/2394 sekä direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta

Euroopan unionin (*unioni*) sisäisellä rikkomuksella tarkoitetaan asetuksessa kuluttajien etuja suojaavan unionin lainsäädännön vastaisia tekoja tai laiminlyöntejä, jotka ovat vahingoittaneet, vahingoittavat tai ovat omiaan vahingoittamaan sellaisten kuluttajien yhteisiä etuja, joiden asuinpaikka on muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa teko tai laiminlyönti sai alkunsa tai tapahtui, johon teosta tai laiminlyönnistä vastuussa oleva elinkeinonharjoittaja on sijoittautu-

nut tai jossa tekoon tai laiminlyöntiin liittyvä näyttö tai elinkeinonharjoittajan varat sijaitsevat (3 artiklan 2 alakohta).

Laajalle levinneellä rikkomuksella tarkoitetaan asetuksessa kuluttajien etuja suojaavan unionin lainsäädännön vastaisia tekoja tai laiminlyöntejä, jotka ovat vahingoittaneet, vahingoittavat tai ovat omiaan vahingoittamaan sellaisten kuluttajien yhteisiä etuja, joiden asuinpaikka on vähintään kahdessa muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa teko tai laiminlyönti sai alkunsa tai tapahtui, johon teosta tai laiminlyönnistä vastuussa oleva elinkeinonharjoittaja on sijoittautunut tai jossa tekoon tai laiminlyöntiin liittyvä näyttö tai elinkeinonharjoittajan varat sijaitsevat (3 artiklan 3 alakohdan a alakohta). Laajalle levinneellä rikkomuksella tarkoitetaan myös kuluttajien etuja suojaavan unionin lainsäädännön vastaisia tekoja tai laiminlyöntejä, jotka ovat vahingoittaneet, vahingoittavat tai ovat omiaan vahingoittamaan sellaisten kuluttajien yhteisiä etuja ja jolla on yhteisiä piirteitä, kuten sama lainvastainen menettely tai samat edut rikkomuksen kohteena ja jonka tekijä on sama elinkeinonharjoittaja vähintään kolmessa jäsenvaltiossa (3 artiklan 3 alakohdan b alakohta).

Laajalle levinneellä rikkomuksella, jolla on unioninlaajuinen ulottuvuus, tarkoitetaan asetuksessa laajalle levinnyttä rikkomusta, joka on vahingoittanut, vahingoittaa tai on omiaan vahingoittamaan kuluttajien yhteisiä etuja kahdessa kolmasosassa jäsenvaltioista, joissa yhteensä on vähintään kaksi kolmasosaa unionin väestöstä (3 artiklan 4 alakohta).

Toimivaltaiset viranomaiset ja niiden valtuudet

Asetuksen II luvussa säädetään toimivaltaisista viranomaisista ja niiden valtuuksista. Jäsenvaltioiden on asetuksen 5 artiklan mukaan nimettävä yksi tai useampi asetuksen soveltamisesta vastaava toimivaltainen viranomainen sekä yhteysvirasto. Yhteysviraston tehtävänä on koordinoida asetuksen soveltamisalaan kuuluviin rikkomuksiin liittyviä toimivaltaisten viranomaisten tutkinta- ja täytäntöönpanotoimia. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisilla viranomaisilla ja yhteysvirastolla on asetuksen soveltamiseksi tarvittavat voimavarat ja että toimivaltaisten viranomaisten tehtävät on määritelty selkeästi. Lisäksi jäsenvaltioiden on 6 artiklan mukaan varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset, muut viranomaiset ja tarvittaessa nimetyt elimet tekevät keskenään tehokasta yhteistyötä, ja että toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä muut edellä mainitut viranomaiset toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotka ovat niiden käytettävissä rikkomusten lopettamiseksi tai kieltämiseksi kansallisen lainsäädännön mukaan.

Asetuksen 7 artiklassa säädetään nimettyjen elinten tehtävistä. Toimivaltainen viranomainen voi antaa nimetyn elimen tehtäväksi kerätä tarvittavat tiedot asetuksen soveltamisalaan kuuluvasta rikkomuksesta tai toteuttaa tarvittavat täytäntöönpanotoimet rikkomuksen lopettamiseksi tai kieltämiseksi. Toimivaltainen viranomainen voi antaa nimetylle elimelle tehtävän vain, jos on todennäköistä, että nimetty elin saa tarvittavat tiedot tai että se saa lopetettua tai kiellettyä rikkomuksen vähintään yhtä tuloksellisesti ja tehokkaasti kuin toimivaltainen viranomainen itse saisi.

Toimivaltaisten viranomaisten vähimmäisvaltuuksista säädetään asetuksen 9 artiklassa. Toimivaltaisilla viranomaisilla on asetuksen mukaan oltava käytössään yhteistyöasetuksen soveltamiseksi tarpeelliset artiklan 3, 4, 6 ja 7 kohdassa tarkoitetut tutkintaa ja täytäntöönpanoa koskevat vähimmäisvaltuudet, joita niiden on käytettävä 10 artiklan mukaisesti (9 artiklan 1 kohta). Jäsenvaltiot voivat kuitenkin päättää olla antamatta kaikkia valtuuksia jokaiselle toimivaltaiselle viranomaiselle, jos vähintään yksi toimivaltainen viranomainen voi käyttää kutakin näistä valtuuksista asetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten osalta (9 artiklan 2 kohta).

Toimivaltaisten viranomaisten tutkintavaltuuksista säädetään 9 artiklan 3 kohdassa. Toimivaltaisilla viranomaisilla on ensinnäkin oltava valtuudet saada kaikki asetuksen soveltamisalaan kuuluvaan rikkomukseen liittyvät missä tahansa muodossa olevat asiakirjat tai tiedot katsottavakseen riippumatta siitä, mille välineelle tai mihin paikkaan ne on tallennettu (a alakohta). Toimivaltaisilla viranomaisilla on myös oltava valtuudet edellyttää viranomaisia, oikeushenkilöitä tai luonnollisia henkilöitä toimittamaan asiakirjoja tai tietoja sen määrittämiseksi, onko asetuksen soveltamisalaan kuuluvat rikkomus tapahtunut tai tapahtumassa, ja rikkomuksen yksityiskohtien selvittämiseksi (b alakohta). Lisäksi toimivaltaisilla viranomaisilla on oltava valtuudet tehdä tarvittavia tarkastuksia kaikissa tiloissa, joita tarkastuksen kohteena oleva elinkeinonharjoittaja käyttää elinkeinotoimintaansa, sekä ottaa haltuun tietoja tai asiakirjoja ja pyytää selvityksiä tarkastuksen kohteeseen liittyvistä seikoista (c alakohta). Toimivaltaisilla viranomaisilla on myös oltava valtuudet ostaa tavaroita tai palveluita testiostoina, tarvittaessa valehenkilöllisyyden turvin (d alakohta).

Toimivaltaisten viranomaisten täytäntöönpanovaltuuksista säädetään 9 artiklan 4 kohdassa. Toimivaltaisilla viranomaisilla on oltava valtuudet hyväksyä välitoimia, jotta voidaan estää riski vakavan vahingon aiheutumisesta kuluttajien yhteisille eduille (a alakohta). Toimivaltaisilla viranomaisilla on myös oltava valtuudet pyrkiä saamaan rikkomuksesta vastuussa olevalta elinkeinonharjoittajalta sitoumus lopettaa rikkomus sekä valtuudet saada elinkeinonharjoittajalta oikaisutoimia koskevia sitoumuksia sellaisten kuluttajien hyväksi, johon väitetty rikkomus on vaikuttanut (b ja c alakohta).

Toimivaltaisilla viranomaisilla on oltava valtuudet tarvittaessa tiedottaa kuluttajille, jotka ilmoittavat kärsineensä haittaa rikkomuksen seurauksena, keinoista hakea kansallisen lainsäädännön mukaisia korvauksia (d alakohta). Toimivaltaisilla viranomaisilla on myös oltava valtuudet määrätä kirjallisesti elinkeinonharjoittajaa lopettamaan asetuksen soveltamisalaan kuuluvat rikkomukset ja valtuudet lopettaa asetuksen soveltamisalaan kuuluvat rikkomukset tai kieltää ne (e ja f alakohta).

Toimivaltaisella viranomaisella on oltava valtuudet poistaa sisältöä tai rajoittaa pääsyä verkkorajapintaan tai määrätä selkeän varoituksen antamisesta kuluttajille verkkorajapintaan pääsyn yhteydessä, määrätä säilytyspalvelun tarjoaja poistamaan verkkorajapinta tai estämään tai rajoittamaan pääsyä siihen sekä määrätä poistamaan verkkotunnus aluetunnusrekisteristä, jos muita tehokkaita keinoja rikkomuksen lopettamiseksi tai kieltämiseksi ei ole ja jotta riski vakavan vahingon aiheutumisesta kuluttajien yhteisille eduille voitaisiin välttää (g alakohta).

Lisäksi toimivaltaisilla viranomaisilla on oltava valtuudet määrätä tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia seuraamuksia, kuten sakkoja tai uhkasakkoja, asetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten vuoksi ja minkä tahansa asetuksen nojalla annetun päätöksen tai muun toimenpiteen noudattamisen laiminlyönnin vuoksi (h alakohta). Valtuus määrätä seuraamuksia asetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten vuoksi koskee rikkomuksia, jotka kohdistuvat sellaiseen kuluttajien etuja suojaavaan unionin lainsäädäntöön, jossa säädetään seuraamuksista silloin, kun liitteessä mainitussa unionin lainsäädännössä säädetään seuraamuksista (9 artiklan 5 kohta).

Toimivaltaisilla viranomaisilla on valtuudet aloittaa omasta aloitteestaan tutkinta tai menettelyt asetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten lopettamiseksi tai kieltämiseksi (9 artiklan 6 kohta). Ne voivat myös julkaista kaikki lainvoimaiset päätökset, elinkeinonharjoittajien sitoumukset tai asetuksen mukaisesti annetut määräykset, sekä kuulla muun muassa kuluttajajärjestöjä ja elinkeinonharjoittajien järjestöjä siitä, ovatko rikkomuksen lopettamiseksi ehdotetut sitoumukset tehokkaita (9 artiklan 7 ja 8 kohta).

Asetuksen 10 artiklassa säädetään 9 artiklassa tarkoitettujen valtuuksien käytöstä. Toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää kyseisiä valtuuksia joko suoraan oman toimivaltansa nojalla, muiden toimivaltaisten viranomaisten tai muiden viranomaisten avustuksella, nimettyjen elinten ohjeistamisen kautta tai tekemällä toimivaltaiselle tuomioistuimelle hakemuksen tarvittavan päätöksen antamisesta (10 artiklan 1 kohta). Lisäksi 9 artiklassa tarkoitettujen valtuuksien täytäntöönpanon ja käytön on oltava oikeasuhtaista ja unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön mukaista, ja tutkinta- ja täytäntöönpanotoimien on vastattava rikkomuksen luonnetta sekä rikkomuksesta aiheutuvaa todellista tai mahdollista vahinkoa (10 artiklan 2 kohta).

Keskinäisen avunannon mekanismi

Asetuksen III luku sisältää säännökset keskinäisen avunannon mekanismista, joka käsittää tietopyynnöt ja täytäntöönpanotoimia koskevat pyynnöt. Keskinäisen avunannon mekanismia sovelletaan unionin sisäisiin rikkomuksiin.

Asetuksen 11 artiklassa säädetään tietopyynnöistä. Pyynnön vastaanottavan viranomaisen on pyynnön esittävän viranomaisen pyynnöstä toimitettava tälle tarpeelliset asiaankuuluvat tiedot sen selvittämiseksi, onko unionin sisäinen rikkomus tapahtunut tai tapahtumassa, sekä rikkomuksen lopettamiseksi. Tiedot on toimitettava viipymättä ja joka tapauksessa 30 päivän kuluessa, ellei toisin ole sovittu (11 artiklan 1 kohta). Pyynnön vastaanottavan viranomaisen on suoritettava tarkoituksenmukaiset ja tarvittavat tutkimukset tai muut vastaavat toimenpiteet pyydetyn tiedon hankkimiseksi. Tarvittaessa nämä tutkimukset voidaan suorittaa muiden viranomaisten tai nimettyjen elinten avustuksella (11 artiklan 2 kohta). Pyynnön vastaanottava viranomainen voi pyynnön esittävän viranomaisen pyynnöstä sallia sen, että pyynnön esittävän viranomaisen virkamiehet ovat mukana pyynnön vastaanottavan viranomaisen virkamiesten suorittamissa tutkimuksissa (11 artiklan 3 kohta).

Täytäntöönpanotoimia koskevista pyynnöistä säädetään 12 artiklassa. Pyynnön vastaanottavan viranomaisen on artiklan 1 kohdan mukaan pyynnön esittävän viranomaisen pyynnöstä toteutettava kaikki tarpeelliset ja oikeasuhteiset täytäntöönpanotoimenpiteet unionin sisäisen rikkomuksen lopettamiseksi tai kieltämiseksi käyttämällä 9 artiklassa tarkoitettuja valtuuksia ja sille kansallisessa lainsäädännössä annettuja muita valtuuksia. Pyynnön vastaanottavan viranomaisen on määritettävä unionin sisäisen rikkomuksen lopettamiseksi tai kieltämiseksi tarvittavat asianmukaiset täytäntöönpanotoimet. Täytäntöönpanotoimet on toteutettava viipymättä ja viimeistään kuuden kuukauden kuluttua pyynnön vastaanottamisesta, paitsi jos pyynnön vastaanottava viranomainen esittää erityisiä perusteita kyseisen määräajan pidentämiselle. Tarvittaessa pyynnön vastaanottavan viranomaisen on määrättävä seuraamuksia, kuten sakkoja tai uhkasakkoja, unionin sisäisestä rikkomuksesta vastuussa olevalle elinkeinonharjoittajalle. Lisäksi tämä voi saada elinkeinonharjoittajalta elinkeinonharjoittajan aloitteesta oikaisutoimia koskevia sitoumuksia sellaisten kuluttajien hyväksi, joihin väitetty unionin sisäinen rikkomus on vaikuttanut, tai voi tarvittaessa pyrkiä saamaan elinkeinonharjoittajalta sitoumuksia, joilla tarjotaan asianmukaisia oikeussuojakeinoja kuluttajille, joihin kyseinen rikkomus on vaikuttanut.

Täytäntöönpanotoimia koskevan pyynnön vastaanottavan viranomaisen on artiklan 2 kohdan mukaan säännöllisesti ilmoitettava pyynnön esittävälle viranomaiselle toteutetuista ja toteutettavista toimista ja toimenpiteistä. Pyynnön vastaanottavan viranomaisen on käytettävä 35 artiklassa tarkoitettua tietokantaa ilmoittaakseen viipymättä pyynnön esittävälle viranomaiselle, muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille ja komissiolle toteutetuista toimenpiteistä ja kyseisten toimenpiteiden vaikutuksista unionin sisäiseen rikkomukseen. Lisäksi sen on kyseistä tietokantaa käyttäen ilmoitettava näille, onko välitoimia määrätty, onko rikkomus lopetettu, mitä toimenpiteitä on hyväksytty ja onko kyseiset toimenpiteet pantu täytäntöön, se-

kä missä määrin oikaisutoimia koskevia sitoumuksia on tarjottu sellaisten kuluttajien hyväksi, joihin väitetty rikkomus on vaikuttanut.

Asetuksen 13 artiklassa säädetään keskinäistä avunantoa koskeviin pyyntöihin liittyvästä menettelystä. Pyynnön esittävän viranomaisen on keskinäistä avunantoa koskevien pyyntöjen yhteydessä annettava kaikki tarvittavat tiedot, jotta pyynnön vastaanottava viranomainen voi täyttää kyseisen pyynnön, mukaan lukien mahdollinen näyttö, joka on saatavilla vain pyynnön esittävän viranomaisen jäsenvaltiossa (13 artiklan 1 kohta). Pyynnön esittävän viranomaisen on lähetettävä keskinäistä avunantoa koskevat pyynnöt pyynnön vastaanottavan viranomaisen jäsenvaltion yhteysvirastoon, jonka on viipymättä toimitettava pyynnöt edelleen asianmukaiselle toimivaltaiselle viranomaiselle. Lisäksi pyynnön esittävän viranomaisen on lähetettävä keskinäistä avunantoa koskevat pyynnöt tiedoksi jäsenvaltionsa yhteysvirastoon (13 artiklan 2 kohta).

Keskinäistä avunantoa koskevat pyynnöt ja niihin liittyvä tietojenvaihto on laadittava kirjallisesti vakiolomakkeita käyttäen ja toimitettava sähköisesti 35 artiklan mukaisen sähköisen tietokannan välityksellä (13 artiklan 3 kohta). Pyynnön vastaanottavan viranomaisen on vastattava sekä suoraan pyynnön esittävälle viranomaiselle, että kummankin viranomaisen jäsenvaltion yhteysvirastolle (13 artiklan 6 kohta).

Asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten on sovittava keskinäistä avunantoa koskevissa pyynnöissä ja niihin liittyvässä tietojenvaihdossa käytettävistä kielistä. Jos käytettävistä kielistä ei päästä sopimukseen, pyynnöt on toimitettava pyynnön esittävän viranomaisen virallisella kielellä tai yhdellä sen virallisista kielistä, ja niihin on vastattava pyynnön vastaanottavan viranomaisen virallisella kielellä tai yhdellä sen virallisista kielistä. Tällöin kumpikin toimivaltainen viranomainen vastaa tarvittavista asiakirjojen käännöksistä (13 artiklan 4 ja 5 kohta).

Asetuksen 14 artiklassa säädetään keskinäistä avunpyyntöä koskevan pyynnön noudattamisesta kieltäytymisestä. Pyynnön vastaanottava viranomainen voi artiklan 1 kohdan mukaan kieltäytyä noudattamasta 11 artiklan mukaista tietopyyntöä, jos pyynnön esittävän viranomaisen kuulemisen perusteella käy ilmi, ettei tämä tarvitse pyydettyä tietoa sen selvittämiseen, onko unionin sisäinen rikkomus tapahtunut tai tapahtumassa taikka onko perusteltua syytä epäillä, että tällainen rikkomus voi tapahtua. Pyynnön vastaanottava viranomainen voi kieltäytyä noudattamasta tietopyyntöä myös silloin, jos pyynnön esittävä viranomainen ei ole samaa mieltä siitä, että tieto kuuluu 33 artiklassa vahvistettujen, luottamuksellisuutta sekä ammatti- ja liikesalaisuuksien salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten piiriin. Lisäksi pyynnön vastaanottava viranomainen voi kieltäytyä noudattamasta tietopyyntöä, jos sen tai pyynnön esittävän viranomaisen jäsenvaltion oikeusviranomaiset ovat jo aloittaneet rikostutkinnan tai oikeuskäsittelyn samaa elinkeinonharjoittajaa vastaan samasta unionin sisäisestä rikkomuksesta.

Asetuksen 14 artiklan 2 kohdassa säädetään tilanteista, joissa pyynnön vastaanottava viranomainen voi kieltäytyä noudattamasta 12 artiklan mukaista täytäntöönpanotoimia koskevaa pyyntöä kuultuaan pyynnön esittävää viranomaista. Viranomainen voi ensinnäkin kieltäytyä noudattamasta pyyntöä, jos rikostutkinta tai oikeuskäsittely on jo aloitettu tai pyynnön vastaanottavan viranomaisen jäsenvaltion oikeusviranomaisilla on tuomio, tuomioistuimessa tehty sovinto tai tuomioistuimen määräys samasta unionin sisäisestä rikkomuksesta samaa elinkeinonharjoittajaa vastaan. Viranomainen voi kieltäytyä pyynnön noudattamisesta myös, jos sen jäsenvaltiossa on jo aloitettu tarvittavien täytäntöönpanovaltuuksien käyttö tai annettu hallintopäätös samasta unionin sisäisestä rikkomuksesta samaa elinkeinonharjoittajaa vastaan unionin sisäisen rikkomuksen lopettamiseksi tai kieltämiseksi nopeasti ja tehokkaasti. Viranomainen voi kieltäytyä pyynnön noudattamisesta myös silloin, jos se katsoo asianmukaisesti asiaa tutkittuaan, ettei unionin sisäistä rikkomusta ole tapahtunut, tai se katsoo, että pyynnön

esittävä viranomainen ei ole toimittanut 13 artiklan 1 kohdan mukaisia riittäviä tietoja. Lisäksi viranomainen voi kieltäytyä noudattamasta pyyntöä, jos se on hyväksynyt elinkeinonharjoittajan ehdottamia sitoumuksia lopettaa unionin sisäinen rikkomus tietyssä määräajassa, eikä määräaika ole vielä päättynyt. Pyynnön vastaanottavan viranomaisen on kuitenkin noudatettava täytäntöönpanotoimia koskevaa pyyntöä, jos elinkeinonharjoittaja ei noudata hyväksyttyjä sitoumuksia määräajassa.

Pyynnön vastaanottavan viranomaisen on ilmoitettava pyynnön esittävälle viranomaiselle ja komissiolle, jos se kieltäytyy noudattamasta keskinäistä avunantoa koskevaa pyyntöä, ja esitettävä kieltäytymisen perustelut (14 artiklan 3 kohta). Jos pyynnön esittävä ja vastaanottava viranomainen ovat jostakin asiasta erimielisiä, jompikumpi voi ilmoittaa siitä komissiolle, jonka tulee antaa asiasta viipymättä lausunto. Komissio voi antaa lausunnon myös omasta aloitteestaan. Komissio voi lausunnon antamista varten pyytää merkityksellisiä tietoja ja asiakirjoja, joita on vaihdettu pyynnön esittävän ja vastaanottavan viranomaisen välillä (14 artiklan 4 kohta).

Komissio seuraa keskinäistä avunantoa koskevan mekanismin toimivuutta ja valvoo, että toimivaltaiset viranomaiset noudattavat pyyntöjen käsittelyyn liittyviä menettelyjä ja määräaikoja. Komissiolla on myös oikeus tutustua keskinäistä avunantoa koskeviin pyyntöihin ja pyynnön esittävän ja vastaanottavan viranomaisen välillä vaihdettuihin tietoihin ja asiakirjoihin. Lisäksi komissio voi tarvittaessa antaa jäsenvaltioille ohjeistusta ja neuvoja varmistaakseen keskinäistä avunantoa koskevan mekanismin tehokkaan ja tuloksellisen toiminnan (14 artiklan 5 ja 6 kohta).

Koordinoidut tutkinta- ja täytäntöönpanomekanismit

Asetuksen IV luvussa säädetään laajalle levinneitä rikkomuksia ja sellaisia laajalle levinneitä rikkomuksia, joilla on unioninlaajuinen ulottuvuus, koskevista koordinoiduista tutkinta- ja täytäntöönpanomekanismeista. Toimivaltaisten viranomaisten on päätettävä luvun soveltamisalaan kuuluvista asioista yksimielisesti (15 artikla).

Asetuksen 16 artiklassa säädetään yleisistä yhteistyöperiaatteista. Jos on perusteltu syy epäillä, että on tekeillä laajalle levinnyt rikkomus tai laajalle levinnyt rikkomus, jolla on unioninlaajuinen ulottuvuus, niiden toimivaltaisten viranomaisten, joita rikkomus koskee, ja komission on 26 artiklan mukaisia hälytyksiä tekemällä ilmoitettava asiasta viipymättä toisilleen ja yhteysvirastoille, joita rikkomus koskee (16 artiklan 1 kohta). Toimivaltaisten viranomaisten on koordinoitava tutkinta- ja täytäntöönpanotoimia, joilla ne puuttuvat rikkomuksiin, ja vaihdettava tarvittavat todisteet ja tiedot sekä annettava toisilleen ja komissiolle tarvittavaa apua (16 artiklan 2 kohta). Lisäksi toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että kaikki tarvittava näyttö ja tiedot kerätään ja että toteutetaan tarvittavat täytäntöönpanotoimet rikkomuksen lopettamiseksi tai kieltämiseksi (16 artiklan 3 kohta). Toimivaltaiset viranomaiset voivat tarvittaessa kutsua komission virkamiehiä osallistumaan koordinoituihin tutkinta- ja täytäntöönpanotoimiin (16 artiklan 5 kohta).

Asetuksen 17 artiklassa säädetään koordinoidun toimen käynnistämisestä ja koordinaattorin nimeämisestä. Jos on perusteltu syy epäillä laajalle levinnyttä rikkomusta, niiden toimivaltaisten viranomaisten, joita kyseinen epäilty rikkomus koskee, on käynnistettävä toimivaltaisten viranomaisten väliseen sopimukseen perustuva koordinoitu toimi ja ilmoitettava tästä komissiolle ja niille yhteysvirastoille, joita rikkomus koskee (17 artiklan 1 kohta). Yksi toimivaltainen viranomainen nimetään koordinaattoriksi (17 artiklan 2 kohta). Jos komissiolla on perusteltu syy epäillä laajalle levinnyttä rikkomusta, jolla on unioninlaajuinen ulottuvuus, sen on ilmoitettava asiasta viipymättä niille toimivaltaisille viranomaisille ja yhteysvirastoille, joita

väitetty rikkomus koskee, ja esitettävä perustelut koordinoidun toimen toteuttamiselle. Tällöin komissio toimii koordinaattorina (17 artiklan 3 ja 4 kohta). Toimivaltaisen viranomaisen on osallistuttava koordinoituun toimeen, jos käy ilmi, että rikkomus koskee kyseistä toimivaltaista viranomaista (17 artiklan 5 kohta).

Toimivaltainen viranomainen voi kuitenkin asetuksen 18 artiklassa säädetyillä perusteilla kieltäytyä osallistumasta koordinoituun toimeen. Kieltäytymisperusteita ovat artiklan 1 kohdan mukaan muun muassa toimivaltaisen viranomaisen jäsenvaltiossa jo aloitettu rikostutkinta tai oikeuskäsittely, annettu tuomio tai saavutettu sovinto tuomioistuimessa saman elinkeinonharjoittajan samasta rikkomuksesta sekä täytäntöönpanovaltuuksien käytön aloittaminen ja hallintopäätös. Lisäksi viranomainen voi kieltäytyä osallistumasta koordinoituun toimeen, jos on selvää, että väitetyn rikkomuksen todellinen tai potentiaalinen vaikutus kyseisen viranomaisen jäsenvaltiossa on vähäinen, jos rikkomus ei ole tapahtunut kyseisen viranomaisen jäsenvaltiossa tai jos viranomainen on hyväksynyt rikkomuksesta vastuussa olevan elinkeinonharjoittajan sitoumuksia lopettaa rikkomus ja sitoumukset on pantu täytäntöön. Viranomaisen kieltäytyessä osallistumasta koordinoituun toimeen sen on viipymättä ilmoitettava päätöksestään komissiolle ja muille toimivaltaisille viranomaisille sekä asianomaisille yhteysvirastoille (18 artiklan 2 kohta).

Asetuksen 19 artiklassa säädetään koordinoiduista toimista. Koordinoituun toimeen osallistuvien toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että tutkinta ja tarkastukset toteutetaan tuloksellisesti, tehokkaasti ja koordinoidusti, ja niiden on pyrittävä toteuttamaan tutkinta ja tarkastukset samanaikaisesti toistensa kanssa (19 artiklan 1 kohta). Keskinäisen avunannon mekanismia voidaan käyttää erityisesti tarvittavan näytön ja muiden tietojen keräämiseen tai sen varmistamiseksi, että asianomainen elinkeinonharjoittaja ei pysty välttämään täytäntöönpanotoimia (19 artiklan 2 kohta).

Koordinoituun toimeen osallistuvat toimivaltaiset viranomaiset esittävät tarvittaessa tutkinnan tulokset ja laajalle levinnyttä rikkomusta tai tapauksen mukaan laajalle levinnyttä rikkomusta, jolla on unioninlaajuinen ulottuvuus, koskevan arvion yhteisessä kannassa (19 artiklan 3 kohta). Elleivät koordinoituun toimeen osallistuvat toimivaltaiset viranomaiset ole toisin sopineet, koordinaattori toimittaa näiden yhteisen kannan rikkomuksesta vastuussa olevalle elinkeinonharjoittajalle, jolle on annettava mahdollisuus esittää näkemyksensä yhteiseen kantaan sisältyvistä asioista (19 artiklan 4 kohta). Koordinoituun toimeen osallistuvat toimivaltaiset viranomaiset päättävät yhteisen kannan tai sen osien julkaisemisesta (19 artiklan 5 kohta).

Asetuksen 20 artiklassa säädetään sitoumuksista koordinoiduissa toimissa. Koordinoituun toimeen osallistuvat toimivaltaiset viranomaiset voivat yhteisen kannan pohjalta kehottaa rikkomuksesta vastuussa olevaa elinkeinonharjoittajaa ehdottamaan sitoumuksia rikkomuksen lopettamiseksi tietyssä määräajassa. Elinkeinonharjoittaja voi myös omasta aloitteestaan ehdottaa rikkomuksen lopettamista koskevaa sitoumusta tai tarjota kuluttajille oikaisutoimia koskevia sitoumuksia. Toimivaltaiset viranomaiset tai komissio voivat tarvittaessa julkaista kyseiset elinkeinonharjoittajan ehdottamat sitoumukset verkkosivustoillaan. Toimivaltaisten viranomaisten on arvioitava ehdotetut sitoumukset sekä ilmoitettava arviointinsa tulos elinkeinonharjoittajalle ja tapauksen mukaan kuluttajille, jotka ovat ilmoittaneet kärsineensä vahinkoa kyseisen rikkomuksen seurauksena. Jos sitoumukset ovat oikeasuhtaiset ja riittävät rikkomuksen lopettamiseksi, viranomaisten on hyväksyttävä ne ja asetettava määräaika, johon mennessä sitoumukset on pantava täytäntöön. Lisäksi viranomaisten on seurattava sitoumusten täytäntöönpanoa ja varmistettava, että elinkeinonharjoittaja raportoi säännöllisesti koordinaattorille sitoumusten täytäntöönpanon edistymisestä.

Asetuksen 21 artiklassa säädetään koordinoitujen toimien täytäntöönpanotoimista. Koordinoituun toimeen osallistuvien toimivaltaisten viranomaisten on toteutettava oikeudenkäyttöalueellaan kaikki tarpeelliset täytäntöönpanotoimet laajalle levinneestä rikkomuksesta tai laajalle levinneestä rikkomuksesta, jolla on unioninlaajuinen ulottuvuus, vastuussa olevaa elinkeinonharjoittajaa vastaan rikkomuksen lopettamiseksi tai kieltämiseksi. Tarvittaessa niiden on määrättävä seuraamuksia, kuten sakkoja tai uhkasakkoja, rikkomuksesta vastuussa olevalle elinkeinonharjoittajalle. Toimivaltaiset viranomaiset voivat saada elinkeinonharjoittajalta tämän aloitteesta lisäksi oikaisutoimia koskevia sitoumuksia sellaisten kuluttajien hyväksi, joihin väitetty rikkomus on vaikuttanut, tai tarvittaessa hakea elinkeinonharjoittajalta sitoumuksia, joilla tarjotaan asianmukaisia oikeussuojakeinoja kuluttajille, joihin kyseinen rikkomus on vaikuttanut.

Täytäntöönpanotoimet ovat artiklan mukaan erityisen aiheellisia ensinnäkin silloin, kun välitön täytäntöönpanotoimi on tarpeen rikkomuksen nopeaksi ja tehokkaaksi lopettamiseksi tai kieltämiseksi, tai on epätodennäköistä, että rikkomus loppuu elinkeinonharjoittajan ehdottamien sitoumusten tuloksena. Lisäksi täytäntöönpanotoimet ovat erityisen aiheellisia, kun elinkeinonharjoittaja ei ole ehdottanut sitoumuksia määräajassa, elinkeinonharjoittaja on ehdottanut riittämättömiä sitoumuksia tai elinkeinonharjoittaja ei ole pannut sitoumuksia määräajassa täytäntöön. Täytäntöönpanotoimet on toteutettava tuloksellisesti, tehokkaasti ja koordinoidusti rikkomuksen lopettamiseksi tai kieltämiseksi. Koordinoituun toimeen osallistuvien toimivaltaisten viranomaisten on pyrittävä toteuttamaan täytäntöönpanotoimia samanaikaisesti niissä jäsenvaltioissa, joita kyseinen rikkomus koskee.

Koordinoidun toimen lopettamista koskevan 22 artiklan mukaan koordinoitu toimi lopetetaan, jos koordinoituun toimeen osallistuvat toimivaltaiset viranomaiset katsovat, että laajalle levinnyt rikkomus tai laajalle levinnyt rikkomus, jolla on unioninlaajuinen ulottuvuus, on lopetettu tai kielletty kaikissa asianomaisissa jäsenvaltioissa taikka että sellaista rikkomusta ei ole tapahtunut. Koordinaattorin on ilmoitettava koordinoidun toimen lopettamisesta viipymättä komissiolle ja tarvittaessa koordinoituun toimeen osallistuvien jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille ja yhteysvirastoille.

Asetuksen 23 artiklassa säädetään koordinaattorin tehtävistä. Koordinaattorin tehtäviin kuuluu erityisesti sen varmistaminen, että kaikki asianomaiset toimivaltaiset viranomaiset ja komissio saavat hyvissä ajoin asianmukaiset tiedot tutkintatoimien tai täytäntöönpanotoimien edistymisestä ja tiedot suunnitteilla olevista toimista ja toimenpiteistä. Lisäksi tämän tulee koordinoida ja seurata asetuksen mukaisia toimivaltaisten viranomaisten tutkintatoimia sekä koordinoida valmisteluja ja jakaa tarvittavat asiakirjat asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten ja komission kesken. Koordinaattori myös pitää yhteyttä elinkeinonharjoittajaan ja muihin tutkintatoimien tai täytäntöönpanotoimien osapuoliin, ellei toisin ole sovittu asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten ja koordinaattorin kesken. Koordinaattorin tehtäviin kuuluu lisäksi tarvittaessa koordinoida toimivaltaisten viranomaisten toteuttamia arviointi-, kuulemis-, seuranta- ja muita tarvittavia toimia, toimivaltaisten viranomaisten hyväksymiä täytäntöönpanotoimia sekä näiden esittämiä keskinäistä avunantoa koskevia pyyntöjä.

Asetuksen 24 ja 25 artiklassa säädetään kielijärjestelyistä. Toimivaltaisten viranomaisten on 24 artiklan mukaan sovittava siitä, mitä kieliä ne käyttävät koordinoituihin toimiin ja tehotarkastuksiin kuluttajamarkkinoiden yhtenäisiin tutkintatoimiin liittyvissä ilmoituksissa sekä muussa niihin liittyvässä viestinnässä. Jos asianomaiset toimivaltaiset viranomaiset eivät pääse asiasta sopimukseen, ilmoitukset ja muut viestit lähetetään sen jäsenvaltion virallisella kielellä, joka laatii ilmoituksen tai muun viestin, ja kukin toimivaltainen viranomainen vastaa tarvittaessa muilta viranomaisilta vastaanotettujen asiakirjojen kääntämisestä. Elinkeinonharjoittajalla on 25 artiklan mukaan oikeus käyttää koordinoituja tutkinta- ja täytäntöönpanomeka-

nismeja koskevissa menettelyissä sen jäsenvaltion virallista kieltä, jossa elinkeinonharjoittajan sijoittautumis- tai asuinpaikka on.

Unioninlaajuiset toimet

Asetuksen V luvussa säädetään unioninlaajuisista toimista, kuten hälytyksistä ja tehotarkastuksista, joilla pyritään edistämään tehokasta puuttumista asetuksen soveltamisalaan kuuluviin kuluttajansuojalainsäädännön rikkomuksiin. Toisin kuin nykyisin, myös kuluttaja- ja elinkeinoelämän järjestöillä on asetuksen mukaan oikeus tehdä hälytyksiä.

Asetuksen 26 artiklassa säädetään toimivaltaisten viranomaisten ja komission tekemistä hälytyksistä. Toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava komissiolle, muille toimivaltaisille viranomaisille ja yhteysvirastoille kaikista perustelluista epäilyistä, joiden mukaan sen alueella tapahtuu parhaillaan asetuksen soveltamisalaan kuuluva rikkomus, joka voi vaikuttaa kuluttajien etuihin muissa jäsenvaltioissa. Myös komission on ilmoitettava viipymättä asianomaisille toimivaltaisille viranomaisille ja asianomaiselle yhteysvirastolle kaikista perustelluista epäilyistä, joiden mukaan on tapahtunut asetuksen soveltamisalaan kuuluva rikkomus (26 artiklan 1 ja 2 kohta).

Hälytyksen tehdessään toimivaltainen viranomainen tai komissio antaa epäiltyä rikkomusta koskevat tiedot. Annettavia tietoja, jos ne ovat saatavilla, ovat muun muassa kuvaus teosta tai laiminlyönnistä, yksityiskohdat rikkomukseen liittävästä tuotteesta tai palvelusta, ne jäsenvaltiot, joita rikkomus koskee, rikkomuksesta vastuussa oleva elinkeinonharjoittaja sekä oikeudenkäyntimenettelyjen, täytäntöönpanotoimien tai muiden rikkomuksen perusteella toteutettavien toimenpiteiden kuvaus (26 artiklan 3 kohta).

Hälytyksen tehdessään toimivaltainen viranomainen voi pyytää toimivaltaisia viranomaisia ja asianomaisia yhteysvirastoja tarkistamaan, tapahtuuko muiden jäsenvaltioiden alueella samankaltaisia epäiltyjä rikkomuksia tai onko niissä jo toteutettu täytäntöönpanotoimia tällaisia rikkomuksia vastaan. Vastaavasti komissio voi pyytää toimivaltaisia viranomaisia ja asianomaisia yhteysvirastoja tarkistamaan kyseiset seikat (26 artiklan 4 kohta).

Asetuksen 27 artiklassa säädetään ulkoisista hälytyksistä. Nimetyille elimille, Euroopan kuluttajakeskuksille, kuluttajajärjestöille ja -yhdistyksille sekä tarpeen mukaan elinkeinonharjoittajien järjestöille, joilla on tarvittavaa asiantuntemusta, on annettava oikeus tehdä hälytys toimivaltaisille viranomaisille ja komissiolle epäillyistä asetuksen soveltamisalaan kuuluvista rikkomuksista. Jäsenvaltioiden on annettava komissiolle tiedoksi luettelo näistä tahoista, ja jäsenvaltioita kuultuaan komissio antaa järjestöille, jotka edustavat kuluttajien ja tarpeen mukaan elinkeinonharjoittajien etuja unionin tasolla, oikeuden tehdä ulkoinen hälytys. Toimivaltaisilla viranomaisilla ei ole velvollisuutta käynnistää menettelyä tai toteuttaa toimia ulkoisen hälytyksen perusteella. Ulkoisia hälytyksiä tekevien tahojen on varmistettava, että niiden toimittamat tiedot ovat totuudenmukaisia, ajantasaisia ja täsmällisiä, ja niiden on tarvittaessa oikaistava tai poistettava ilmoittamiaan tietoja.

Asetuksen 28 artiklassa säädetään rikkomusten havaitsemiseen liittyvien muiden tietojen vaihdosta. Toimivaltaisten viranomaisten on asetuksen tavoitteiden saavuttamisen edellyttämässä laajuudessa ilmoitettava 35 artiklassa tarkoitetun sähköisen tietokannan kautta viipymättä komissiolle ja asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille kaikista toimenpiteistä, jotka ne ovat oikeudenkäyttöalueellaan toteuttaneet asetuksen soveltamisalaan kuuluvan rikkomuksen käsittelemiseksi, jos ne epäilevät, että kyseinen rikkomus voi vaikuttaa kuluttajien etuihin muissa jäsenvaltioissa.

Asetuksen 29 artiklassa säädetään tehotarkastuksista. Toimivaltaiset viranomaiset voivat suorittaa tehotarkastuksia sen toteamiseksi, noudatetaanko kuluttajien etuja suojaavaa unionin lainsäädäntöä tai paljastaakseen kyseisen lainsäädännön rikkomuksia. Tehotarkastuksia koordinoi komissio, paitsi jos asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten kesken on sovittu toisin. Tehotarkastuksen toteuttamisessa toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja tutkintavaltuuksia ja niille kansallisen lainsäädännön nojalla kuuluvien valtuuksien lisäksi.

Asetuksessa säädetään myös muiden tutkintaa ja täytäntöönpanoa edistävien toimien koordinoinnista (30 artikla), virkamiesvaihdosta toimivaltaisten viranomaisten välillä (31 artikla) sekä kansainvälisestä yhteistyöstä (32 artikla).

Yhteiset järjestelyt

Asetuksen VI luku sisältää yhteisiä järjestelyjä koskevia erinäisiä säännöksiä muun muassa asetusta sovellettaessa saatujen tietojen käytöstä ja paljastamisesta, näytön ja tutkintaan perustuvien havaintojen käytöstä sekä komission, toimivaltaisten viranomaisten ja yhteysvirastojen välistä viestintää varten perustettavasta sähköisestä tietokannasta.

Toimivaltaisten viranomaisten ja komission asetusta soveltaessaan keräämiä tai niille toimitettuja tietoja saa 33 artiklan mukaan käyttää ainoastaan sellaisiin tarkoituksiin, joiden avulla varmistetaan kuluttajien etuja suojaavien unionin säännösten noudattaminen. Tietoja on käsiteltävä luottamuksellisina, ja niitä saa käyttää ja luovuttaa vain ottaen asianmukaisesti huomioon luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön kaupalliset edut. Toimivaltaiset viranomaiset voivat kuitenkin tiedot antanutta toimivaltaista viranomaista kuultuaan paljastaa sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen asetuksen soveltamisalaan kuuluvan rikkomuksen toteennäyttämistä, lopettamista tai kieltämistä varten.

Asetuksen 34 artiklan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää näyttönä toimitettuja tietoja, asiakirjoja, havaintoja, lausuntoja, oikeaksi todistettuja jäljennöksiä tai tiedustelutietoja samalla tavoin kuin vastaavia asiakirjoja, jotka viranomaiset ovat saaneet omassa jäsenvaltiossaan riippumatta niiden tallennusmuodosta.

Loppusäännökset

Asetuksen VII luku sisältää tavanomaisia loppusäännöksiä muun muassa komiteasta, jäsenvaltioiden ilmoituksista, raportoinnista ja voimaantulosta.

2 Nykytila

2.1 Toimivaltaiset viranomaiset

Suomessa vanhan yhteistyöasetuksen mukaiseksi kansalliseksi yhteysvirastoksi on nimetty Kilpailu- ja kuluttajavirasto / kuluttaja-asiamies. Vanhassa yhteistyöasetuksessa määritellyn kansallisen yhteysviraston tehtävänä on vastata asetuksen soveltamisen koordinoinnista kussakin jäsenvaltiossa.

Vanhan yhteistyöasetuksen soveltamisesta vastaaviksi toimivaltaisiksi viranomaisiksi on nimetty Kilpailu- ja kuluttajaviraston / kuluttaja-asiamiehen ohella Finanssivalvonta, Liikenne- ja viestintävirasto, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (*Fimea*), Ruokavirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (*Valvira*), tietosuojavaltuutettu ja aluehallintovirastot.

Uuden yhteistyöasetuksen soveltamisalan piiriin kuuluu tuntuvasti enemmän EU-säädöksiä kuin vanhan yhteistyöasetuksen piiriin, mutta kuluttaja-asiamiehen laaja yleistoimivalta kattaa edelleen lähes kaikkien asetuksen liitteessä lueteltujen säädösten noudattamisen valvonnan, kun otetaan huomioon, että yhteistyöasetuksen soveltamisala kattaa liitteessä lueteltujen EU-säädösten osalta yksinomaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen suhteen. Poikkeuksina ovat vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteessä annettu asetus ((EY) N:o 1107/2006), rautatievastuuasetuksen ((EY) N:o 1371/2007) V luku, merimatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen ((EU) N:o 1177/2010) II luku sekä linja-autoliikenteen matkustajien oikeuksia koskevan asetuksen ((EU) N:o 181/2011) III luku, jotka kuuluvat liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 186 §:n 3 ja 4 momentin perusteella Liikenne- ja viestintäviraston yksinomaiseen toimivaltaan. Tietosuojavaltuutetun yksinomaiseen toimivaltaan kuuluu puolestaan yhteistyöasetuksen liitteen 26 kohdassa mainitun siirrettävyysasetuksen ((EU) 2017/1128) 8 artiklan (henkilötietojen suoja) noudattamisen valvonta. Kuluttaja-asiamies ei valvo myöskään liitteen 25 kohdassa mainitun matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annetun direktiivin noudattamista siltä osin kuin se on pantu täytäntöön lailla matkapalveluyhdistelmien tarjoajista (921/2017). Mainitun lain noudattamista valvovat Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä aluehallintovirastot.

Merkittävä osa yhteistyöasetuksen liitteessä luetelluista säädöksistä kuuluu jaetun toimivallan piiriin siten, että toimivalta kuuluu kuluttaja-asiamiehen lisäksi yhdelle tai useammalle sektoriviranomaiselle. Näitä muita viranomaisia ovat Finanssivalvonta, Liikenne- ja viestintävirasto, tietosuojavaltuutettu, Fimea, Poliisihallitus, Ruokavirasto, Valvira sekä aluehallintovirastot.

2.2 Toimivaltaisten viranomaisten toimivaltuudet

2.2.1 Kuluttaja-asiamies

Kuluttaja-asiamiehen valvoma lainsäädäntö

Kilpailu- ja kuluttajavirastossa toimiva kuluttaja-asiamies valvoo kuluttajansuojalain (38/1978) ja usean muun kuluttajan suojaksi säädetyn lain säännösten noudattamista.

Kuluttaja-asiamiehen valvottavana oleva lainsäädäntö on laaja-alainen. Kuluttaja-asiamiehen valvontatoiminnan perustan muodostaa se laaja yleistoimivalta, joka kuluttaja-asiamiehellä on kuluttajansuojalain noudattamisen valvojana. Tämä valvontavaltuus kattaa useissa tapauksissa nekin toiminnot, joiden osalta erillislakiin on otettu erillinen kuluttaja-asiamiehen valvontaa koskeva säännös. Kuluttaja-asiamies valvoo yleistoimivaltansa puitteissa myös suoraan sovellettavaa Euroopan unionin sääntelyä, joista keskeisen osan muodostavat matkustajien oikeuksia koskevat unionin asetukset.

Kuluttaja-asiamies valvoo elinkeinonharjoittajien markkinointia, menettelyjä asiakassuhteessa ja sopimusehtoja. Kuluttaja-asiamiehen toimivaltaa rajaavat kuluttajansuojalakiin sisältyvät kuluttajan, elinkeinonharjoittajan ja kulutushyödykkeen määritelmät. Kuluttaja-asiamiehen toimivaltaan on säädetty tästä joitakin laajennuksia perintä- ja takaussäännöksissä. Saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) mukaan kuluttaja-asiamies valvoo myös yksityishenkilöön kohdistuvaa julkisoikeudellisen oikeushenkilön saatavan tai julkisen tehtävän hoitamiseen liittyvän saatavan perintää. Takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetun lain (361/1999) mukaan kuluttaja-asiamies valvoo luotonantajien ja yksityistakaajien tai yksityisten pantinantajien välisten sopimusehtojen käyttöä.

Kuluttaja-asiamiehen tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuudet

Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain (661/2012) 6 §:n mukaan elinkeinonharjoittaja on velvollinen antamaan kuluttaja-asiamiehelle tietoja valvontatehtäviä varten. Kuluttaja-asiamies voi asettaa tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon. Kuluttaja-asiamiehen tarkastusoikeudesta säädetään saman lain 8 §:ssä, jonka mukaan kuluttaja-asiamiehellä on oikeus tehdä tarkastus elinkeinonharjoittajan toimitiloissa, jos tarkastus on tarpeen yhteistyöasetuksessa (EY) N:o 2006/2004 tarkoitetun yhteisön sisäisen rikkomuksen selvittämiseksi tai lopettamiseksi. Tarkastusta ei kuitenkaan saa tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. Poliisin on annettava kuluttaja-asiamiehelle virka-apua tarkastuksen tekemiseksi. Kuluttaja-asiamiehellä ei näin ollen ole tarkastusoikeutta esimerkiksi tapauksissa, joissa on kysymys valtion sisäisistä rikkomuksista.

Kuluttaja-asiamiehen valvontakeinojen käyttöön vaikuttaa yleisesti Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 9 §:ään nimenomaisesti kirjattu kuluttaja-asiamiehen neuvotteluvelvollisuus. Säännöksen mukaan havaitessaan elinkeinonharjoittajan ryhtyneen lainvastaiseen toimenpiteeseen kuluttaja-asiamiehen on pyrittävä saamaan elinkeinonharjoittaja vapaaehtoisesti luopumaan siitä. Tarvittaessa kuluttaja-asiamiehen on ryhdyttävä asian edellyttämiin pakkotoimiin tai saatettava asia tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Pykälässä mainittuja pakkotoimia ovat ennen muuta lainvastaisen menettelyn kieltäminen ja kiellon tehosteeksi asetettava uhkasakko. Kuluttajansuojalain 2 luvun 16 §:n mukaan elinkeinonharjoittajaa voidaan, jos se on kuluttajansuojan kannalta tarpeellista, kieltää jatkamasta kuluttajansuojalain 2 luvun säännösten tai niiden nojalla annettujen säännösten vastaista menettelyä taikka uudistamasta sellaista tai siihen rinnastettavaa menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Vastaavat säännökset sisältyvät kuluttajansuojalain 3 luvun 2 §:ään, 7 luvun 50 §:ään ja maksupalvelulain (290/2010) 85 §:ään. Selvyyden vuoksi voi todeta, että kuluttaja-asiamies voi puuttua kuluttajansuojalain 2 luvun säännösten nojalla lainvastaiseen markkinointiin ja menettelyyn asiakassuhteessa sekä 3 luvun säännösten nojalla puolestaan kohtuuttomiin sopimusehtoihin silloinkin, kun kyse on erityislainsäädäntöön sisältyvien säännösten vastaisesta toiminnasta.

Kiellon määrää markkinaoikeus kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta, ellei kuluttaja-asiamiehellä ole toimivaltaa määrätä itse kieltoa. Markkinaoikeus voi antaa kiellon väliaikaisena, jolloin kielto on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu. Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 10 §:n 2 momentin mukaan kuluttaja-asiamies voi itse määrätä kiellon asiassa, joka ei ole lain soveltamisen kannalta tai muuten merkitykseltään huomattava. Kielto raukeaa, jos se, jota kieltomääräys koskee, ilmoittaa annetussa vähintään kahdeksan päivän määräajassa päätöksen tiedoksisaannista kirjallisesti tai Kilpailu- ja kuluttajavirastossa suullisesti vastustavansa kiellon määräämistä. Saatavien perintää koskeva sääntely vastaa muutoin edellä mainittua, mutta kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto pysyy voimassa, ellei elinkeinonharjoittaja vie asiaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Elinkeinonharjoittajan on tehtävä tämä 30 päivän kuluessa siitä, kun elinkeinonharjoittaja on saanut tiedon kuluttaja-asiamiehen kieltopäätöksestä. Kuluttaja-asiamies voi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 10 §:n 3 momentin mukaan antaa kiellon väliaikaisena, jos elinkeinonharjoittajan menettely on asian laajuuden tai menettelyn nopean vaikutuksen johdosta tai muusta erityisestä syystä tarpeen estää kiireellisesti. Kuluttaja-asiamiehen on saatettava väliaikaista kieltoa koskeva määräyksensä kolmen päivän kuluessa sen antamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi uhalla, että kielto muuten raukeaa.

Vaatimuksen uhkasakon tuomitsemisesta maksettavaksi ratkaisee aina markkinaoikeus. Uhkasakkolaissa (1113/1990) on uhkasakon asettamista koskevia säännöksiä. Uhkasakko on kulut-

tajansuojalain esitöiden (HE 8/1977 vp s. 30) mukaan mitoitettava markkinoinnin laatu, elinkeinonharjoittajan liikevaihto ja muut seikat huomioon ottaen siten, että uhka tehokkaasti ehkäisee kiellon rikkomisen.

Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013). Lain 5 luvun 17 §:ssä säädetään, että niiltä osin kuin kyseisessä laissa tai kuluttaja-asiamiehen valvomissa laeissa ei säädetä toisin, markkinaoikeudelliset asiat käsitellään markkinaoikeudessa soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren riita-asioita koskevien säännösten mukaisesti. Markkinaoikeuden ratkaisuun haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla.

Viimeisten kymmenen vuoden aikana (2009—2018) kuluttaja-asiamies on tehnyt markkinaoikeudelle vuosittain 0—9 kiellon määräämistä koskevaa hakemusta. Yhteensä hakemuksia on mainittuna ajanjaksona ollut 30, eli hakemuksia on tehty keskimäärin kolme vuodessa.

Kuluttaja-asiamies voi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 334 §:n mukaan vaatia seuraamusmaksun määräämistä lain 214 §:ää koskevissa tapauksissa. Viimeksi mainitussa pykälässä säädetään televisio- ja radiotoiminnan markkinoinnin yleisistä periaatteista. Seuraamusmaksun määrää markkinaoikeus. Seuraamusmaksu voidaan määrätä televisio- ja radiotoiminnan harjoittajalle, joka toimii edellä mainitun pykälän vastaisesti eikä kehotuksesta huolimatta oikaise menettelyään. Seuraamusmaksua määrättäessä on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja kestoaika. Maksu on 1 000 eurosta miljoonaan euroon, enintään kuitenkin viisi prosenttia edellisen vuoden liikevaihdosta.

2.2.2 Finanssivalvonta

Finanssivalvonnan valvoma yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva lainsäädäntö

Finanssivalvonta valvoo kuluttaja-asiamiehen ohella kohtuuttomista sopimusehdoista annettuun direktiiviin (93/13/ETY), rahoituspalvelujen etämyynnistä annettuun direktiiviin (2002/65/EY), sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettuun direktiiviin (2005/29/EY), kulutusluottodirektiiviin (2008/48/EY), perusmaksutilidirektiiviin (2014/92/EU) ja asuntoluottodirektiiviin (2014/17/EU) perustuvien kansallisten säännösten noudattamista.

Kohtuuttomista sopimusehdoista annettu direktiivi on pantu täytäntöön pääosin eräillä kuluttajansuojalain 2, 3 ja 4 luvun säännöksillä. Rahoituspalvelujen etämyynnistä annettu direktiivi taas on pantu täytäntöön pääosin kuluttajansuojalain 6 a luvun säännöksillä sekä eräillä maksupalvelulain säännöksillä. Sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettu direktiivi on pantu täytäntöön pääosin kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksillä. Kulutusluottodirektiivi on pantu täytäntöön kuluttajansuojalain 7 luvun säännöksillä ja asuntoluottodirektiivi kuluttajansuojalain 7 a luvun säännöksillä. Perusmaksutilidirektiivi on pantu täytäntöön eräillä maksupalvelulain säännöksillä sekä luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 15 ja 15 a luvun säännöksillä.

Finanssivalvonnan tehtävänä on Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 3 §:n mukaan valvoa finanssimarkkinoilla toimivien toimintaa niin kuin kyseisessä laissa ja muualla laissa säädetään. Finanssivalvonnan valvomat tahot määritellään Finanssivalvonnasta annetun lain 4 ja 5 §:ssä. Lain 4 §:n mukaan Finanssivalvonnan valvottavia ovat muun muassa luottolaitokset, maksulaitokset, vahinko- ja henkivakuutusyhtiöt sekä muut vakuutusalalla toimivat, sijoituspalveluyritykset sekä rahastoyhtiöt. Lain 5 §:n tarkoittamia muita finanssimarkkinoilla toi-

mivia ovat muun muassa Finanssivalvonnan rekisteröimät tahot, kuten maksulaitoslain (297/2010) 7 §:ssä tarkoitetut maksupalvelun tarjoajat. Finanssivalvonnan toimivalta valvoa markkinointia ja sopimusehtojen käyttöä sekä kuluttajan kannalta hyvän tavan vastaista tai muutoin sopimatonta menettelyä asiakassuhteessa koskevia säännöksiä perustuu Finanssivalvonnasta annetun lain 45 §:ään. Finanssivalvonnan toimivallasta valvoa kuluttajansuojalain 7 ja 7 a lukuja säädetään erikseen 7 luvun 51 §:ssä ja 7 a luvun 33 §:ssä.

Finanssivalvonnan toimivallasta valvoa luottolaitostoiminnasta annetun lain noudattamista säädetään mainitun lain 1 luvun 3 §:n 1 momentissa ja toimivallasta valvoa maksupalvelulain noudattamista säädetään maksupalvelulain 83 §:n 1 momentissa.

Tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuudet yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan sääntelyn valvonnassa

Finanssivalvonnan tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuuksista säädetään Finanssivalvonnasta annetussa laissa. Yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan sääntelyn valvontaan liittyviä Finanssivalvonnan tutkintavaltuuksia ovat tietojensaanti- ja tarkastusvaltuudet.

Finanssivalvonnan oikeudesta saada tietoja valvottavalta ja muulta finanssimarkkinoilla toimivalta säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 18 §:ssä. Pykälän mukaan valvottavan ja muun finanssimarkkinoilla toimivan on salassapitosäännösten estämättä ilman aiheetonta viivytystä toimitettava Finanssivalvonnalle sen pyytämät tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen Finanssivalvonnalle laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi. Finanssivalvonnasta annetun lain 19 §:n 3 momentin mukaan Finanssivalvonnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada yksilöityä valvontatointa varten valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja siltä, jolla voidaan perustellusta syystä olettaa olevan valvontatoimen kannalta tarpeellista tietoa. Finanssivalvonnan oikeudesta kutsua 18 ja 19 §:ssä tarkoitetun oikeushenkilön edustaja tai sen palveluksessa oleva henkilö taikka mainituissa pykälissä tarkoitettu luonnollinen henkilö kuultavaksi säädetään lain 22 §:ssä.

Valvontaviranomaisten tiedonsaantioikeudesta säädetään myös kuluttajansuojalaissa ja maksupalvelulaissa. Kuluttajansuojalain 7 luvun 51 §:n mukaan luotonantaja ja luotonvälittäjä ovat velvollisia luovuttamaan valvontaviranomaisen nähtäviksi kuluttajaluottoja koskevat valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat. Maksupalvelulain 83 §:n 4 momentissa säädetään palveluntarjoajan velvollisuudesta luovuttaa valvontaviranomaisen nähtäviksi maksupalvelulain valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat.

Finanssivalvonnan tarkastusoikeudesta säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 24 §:ssä. Finanssivalvonnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tarkastettavakseen valvottavan ja muun finanssimarkkinoilla toimivan toimipaikassa tämän toimintaa ja hallintoa koskevat asiakirjat, tallenteet puhelinkeskusteluista ja sähköisestä viestinnästä, muut tietoliikennetiedot sekä tietojärjestelmät siinä laajuudessa kuin se on tarpeen Finanssivalvonnalle laissa säädetyn valvontatehtävän hoitamiseksi. Finanssivalvonnalla on oikeus saada valvottavalta ja muulta finanssimarkkinoilla toimivalta maksutta tarpeelliset jäljennökset tässä pykälässä tarkoitetuista asiakirjoista ja muista tallenteista ja tietoliikennetiedoista.

Finanssivalvonnan määräämästä toimeenpanokiellosta ja oikaisukehotuksesta säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 33 §:ssä. Finanssivalvonta voi lain 33 §:n mukaan muun muassa velvoittaa valvottavan tai muun finanssimarkkinoilla toimivan lopettamaan toiminnassaan soveltamansa lainvastaisen menettelyn ja kieltää menettelyn uudistamisen. Finanssivalvonta voi lain 33 a §:n mukaan sakon uhalla velvoittaa valvottavan tai muun finanssimarkkinoilla toimivan täyttämään velvollisuutensa, jos tämä laiminlyö noudattaa muun muassa finanssi-

markkinoita koskevia säännöksiä tai Finanssivalvonnan antamaa toimeenpanokieltoa. Uhkasakon tuomitsemisesta päättää pääsääntöisesti Finanssivalvonta. Finanssivalvonnan oikeudesta antaa julkinen varoitus säädetään lain 39 §:ssä. Finanssivalvonnan oikeudesta määrätä rikemaksu eräiden perusmaksutilidirektiiviin perustuvien säännösten rikkomisesta tai laiminlyönnistä säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 38 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohdassa. Mainitun pykälän 3 momentin perusteella rikemaksun sijasta voidaan määrätä seuraamusmaksu, jos teko tai laiminlyönti on erityisen moitittava.

Ulkomaisten valvottavien, joita ovat esimerkiksi luottolaitokset, maksulaitokset, vakuutusyhtiöt ja rahastoyhtiöt, Suomessa olevia sivuliikkeitä koskevasta Finanssivalvonnan tietojensaanti- ja tarkastusoikeudesta sekä muista valvontavaltuuksista säädetään pääosin Finanssivalvonnasta annetun lain 60 ja 61 §:ssä. Lain 60 ja 61 §:ssä säädetään lisäksi Finanssivalvonnan tietojensaantioikeudesta ja muista valvontavaltuuksista niiden ulkomaisten valvottavien osalta, jotka tarjoavat Suomeen palveluita sivuliikettä perustamatta.

Finanssivalvonnalla on myös Finanssivalvonnasta annetun lain 40 ja 41 §:ään perustuva valtuus määrätä seuraamusmaksu tiettyjen säännösten rikkomisesta. Seuraamusmaksun määrää Finanssivalvonta. Seuraamusmaksu on pääsääntöisesti enintään kymmenen prosenttia oikeushenkilön tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdosta, kuitenkin enintään kymmenen miljoonaa euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu on pääsääntöisesti enintään kymmenen prosenttia hänen viimeksi toimitetun verotuksen mukaisista tuloistaan, kuitenkin enintään 100 000 euroa. Yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva sääntely ei kuitenkaan sisälly niihin säännöksiin, joiden rikkomisesta seuraamusmaksu voidaan määrätä lukuun ottamatta edellä viitattuja tiettyjä perusmaksutilidirektiiviin perustuvia säännöksiä.

2.2.3 Liikenne- ja viestintävirasto

Liikenne- ja viestintäviraston valvoma yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva lainsäädäntö

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo kuluttaja-asiamiehen ohella sähköisestä kaupankäynnistä annettuun direktiiviin (2000/31/EY) ja audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevan direktiivin (2010/13/EU) 9—11 artiklaan ja 19—26 artiklaan perustuvien kansallisten säännösten noudattamista. Sähköisestä kaupankäynnistä annettu direktiivi on pantu täytäntöön pääosin sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 22 ja 24 luvun säännöksillä sekä eräillä kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksillä. Audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevan direktiivin 9—11 artikla ja 19—26 artikla on pantu täytäntöön sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 26 luvun säännöksillä.

Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto valvoo kuluttaja-asiamiehen ohella lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen ((EY) N:o 261/2004), rautatievastuuasetuksen, laivamatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen sekä linja-autoliikenteen matkustajanoikeuksia koskevan asetuksen noudattamista. Liikenne- ja viestintäviraston yksinomaisessa valvonnassa ovat puolestaan vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteessä annettu asetus, rautatievastuuasetuksen V luku, laivamatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen II luku sekä linja-autoliikenteen matkustajanoikeuksia koskevan asetuksen III luku.

Tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuudet yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan sääntelyn valvonnassa

Liikenne- ja viestintäviraston toimivaltuuksista yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan sääntelyn valvonnassa säädetään sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa ja liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017).

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain mukainen Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeus perustuu viranomaisten yleistä tiedonsaantioikeutta koskevaan lain 315 §:ään. Pykälän 1 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla on sähköisen viestinnän palveluista annetun lain mukaisia tehtäviä suorittaessaan oikeus saada tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavat tiedot niiltä, joiden oikeuksista ja velvollisuuksista mainitussa laissa säädetään tai jotka toimivat näiden lukuun.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain mukaisia yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan sääntelyn valvontaan liittyviä Liikenne- ja viestintäviraston keskeisimpiä täytäntöönpanovaltuuksia ovat valvontapäätös, väliaikainen päätös ja televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan seuraamusmaksu.

Liikenne- ja viestintävirasto voi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 330 §:n mukaan antaa huomautuksen sille, joka rikkoo mainittua lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä, päätöksiä ja lupaehtoja sekä velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa. Liikenne- ja viestintävirasto voi 331 §:n mukaan väliaikaisena toimena keskeyttää vaaraa tai vakavaa haittaa aiheuttavan toiminnan 330 §:ssä säädetystä määräajasta huolimatta, jos virhe tai laiminlyönti aiheuttaa välitöntä ja vakavaa vaaraa yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansanterveydelle taikka vakavaa taloudellista tai toiminnallista haittaa muille yrityksille, tilaajille tai käyttäjille taikka viestintäverkkojen tai viestintäpalvelujen toiminnalle. Liikenne- viestintävirasto voi asettaa 330 tai 331 §:n mukaan asetetun velvoitteen tehosteeksi uhkasakon tai keskeyttämisuhan.

Liikenne- ja viestintävirasto voi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 334 §:n mukaan vaatia seuraamusmaksun määräämistä televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalle, joka toimii lain 25 ja 26 luvun säännösten vastaisesti eikä kehotuksesta huolimatta oikaise menettelyään valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa. Seuraamusmaksun määrää markkinaoikeus. Seuraamusmaksua määrättäessä on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja kestoaika. Maksu on 1 000 eurosta miljoonaan euroon, enintään kuitenkin viisi prosenttia edellisen vuoden liikevaihdosta.

Liikenne- ja viestintäviraston liikenteen palveluista annetun lain mukaisesta tarkastusoikeudesta säädetään lain 196 §:ssä. Liikenne- ja viestintävirastolla on pykälän mukaan oikeus tehtäviensä hoitamiseksi päästä palvelun tarjoajan toimipaikan tiloihin ja alueelle, ammattimaisessa liikenteessä käytettäviin liikennevälineisiin sekä tiloihin suorittaakseen tarkastuksen. Liikenne- ja viestintävirastolla on myös tietyin edellytyksin oikeus ottaa haltuunsa tarkastettava aineisto tai sen jäljennös muualla tapahtuvaa tarkastusta varten.

Valvontaviranomaisten tiedonsaantioikeudesta säädetään liikenteen palveluista annetun lain 197 §:ssä. Liikenne- ja viestintävirastolla sekä muilla lain säännösten noudattamista valvovilla viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot palveluntarjoajilta ja luvanhaltijoilta sekä muilta toimijoilta ja henkilöiltä, joiden oikeuksista ja velvollisuuksista mainitussa laissa säädetään. Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus saada tietyt tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot myös viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta.

Liikenteen palveluista annetussa laissa säädetyt Liikenne- ja viestintäviraston yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan sääntelyn valvontaan liittyvät keskeisimmät valtuudet ovat huomautus ja varoitus (245 §). Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa luvanhaltijalle huomautuksen tai varoituksen, jos tämä jättää noudattamatta säännöksiä tai määräyksiä, jotka koskevat luvassa tarkoitettua toimintaa tai luvassa tarkoitetun tehtävän hoitamista. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto voi lain 255 §:n mukaan velvoittaa sen, joka rikkoo liikenteen palveluista annettua lakia, siinä tarkoitettua toimintaa koskevia EU-asetuksia tai lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka, että toiminta keskeytetään osaksi tai kokonaan taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella.

2.2.4. Fimea

Fimean valvoma yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva lainsäädäntö

Fimea on kuluttaja-asiamiehen ohella toimivaltainen viranomainen siltä osin kuin se valvoo ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetun direktiivin (2001/83/EY) 86—100 artiklan noudattamista sekä siltä osin kuin se valvoo sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettuun direktiiviin ja audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjontaa koskevan direktiivin 9—11 ja 19—26 artiklaan perustuvien kansallisten säännösten noudattamista lääkkeiden markkinoinnissa.

Ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetun direktiivin 86—90 ja 97—100 artikla on pantu täytäntöön eräillä lääkelain (395/1987) ja lääkeasetuksen (693/1987) säännöksillä. Sen sijaan yhteistyöasetuksen liitteessä mainitut ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetun direktiivin 91—96 artiklat eivät koske kuluttajiin kohdistuvaa markkinointia, joten ne eivät komissiolta saadun tiedon mukaan kuulu yhteistyöasetuksen soveltamisalaan.

Sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettu direktiivi on pantu täytäntöön pääosin kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksillä. Audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevan direktiivin 9—11 artikla ja 19—26 artikla on pantu täytäntöön sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 26 luvun säännöksillä.

Tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuudet yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan sääntelyn valvonnassa

Fimean yhteistyöasetuksen kannalta merkityksellisistä toimivaltuuksista säädetään lääkelaissa. Fimean tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuuksiin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan sääntelyn valvonnassa kuuluvat valvonta- ja tiedonsaantivaltuus sekä kielto jatkaa tai uudistaa markkinointia.

Lääkelain 89 ja 89 b §:ssä säädetään lääkealan toimijoihin ja viranomaisiin kohdistuvasta velvollisuudesta antaa Fimealle tämän tehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

Valvonnan toteuttamiseksi lääkelain 92 a §:ssä säädetään lääkkeitä markkinoivan ja mainostavan tahon velvollisuuksista toimittaa Fimealle markkinointia ja mainontaa koskevia, asetuksella säädettäviä selvityksiä ja ilmoituksia. Lääkeasetuksen 25 i §:ssä säädetään myyntiluvan haltijan velvollisuudesta toimittaa tietty aineisto Fimealle.

Fimealla on lain 93 §:n mukaan oikeus kieltää jatkamasta tai uudistamasta lääkkeen markkinointia, jos markkinoinnissa on menetelty tiettyjen lääkelain lääkkeiden markkinointia koske-

vien säännösten vastaisesti. Fimea voi myös määrätä kiellon saaneen toimittamaan markkinoinnin oikaisun, jos sitä lääketurvallisuuden vaarantumisen vuoksi on pidettävä tarpeellisena. Kieltoa ja määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla. Uhkasakon tuomitsee aluehallintovirasto Fimean vaatimuksesta.

2.2.5 Valvira

Valviran valvoma yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva lainsäädäntö

Valvira valvoo osin kuluttaja-asiamiehen ohella sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettuun direktiiviin ja audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjontaa koskevan direktiivin 9—11 ja 19—26 artiklaan perustuvien kansallisten säännösten noudattamista. Sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettu direktiivi on pantu täytäntöön pääosin kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksillä. Audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevan direktiivin 9—11 artikla ja 19—26 artikla on pantu täytäntöön sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 26 luvun säännöksillä. Valvira valvoo alkoholijuomien markkinointia alkoholilain (1102/2017) nojalla ja tupakkatuotteiden markkinointia tupakkalain (549/2016) nojalla.

Tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuudet yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan sääntelyn valvonnassa

Alkoholilain 62 §:ssä säädetään valvontaviranomaisten tarkastus- ja tiedonsaantioikeudesta. Valvontaviranomaiset saavat tarkastaa alkoholilain valvontaa varten luvanhaltijan tiloja, toimintaa ja asiakirjoja sekä alkoholipitoisen aineen kuljetuksia. Valvontaviranomaisten edustajille on turvattava esteetön pääsy valvottaviin tiloihin ja asiakirjoihin, oikeus tallentaa valvonnassa tarvittavia tietoja ja oikeus saada korvauksetta valvontaa varten tarvittavat näytteet. Valvontaviranomaisten viranomaisiin kohdistuvasta tiedonsaantioikeudesta säädetään lain 63 §:ssä.

Valvontaviranomaisen kielloista ja turvaamistoimista säädetään alkoholilain 68 §:ssä. Jos alkoholijuomaa markkinoidaan markkinointia tai hinnoittelua koskevien säännösten vastaisesti, valvontaviranomainen voi kieltää markkinoinnin tilaajaa tai toimeenpanijaa sekä näiden palveluksessa olevaa jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista toimintaa.

Valvontaviranomainen voi alkoholilain 70 §:n mukaan tehostaa antamaansa kieltoa tai määräystä taikka määräämäänsä oikaisua uhkasakolla tai uhalla, että asetetun määräajan jälkeen tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Valvontaviranomaisen 68 §:ssä tarkoitetussa asiassa asettaman uhkasakon tuomitsee ja teettämisuhan täytäntöönpanosta päättää uhkasakon tai teettämisuhan asettajan hakemuksesta markkinaoikeus.

Valviran tupakkalain mukaisia toimivaltuuksia ovat tarkastus- ja näytteenotto-oikeus (86 §), tiedonsaantioikeus sekä markkinointia koskeva kielto. Tiedonsaantioikeutta koskevan tupakkalain 87 §:n mukaan Valviralla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä laissa tarkoitettujen tuotteiden valmistajilta, maahantuojilta ja myyjiltä sekä muilta viranomaisilta tietoja, jotka ovat välttämättömiä tupakkalain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vastaisen toiminnan selvittämiseksi. Jos tietoja ei anneta määräajassa, Valvira voi asettaa velvoitteen tehosteeksi uhkasakon, jonka tuomitsee hallinto-oikeus.

Markkinointia koskevasta kiellosta säädetään tupakkalain 99 §:ssä. Valvira voi kieltää markkinointitoimen tilaajaa, sen toimeenpanijaa sekä näiden palveluksessa olevaa jatkamasta ja uudistamasta säännösten vastaista menettelyä, jos säännöksen mukaisia tupakkatuotteita markkinoidaan lain 68 §:n vastaisesti eikä menettely rajoitu yhden kunnan alueelle.

2.2.6 Tietosuojavaltuutettu

Tietosuojavaltuutetun valvoma yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva lainsäädäntö

Tietosuojavaltuutettu valvoo kuluttaja-asiamiehen lisäksi sähköisestä kaupankäynnistä annettuun direktiiviin sekä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin (2002/58/EY) 13 artiklaan perustuvien kansallisten säännösten noudattamista. Sähköisestä kaupankäynnistä annettu direktiivi sekä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 13 artikla, siltä osin kuin ne kuuluvat tietosuojavaltuutetun valvontaan, on pantu täytäntöön pääosin sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 24 luvun säännöksillä. Lisäksi tietosuojavaltuutettu valvoo edellä todetun mukaisesti yksinomaisena toimivaltaisena viranomaisena siirrettävyysasetuksen ((EU) 2017/1128) 8 artiklan noudattamista.

Tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuudet yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan sääntelyn valvonnassa

Tietosuojavaltuutetun tehtävät ja toimivaltuudet perustuvat tietosuojalain (1050/2018) 14 §:ään, jonka mukaan tietosuojavaltuutetun tehtävistä ja toimivaltuuksista säädetään tietosuoja-asetuksen ((EU) 2016/679) 55—59 artiklassa.

Tietosuoja-asetuksen 58 artiklassa säädetään valvontaviranomaisten tutkintavaltuuksista ja korjaavista toimivaltuuksista. Artiklan mukaan valvontaviranomaisella on oltava muun muassa valtuudet määrätä rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä antamaan kaikki tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavat tiedot, toteuttaa tutkimuksia tietosuojaa koskevien tarkastusten muodossa sekä saada rekisterinpitäjältä ja henkilötietojen käsittelijältä pääsy kaikkiin henkilötietoihin ja tietoihin, jotka ovat tarpeen sen tehtävien suorittamista varten. Lisäksi valvontaviranomaisella on oltava muun muassa toimivaltuudet antaa huomautus rekisterinpitäjälle tai henkilötietojen käsittelijälle, jos käsittelytoimet ovat olleet asetuksen säännösten vastaisia, määrätä rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä saattamaan käsittelytoimet asetuksen säännösten mukaisiksi, sekä asettaa väliaikainen tai pysyvä rajoitus käsittelylle.

Tietosuojavaltuutetun tiedonsaanti- ja tarkastusoikeutta koskeva yleissäännös sisältyy tietosuojalain 18 §:ään. Pykälän 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutetulla on sen lisäksi, mitä tietosuoja-asetuksen 58 artiklan 1 kohdassa säädetään valvontaviranomaisen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta, oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta tehtäviensä hoidon kannalta tarpeelliset tiedot.

Tietosuojavaltuutettu voi asettaa tietosuoja-asetuksen 58 artiklan 2 kohdan c—g ja j alakohdassa tarkoitetun päätöksen ja tietosuojalain 18 §:n 1 momenttiin perustuvan tietojen luovuttamista koskevan määräyksen tehosteeksi uhkasakon (tietosuojalain 22 §). Uhkasakon asettamisesta ja tuomitsemisesta maksettavaksi säädetään uhkasakkolaissa. Uhkasakkoa ei kuitenkaan saa asettaa luonnolliselle henkilölle tietojen luovuttamista koskevan määräyksen tehosteeksi silloin, kun henkilöä on aihetta epäillä rikoksesta ja tiedot koskevat rikosepäilyn kohteena olevaa asiaa. Tietosuojavaltuutetulla on myös lain 20 §:n mukaan oikeus saada pyynnöstä poliisilta virka-apua tehtäviensä suorittamiseksi.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 305 §:ssä säädetään tietosuojavaltuutetun valvontatehtävistä ja 315 §:ssä lain säännöksiä valvovien viranomaisten yleisestä tiedonsaantioikeudesta sähköisen viestinnän palveluista annetun lain mukaisia tehtäviä suorittaessaan. Tietosuojavaltuutettu voi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 330 §:n mukaan antaa kyseisen lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan huomautuksen sille, joka rikkoo mainittua lakia sekä

velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa. Päätöstä voidaan lain 332 §:n mukaan tehostaa uhkasakolla, keskeyttämisuhalla tai teettämisuhalla.

2.2.7 Aluehallintovirastot

Aluehallintovirastojen valvoma yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva lainsäädäntö

Aluehallintovirastot valvovat kuluttaja-asiamiehen ohella kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa annettuun direktiiviin (98/6/EY), kulutusluottodirektiiviin, osin asuntoluottodirektiiviin (2014/17/EU) sekä osin matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annettuun direktiiviin ((EU) 2015/2302) perustuvien kansallisten säännösten noudattamista. Siltä osin kuin asuntoluottodirektiivi on pantu täytäntöön eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain säännöksillä, joiden mukaan valvontaviranomaisena toimii yksinomaan Etelä-Suomen aluehallintovirasto, asuntoluottodirektiivi ei kuulu yhteistyöasetuksen soveltamisalaan.

Kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa annettu direktiivi on pantu täytäntöön valtioneuvoston asetuksella kulutushyödykkeiden hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa (553/2013). Kulutusluottodirektiivi on pantu täytäntöön kuluttajansuojalain 7 luvun säännöksillä ja asuntoluottodirektiivi kuluttajansuojalain 7 a luvun säännöksillä. Matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annettu direktiivi on pantu täytäntöön matkapalveluyhdistelmistä annetulla lailla (901/2017) ja matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetulla lailla, joista viimeksi mainittua aluehallintovirastot valvovat yhdessä Kilpailu- ja kuluttajaviraston kanssa.

Tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuudet yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan sääntelyn valvonnassa

Aluehallintovirastot valvovat kulutushyödykkeiden hinnan ilmoittamista markkinoinnissa kuluttajansuojalain 2 luvun 20 §:n nojalla. Kuluttajansuojalain 2 luvun 18 §:n mukaan aluehallintovirasto voi määrätä elinkeinonharjoittajalle kiellon asiassa, joka koskee asunnon tai muun kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta annettujen säännösten vastaista menettelyä, jos lainvastaisuus on ilmeinen ja säännösten soveltamiskäytäntö tämänkaltaisessa asiassa on vakiintunut. Aluehallintoviraston päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Elinkeinonharjoittaja voi saattaa kieltopäätöksen markkinaoikeuden käsiteltäväksi neljäntoista päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan. Muutoin päätös jää pysyväksi. Aluehallintovirasto voi asettaa määräämänsä kiellon tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi markkinaoikeus kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta.

Kuluttajaluottoja koskevien säännösten noudattamista aluehallintovirastot valvovat kuluttajansuojalain 7 luvun 51 §:n nojalla ja asunto-omaisuuteen liittyviä kuluttajaluottoja koskevien säännösten noudattamista 7 a luvun 33 §:n nojalla. Aluehallintovirastojen tiedonsaantivaltuus kuluttajansuojalain 7 luvun osalta perustuu luvun 51 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan luotonantaja ja luotonvälittäjä ovat velvollisia luovuttamaan valvontaviranomaisen nähtäviksi kuluttajaluottoja koskevat valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat. Vastaava säännös sisältyy myös 7 a luvun 33 §:n 4 momenttiin.

Aluehallintovirastot valvovat matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain noudattamista Kilpailu- ja kuluttajaviraston ohella. Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeudesta säädetään lain 19 §:ssä, jonka mukaan matkapalveluyhdistelmien tarjoajan on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä annettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sekä aluehallintovirastolle valvontaa varten välttämättömät asiakirjat ja tiedot. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolla sekä alue-

hallintovirastolla on lain 20 §:n mukaan oikeus salassapitovelvollisuuden ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä saada maksutta valvonnan, rekisteröinnin edellytysten ja rekisteristä poistamisen edellytysten selvittämisen kannalta välttämättömät tiedot toiselta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta.

3 Nykytilan arviointi

3.1 Yleistä

Uuden yhteistyöasetuksen soveltamisalaa on laajennettu vanhasta yhteistyöasetuksesta uusien EU-säädösten valvontaan. Lisäksi yhteistyöasetuksella otetaan käyttöön uusia tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuuksia. Tällaisia ovat valtuus ostaa tavaroita tai palveluita testiostoina, valtuus hyväksyä välitoimia, valtuus saada elinkeinonharjoittajalta oikaisutoimia koskevia sitoumuksia, valtuus tiedottaa kuluttajille keinoista hakea kansallisen lainsäädännön mukaisia korvauksia, verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvät valtuudet sekä valtuus määrätä seuraamuksia asetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten vuoksi. Siltäkin osin kuin uuden yhteistyöasetuksen mukaiset tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuudet vastaavat periaatteiltaan vanhan yhteistyöasetuksen mukaisia valtuuksia, niitä koskevat säännökset ovat paljon yksityiskohtaisempia ja osin pitemmälle meneviä kuin vastaavat vanhan yhteistyöasetuksen mukaiset valtuudet.

Asetuksen säännökset ovat jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa oikeutta, ja valtaosa säännöksistä ei edellytäkään kansallisia täytäntöönpanotoimia. Täytäntöönpanotoimia edellyttää kuitenkin erityisesti toimivaltaisten viranomaisten vähimmäisvaltuuksia koskeva yhteistyöasetuksen 9 artikla, jonka kansallisessa täytäntöönpanossa on tarpeen huolehtia erityisesti siitä, että säännökset ovat perustuslain vaatimusten mukaisia muun muassa elinkeinonharjoittajien oikeusturvaan liittyen. Lisäksi täytäntöönpanoa edellyttää toimivaltaisten viranomaisten ja yhteysviraston nimeämistä koskeva 5 artikla.

Yhteistyöasetukseen sisältyvistä määritelmistä seuraa, että kansalliset rikkomukset ja kolmansissa maissa sijaitsevien elinkeinonharjoittajien rikkomukset eivät kuulu yhteistyöasetuksen soveltamisalaan. Toisaalta tarve kehittää kuluttaja-asiamiehen toimivaltuuksia myös valtion sisäisissä rikkomustapauksissa on tunnustettu jo pitkään (ks. esimerkiksi oikeusministeriön työryhmän mietintö Kuluttajansuojaviranomaisten toimivaltuudet; Mietintöjä ja lausuntoja 11/2015). Vaikka perusteltua on, että kuluttaja-asiamies pyrkii ensisijaisesti lainrikkomusten lopettamiseen neuvotteluin, lainsäädäntö ei turvaa riittävän tehokkaita keinoja eritoten niissä tilanteissa, joissa lainrikkomus on kiistaton, mutta elinkeinonharjoittaja ei toimi vastuullisesti asian nopeaksi päättämiseksi neuvotteluteitse. Nämä puutteet ovat korostuneet viime aikoina esimerkiksi kuluttajaluottosääntelyn noudattamisen valvonnassa. Myös erityisesti digitaalisessa ympäristössä tapahtuvan kaupankäynnin yleistymisen myötä tarve reagoida ilmeisiin lainrikkomuksiin nykyistä nopeammin on kasvanut.

Samojen tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuuksien ulottamista koskemaan myös muita kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvia asioita puoltavat myös yhdenmukaisuussyyt. Jos yhteistyöasetuksen mukaisia tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuuksia sovellettaisiin näet vain asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa, toimivaltaisten viranomaisten valtuudet puuttua kuluttajansuojalainsäädännön rikkomuksiin kansallisissa tapauksissa ja tapauksissa, joista ovat vastuussa kolmansiin maihin sijoittautuneet elinkeinonharjoittajat, olisivat merkittävästi heikommat kuin asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa rikkomuksissa. Samalla kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien oikeudellinen asema olisi erilainen riippuen siitä, onko toiminta yhteistyöasetuksessa määritellyin tavoin rajat ylittävää vai ei, mitä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Myös talousvaliokunta kiinnitti asetusehdotusta käsitellessään huomiota niihin

epäkohtiin, jotka seuraisivat toimivaltuuksien erilaisuudesta kansallisissa ja rajat ylittävissä rikkomustapauksissa (TaVL 27/2016 vp).

3.2 Seuraamusmaksu

Yhteistyöasetuksen 9 artiklan 4 kohdan h alakohdan mukaan toimivaltaisilla viranomaisilla pitää olla valtuudet määrätä seuraamuksia, kuten sakkoja tai uhkasakkoja asetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten vuoksi ja minkä tahansa yhteistyöasetuksen nojalla annetun päätöksen, määräyksen, välitoimen, elinkeinonharjoittajan sitoumuksen tai muun toimenpiteen noudattamisen laiminlyönnin vuoksi. Näiden seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia kuluttajien etuja suojaavan unionin lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Asetuksen 9 artiklan 5 kohdan perusteella 4 kohdan h alakohtaa sovelletaan vain niihin yhteistyöasetuksen liitteessä mainittuihin instrumentteihin, joissa säädetään seuraamuksista.

Suomi oli neuvottelujen kuluessa ja niiden päätyttyä siinä käsityksessä, että 9 artiklan 4 kohdan h alakohta edellyttää seuraamusmaksun käyttöönottoa yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa rikkomuksissa. Asetuksen toimeenpanovaiheessa muun muassa niin sanotun Omnibus-direktiivin (KOM (2018) 185 lopullinen ja asiakirja 7697/19 COR 1, 28.3.2019) neuvottelujen yhteydessä kuitenkin ilmeni, että kaikki jäsenvaltiot eivät olleet tulkinneet kyseistä alakohtaa samalla tavoin.

Komissiolta saadun selvityksen mukaan nimenomaan seuraamusmaksun käyttöönotto ei asetuksen 9 artiklan 4 kohdan h alakohdan mukaan ole välttämätöntä, mutta säännös edellyttää kuitenkin jonkinlaista rahallista sanktiota yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa rikkomuksissa. Näin ollen esimerkiksi julkinen varoitus ei täytä kyseisen alakohdan vaatimuksia. Säännöksen edellyttämien muutostarpeiden arvioinnissa keskeistä onkin se, minkälaista sanktiojärjestelmää on pidettävä tehokkaana ja varoittavana. Komission näkemyksen mukaan Suomessa nykyisin käytössä oleva uhkasakolla tehostettu kielto ei ainakaan sellaisenaan ole riittävä, koska se ei täytä asetuksen mukaista tehokkuus- ja varoittavuusvaatimusta sen johdosta, että asetetut uhkasakot eivät erityisesti suurten yritysten kohdalla ole olleet riittävän suuria. Lisäksi uhkasakon tuomitseminen on komission näkemyksen mukaan liian hidasta täyttääkseen asetuksen mukaiset tehokkuus- ja varoittavuusvaatimukset.

Elinkeinonharjoittajan toteuttamasta lainvastaisesta menettelystä ei nykylainsäädännön perusteella seuraa hallinnollista taloudellista seuraamusta, vaikka elinkeinonharjoittajan lainvastaisesta menettelystä on yleensä ehtinyt jo aiheutua haittaa niin kuluttajille kuin kilpailijoillekin. Lisäksi elinkeinonharjoittaja on voinut saada lainvastaisesta menettelystään merkittävää oikeudetonta hyötyä. Edellä mainituista syistä pidetään perusteltuna seuraamusmaksun käyttöönottoa tietyistä kuluttajansuojalainsäädännön rikkomisista. Seuraamusmaksun käyttöönotolla arvioidaan olevan valvonnan tehokkuutta lisäävä ennaltaehkäisevä vaikutus elinkeinonharjoittajien toimintaan. Erikseen voi myös todeta, että uhkasakko ei ole luonteeltaan ensisijainen sanktio kuluttajansuojasäännösten rikkomisesta, vaan sen tarkoituksena on tehostaa kiellon noudattamista.

3.3 Kiellon määrääminen kuluttaja-asiamiehen toimesta

Kuluttaja-asiamiehen määräämän kiellon vastustamiseen riittää nykyisin pelkkä elinkeinonharjoittajan ilmoitus. Elinkeinonharjoittajalta ei edellytetä perusteiden esittämistä kiellon vastustamiselle selvissäkään lainrikkomustilanteissa. Elinkeinonharjoittajan vastustaessa kieltoa se raukeaa, minkä jälkeen kuluttaja-asiamiehen on haettava markkinaoikeudelta kieltopäätöstä.

Kuluttajat ja kilpailevat yritykset voivat kärsiä selkeässä lainrikkomustilanteessa siitä, että pelkästään ilmoitus kiellon vastustamisesta mahdollistaa lainvastaisen menettelyn jatkamisen vähintään siihen saakka, kunnes markkinaoikeus mahdollisesti määrää kiellon väliaikaisena. Tämä mahdollistaa sen, että säännöksiä rikkova elinkeinonharjoittaja voi pitkittää prosessia selvissäkin tapauksissa, mikä ei ole tarkoituksenmukaista myöskään valvovan viranomaisen tai markkinaoikeuden resurssienkäytön kannalta.

4 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

4.1 Yleistä

Esityksen ensisijaisena tavoitteena on toimeenpanna uusi yhteistyöasetus, mikä edellyttää käytännössä yhteistyöasetusta täydentävien säännösten antamista kuluttajansuojaviranomaisten toimivaltuuksista. Vaikka EU-asetukset ovat lähtökohtaisesti suoraan sovellettavia jäsenvaltioissa, yhteistyöasetuksen vähimmäisvaltuuksia koskeva sääntely ei ole edellä todetun mukaisesti suoraan sovellettavissa, ja myös asetuksen johdanto-osan kappaleissa 18 ja 19 viitataan siihen, että valtuudet edellyttävät jäsenvaltioilta täytäntöönpanotoimia.

Edellä mainitun johdosta esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista, joka täydentäisi jo olemassa olevaa sääntelyä yhteistyöasetuksen täytäntöönpanosta vastaavien toimivaltaisten viranomaisten toimivaltuuksista. Tämän lisäksi on tarpeen tehdä muutoksia myös useisiin muihin lakeihin, kuten Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin sekä lakiin oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa.

4.2 Kansallinen liikkumavara ja sen käyttö

Yhteistyöasetusta sovelletaan vain asetuksen liitteessä lueteltujen EU-säädösten rajat ylittäviin rikkomuksiin jäsenvaltioissa. Näin ollen yhteistyöasetuksen mukaisia toimivaltuuksia ei olisi yhteistyöasetuksen johdosta tarpeen ulottaa koskemaan asioita, joissa on kyse muusta kuin asetuksen liitteessä mainitun sääntelyn rikkomisesta. Valtuuksia ei olisi myöskään asetuksen johdosta tarpeen ulottaa koskemaan miltään osin esimerkiksi yksinomaan kansallisia eikä kolmansiin maihin kytkeytyviä asioita. Edellä todetun mukaisesti perusteltuna ei kuitenkaan pidetä, että keskeisen kuluttajansuojaviranomaisen eli kuluttaja-asiamiehen toimivaltuudet vaihtelisivat sen mukaan, onko kyseessä kansallinen vai rajat ylittävä asia taikka toisaalta sen mukaan, onko kyseessä yhteistyöasetuksen liitteessä mainittuun EU-säädökseen tai muuhun sen valvottavana olevaan sääntelyyn liittyvä asia. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaankin, että kuluttaja-asiamiehellä olisi käytössään yhteistyöasetuksen mukaiset toimivaltuudet myös muissa kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Tällä tavoin parannettaisiin kansallisista tarpeista johtuen ennen muuta kuluttaja-asiamiehen käytettävissä olevia kollektiivivalvonnan keinoja yleisemminkin niin, että valvonnan uskottavuus lisääntyy ja sen myötä lainsäädännön noudattaminen tehostuu. Tavoitteena on tältä osin myös vähentää elinkeinonharjoittajien lainvastaisesta menettelystä kuluttajille ja kilpailijoille aiheutuvia menetyksiä.

Yhteistyöasetuksen johdanto-osan 19 kappaleen mukaan valtuuksien täytäntöönpanon ja käytön asetuksen soveltamiseksi olisi oltava myös unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön, myös perusoikeuksia koskevien menettelytakeiden ja periaatteiden mukaista. Jäsenvaltioiden olisi edelleen kyseisen johdanto-osan kappaleen mukaan voitava vapaasti määritellä näiden valtuuksien käytön edellytykset ja rajoitukset kansallisessa lainsäädännössä unionin oikeuden mukaisesti. Tämän perusteella kansallisessa sääntelyssä voidaan huomioida perustuslaista seuraavat reunaehdot esimerkiksi tarkastusten tekemiselle kotirauhan suojan piiriin kuuluvissa paikoissa. Niin ikään olisi mahdollista huomioida perustuslain mukaiset edellytykset seuraa-

musmaksun käytölle ja rajata seuraamusmaksu vain tilanteisiin, joissa sääntely on riittävän täsmällistä ja tarkkarajaista. Säännöstasolla tuleekin yksilöidä ne teot tai laiminlyönnit, joista seuraamusmaksun määrääminen on mahdollista, jotta elinkeinonharjoittajan on mahdollista yksiselitteisesti hahmottaa säännösten asettamat vaatimukset ja rikkomisen seuraamukset.

Yhteistyöasetuksen 10 artiklan 1 kohdan perusteella jäsenvaltioilla on harkintavaltaa myös sen suhteen, käyttävätkö toimivaltaiset viranomaiset asetuksen mukaisia vähimmäisvaltuuksia suoraan oman toimivaltansa nojalla, muiden toimivaltaisten viranomaisten tai muiden viranomaisten avustuksella vai esimerkiksi tekemällä hakemuksen tarvittavan päätöksen antamisen osalta toimivaltaiselle tuomioistuimelle.

4.3 Yhteistyöasetuksen mukaiset toimivaltaiset viranomaiset

Yhteistyöasetuksessa edellytetään, että jäsenvaltiot nimeävät yhden tai useamman yhteistyöasetuksen soveltamisesta vastaavan toimivaltaisen viranomaisen sekä yhteysviraston. Yhteistyöasetuksen kansallisen toimeenpanon lähtökohtana eräin vähäisin poikkeuksin on, että yhteistyöasetuksen mukaiset toimivaltaiset viranomaiset nimetään siten kuin näiden työnjako kansallisestikin on järjestetty yhteistyöasetuksen liitteessä mainittujen EU-säädösten osalta. Esityksen mukaan pääasiallinen yhteistyöasetuksen mukainen toimivaltainen viranomainen olisi tämän mukaisesti kuluttaja-asiamies, ja kansallisena yhteysvirastona toimisi nykyiseen tapaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Tämän lisäksi toimivaltaisia viranomaisia olisivat tietyissä tilanteissa kuluttaja-asiamiehen rinnalla tietosuojavaltuutettu, Finanssivalvonta, Liikenne- ja viestintävirasto, Fimea, aluehallintovirastot sekä Valvira.

Erikseen on syytä todeta, että Ruokaviraston valvontaan kuuluu yksinomaan harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta annettu direktiivi omalla toimialallaan. Asian merkitys yhteistyöasetuksen elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen suhteeseen rajoittuva soveltamisala huomioon ottaen on niin vähäinen, että yhteistyössä Ruokaviraston kanssa on arvioitu, ettei Ruokavirastoa ole tarkoituksenmukaista nimetä toimivaltaiseksi viranomaiseksi. Toimivaltaiseksi viranomaiseksi ei myöskään esitetä Poliisihallitusta, vaikka se valvookin Manner-Suomessa yhdessä kuluttaja-asiamiehen kanssa sopimattomista kaupallisista menettelyistä annetun direktiivin noudattamista Veikkaus Oy:n rahapelien markkinoinnissa. Taustalla ovat kansalliset rahapelien markkinointia koskevat lainsäädännölliset ratkaisut, joiden johdosta mainitun direktiivin merkitys tosiasiallisen valvontatyön kannalta on vähäinen. Myöskään aluehallintovirastoja ei esitetä tarkoituksenmukaisuussyistä yhteistyöasetuksen mukaisiksi toimivaltaisiksi viranomaisiksi siltä osin kuin kyse on matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annettuun direktiiviin perustuvasta matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain noudattamisen valvonnasta, vaikka laki muutoin kuuluu myös niiden valvottavaksi. Riittävänä pidetään, että toimivaltaisena viranomaisena toimisi tältä osin yksinomaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto, joka pitää mainitun lain mukaista rekisteriä vakuudenasettamisvelvollisista ja valvoo muun muassa vakuuksien riittävyyttä.

Yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluu eräitä säännöksiä, joiden osalta kuluttaja-asiamies ei ole nykyisen lain mukaan lainkaan toimivaltainen viranomainen. Näissä tapauksissa yksinomainen toimivaltainen viranomainen myös yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa on ehdotuksen mukaan tapauksesta riippuen tietosuojavaltuutettu, Kilpailu- ja kuluttajavirasto tai Liikenne- ja viestintävirasto.

4.4 Tutkintavaltuudet

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi eräistä tutkintavaltuuksista, jotka toimivaltaisilla viranomaisilla tulee yhteistyöasetuksen mukaan olla yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Näitä valtuuksia ovat laajat tiedonsaantioikeudet, laaja tarkastusoikeus sekä oikeus tehdä koeostoja. Mainittuja toimivaltuuksia ehdotettaisiin kuitenkin rajattavaksi siten, että ne täyttäisivät kansallisen perustuslain vaatimukset.

Ehdotuksen mukaan asetuksessa edellytetyt tutkintavaltuudet annettaisiin kaikille toimivaltaisille viranomaisille yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Tätä pidetään tarkoituksenmukaisena, jotta asetuksen soveltamisalaan kuuluvia asioita ei olisi tarpeen siirtää kuluttaja-asiamiehelle mahdollisesti puutteellisten tutkintavaltuuksien johdosta silloin, kun asia muutoin kuuluu luontevammin toisen toimivaltaisen viranomaisen hoidettavaksi.

Kuluttaja-asiamiehelle ehdotetaan vastaavia toimivaltuuksia myös muissa kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Tämä edellyttää käytännössä muutoksia myös Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin siltä osin kuin siinä säädetään kuluttaja-asiamiehen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta.

4.5 Hallinnolliset seuraamukset

Verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvät toimivaltuudet

Esityksessä ehdotetaan niin ikään yhteistyöasetukseen perustuvia uusia verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyviä toimivaltuuksia. Tavoitteena on tältä osin tehostaa mahdollisuuksia puuttua digitaalisessa ympäristössä tapahtuviin rikkomuksiin.

Ehdotuksen mukaan kuluttaja-asiamiehellä sekä niillä muilla viranomaisilla, jotka olisivat tietyiltä osin yksinomaisia toimivaltaisia viranomaisia, olisi oikeus laissa tarkemmin säädetyissä poikkeuksellisissa tilanteissa määrätä palveluntarjoajaa poistamaan sisältöä esimerkiksi verkkosivuilta, estämään pääsy sille taikka poistamaan se. Viime kädessä toimivaltainen viranomainen voisi määrätä verkkotunnusrekisterin ylläpitäjää tai verkkotunnusvälittäjää poistamaan verkkotunnuksen verkkotunnusrekisteristä. Mainitun toimivaltuuden osalta siis esitetään hyödynnettäväksi yhteistyöasetuksen 9 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan jäsenvaltio voi päättää olla antamatta kaikkia valtuuksia jokaiselle toimivaltaiselle viranomaiselle edellyttäen, että vähintään yksi toimivaltainen viranomainen voi tarpeen mukaan käyttää kyseisiä valtuuksia tuloksellisesti yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten osalta. Kyseessä on merkittävä toimivaltuus, jonka käyttäminen edellyttää myös tietoteknistä erityisosaamista, jotta määräys kyetään kohdistamaan oikeaan tahoon. Koska yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien muille kuin kuluttaja-asiamiehelle tulevien asioiden määrä oletetaan vähäiseksi, toimivaltuutta ei katsota perustelluksi antaa tässä yhteydessä kaikille toimivaltaisille viranomaisille. Vaikka kyseisen valtuuden ei oleteta olevan valvottavana olevan sääntelyn luonteesta johtuen tosiasiassa käyttökelpoinen kaikille niillekään viranomaisille, jotka ovat kuluttaja-asiamiehen tavoin tietyissä tapauksissa yksinomaisia toimivaltaisia viranomaisia, valtuuden antaminen näille on tarpeen yhteistyöasetuksen asianmukaiseksi toimeenpanemiseksi.

Edellä todetun mukaisesti yhteistyöasetus antaa jäsenvaltioille liikkumavaraa sen suhteen, käyttävätkö toimivaltaiset viranomaiset valtuuksia suoraan oman toimivaltansa nojalla vai päättääkö valtuuden käytöstä tuomioistuin toimivaltaisen viranomaisen hakemuksesta. Valmisteluvaiheessa on pohdittu, tulisiko verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvien toimivaltuuksien käyttämisestä päättäminen uskoa tuomioistuimelle. Tähän ei kuitenkaan päädytty, vaan ottaen huomioon valtuuden käyttötarkoitus eli mahdollisuus reagoida nopeasti ilmeisiin

lainrikkomuksiin, jotka ovat omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa kuluttajien yleiselle edulle, asianmukaisena pidetään, että käytöstä voi päättää viranomainen itse. Elinkeinonharjoittajien oikeusturvan kannalta olennaista on kuulemisvelvoitteen ja muutoksenhakumahdollisuuden ohella, että kynnys valtuuden käytölle asetettaisiin verrattain korkealle.

Kuluttaja-asiamiehelle esitetään vastaavaa toimivaltuutta myös muissa kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Toimivaltuutta pidetään tärkeänä erityisesti kolmansia maita silmällä pitäen, sillä näissä tapauksissa jo tavoitettavuusongelmien johdosta muunlaiset puuttumiskeinot voivat olla tehottomia.

Seuraamusmaksu

Yhteistyöasetuksessa edellytetään, että toimivaltaisilla viranomaisilla on valtuudet määrätä seuraamuksia yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten vuoksi ja minkä tahansa yhteistyöasetuksen nojalla annetun toimenpiteen noudattamisen laiminlyönnin vuoksi (9 artiklan 4 kohdan h alakohta). Edellä todetun mukaisesti komissiolta saadun tiedon mukaan kohta ei nimenomaisesti edellytä seuraamusmaksun käyttöönottoa, mutta esityksessä ehdotetaan, että kohta pantaisiin osin täytäntöön ottamalla käyttöön seuraamusmaksu tiettyjen, laissa yksilöityjen säännösten rikkomisesta. Seuraamusmaksun määrääminen olisi mahdollista paitsi yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa myös esimerkiksi silloin, kun kyse on puhtaasti kansallisesta asiasta.

Ehdotuksen mukaan seuraamusmaksun suuruus perustuisi kokonaisarviointiin, ja sitä määrättäessä otettaisiin huomioon muun muassa rikkomuksen laatu, laajuus, vakavuus ja kestoaika. Sanktiojärjestelmältä vaadittava yleis- ja erityisestävyys huomioon ottaen asianmukaisena seuraamusmaksun enimmäismääränä pidetään neljää prosenttia liikevaihdosta. Myös muodollista hyväksyntää vailla oleva ns. Omnibus-direktiivi tulee edellyttämään vähintään tämänsuuruista seuraamusmaksun enimmäismäärää tietyissä rajat ylittävissä tapauksissa.

Seuraamusmaksu määrättäisiin ehdotuksen mukaan elinkeinonharjoittajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö tiettyjä määriteltyjä säännöksiä. Jatkossakin kuluttaja-asiamiehellä olisi myös näissä asioissa ensisijaisesti neuvotteluvelvollisuus ennen kuin seuraamusmaksua voitaisiin vaatia määrättäväksi. Tarkoituksena on, että erityisesti ennakkoratkaisuluonteisissa asioissa käytettäisiin jatkossakin markkinaoikeudellista kieltoprosessia. Seuraamusmaksu ei tulisi tämän tyyppisissä asioissa yleensä kyseeseen jo sen johdosta, että elinkeinonharjoittajan tahallisuus tai huolimattomuus puuttuu.

Seuraamusmaksusääntely kattaa paitsi yhteistyöasetuksen liitteessä mainittuihin instrumentteihin sisältyviä tai niihin perustuvia säännöksiä myös eräitä puhtaasti kansallisia säännöksiä, joista esimerkkinä voidaan mainita tietyt saatavien perinnästä annetun lain säännökset. Arvioitaessa seuraamusmaksusääntelyn piiriin esitettäviä säännöksiä on huomioitu luonnollisesti säännösten täsmällisyysvaatimus. Tämän lisäksi keskeinen valintakriteeri seuraamusmaksusääntelyn piiriin esitettävien säännösten osalta on ollut se, miten olennaisena kyseistä sääntelyä voidaan pitää kuluttajansuojan kannalta. Huomiota on kiinnitetty myös siihen, missä määrin kyseisen sääntelyn noudattamiseen on liittynyt ongelmia. Tällä perusteella esimerkiksi kuluttajaluottoja koskeva sääntely on pyritty keskeisiltä osin huomioimaan seuraamusmaksusääntelyssä sikäli kuin se sääntelyn tarkkarajaisuusvaatimus huomioon ottaen on katsottu asianmukaiseksi. Seuraamusmaksun piiriin ehdotettavia säännöksiä on lukumääräisesti melko paljon, mikä selittyy kuluttaja-asiamiehen valvottavana olevan lainsäädännön laaja-alaisuudella.

Valmistelussa on huomioitu, että joihinkin säännöksiin liittyy sopimusoikeudellinen seuraamus, kuten sopimuksen sitomattomuus. Perusteltuna kuitenkin pidetään, että seuraamusmaksu voidaan määrätä myös eräiden tällaisten säännösten rikkomisesta. Vaikka yksittäisillä kuluttajilla ei olisikaan maksuvelvollisuutta säännöstä rikkovalle elinkeinonharjoittajalle, sitä ei voida pitää varsinaisena sanktiona elinkeinonharjoittajalle, joka on käyttänyt lainvastaista menettelyä markkinoinnissaan. Seuraamusmaksun määrääminen ei olisi kuitenkaan mahdollista, jos kyse on yksittäisestä elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisestä asiasta.

On esitetty, että tiedonantovelvoitteita sisältävät säännökset eivät ole sellaista kuluttajaoikeuden ydinaluetta, joiden rikkomisesta tulisi voida määrätä seuraamusmaksu. Monet tiedonantovelvollisuussäännökset ovat hyvin yksityiskohtaisia, eivätkä kaikki annettavaksi säädetyt tiedot ole aina yhtä olennaisia kaikissa tapauksissa. Erilaisilla tiedonantovelvollisuussäännöksillä pyritään turvaamaan kuluttajan mahdollisuus tehdä ostopäätöksiä oikeasisältöisten ja riittävien tietojen perusteella. Tämän johdosta pidetään perusteltuna, että näiden säännösten rikkomisesta voi seurata seuraamusmaksu. Samanaikaisesti on tärkeää, että seuraamusmaksu ei tulisi määrättäväksi sellaisten tiedonantovelvoitteiden laiminlyönnistä, joilla ei ole merkitystä kuluttajan ostopäätöksen taikka kuluttajan oikeuksiin pääsyn kannalta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tiedonantovelvollisuussäännösten rikkomisen osalta asetetaan korotettu kynnys seuraamusmaksun määräämiselle.

Seuraamusmaksu voitaisiin esityksen mukaan kohdistaa poikkeuksellisesti myös oikeushenkilön johtoon kuuluvalle tai tosiasiallista määräysvaltaa käyttävälle. Tämä on tarpeen, jotta voidaan puuttua toimintatapaan, jossa tosiasiallista määräysvaltaa käyttävä henkilö siirtää liiketoiminnan toisen juridisen henkilön puitteissa jatkettavaksi välttääkseen sanktiot ja voidakseen jatkaa samaa lainvastaista menettelyä. Seuraamusmaksun enimmäismäärä olisi neljä prosenttia luonnollisen henkilön rikkomuksen päättymistä edeltäneenä vuonna toimitetun verotuksen mukaisista tuloista. Luonnollisten henkilöiden osalta esitetään myös 40 000 euron suuruista ehdotonta seuraamusmaksukattoa.

Ehdotuksen mukaan seuraamusmaksun määräisi markkinaoikeus kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta. Tämän lisäksi oikeutta määrätä seuraamusmaksuja ehdotettavan lain perusteella esitetään Finanssivalvonnalle, joka voisi määrätä seuraamusmaksun nykyiseen tapaan itse. Käytännössä seuraamusmaksusta päättäisi Finanssivalvonnan johtokunta.

Seuraamusmaksuasioiden uskomista pääosin markkinaoikeudelle voidaan perustella tuomioistuimen markkinaoikeudellisella erityisasiantuntemuksella ja markkinaoikeudellisten asioiden keskittämisellä. On myös tarkoituksenmukaista, että prosessuaalinen sääntely on seuraamusmaksun ja kieltomenettelyn osalta samanlainen, koska kysymys on samojen aineellisoikeudellisten säännösten soveltamisesta. Muussa tapauksessa olisi olemassa vaara ristiriitaisista ratkaisuista esimerkiksi, jos valitustie olisi toisaalta kiellon ja toisaalta seuraamusmaksun osalta eri tuomioistuimiin. On perusteltua, että kummankin tuomioistuinkäsittely tapahtuu saman tuomioistuinlinjan piirissä. Lisäksi on perusteltua, että samassa prosessissa voidaan prosessisääntelyn estämättä käsitellä samaan aikaan samaa elinkeinonharjoittajaa koskevia lainsäännösten rikkomuksia niin, että jostakin menettelystä vaaditaan kiellon määräämistä ja toisesta seuraamusmaksun määräämistä. Vastaavasti olisi myös mahdollista vaatia elinkeinonharjoittajalle tietystä menettelystä esimerkiksi ensisijaisesti seuraamusmaksun määräämistä ja toissijaisesti kiellon määräämistä tai vaatia sekä seuraamusmaksun että kiellon määräämistä saman menettelyn perusteella. Oikeudenkäyntikulujen korvaamisen suhteen ei esitetä poikettavaksi siitä kiellon määräämistä koskevien asioiden osalta vanhastaan noudatetusta sääntelystä, jonka mukaan asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan.

Ehdotuksen mukaan seuraamusmaksua koskevat asiat ovat oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain mukaisessa jaottelussa markkinaoikeudellisia asioita, joissa markkinaoikeuden ratkaisuun haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan. Seuraamusmaksun osalta esitetään elinkeinonharjoittajan oikeusturvaan liittyvistä syistä poikettavaksi tästä siten, että valituslupasääntely ei koskisi seuraamusmaksun määräämistä koskevaa valitusta, kun muutosta markkinaoikeuden ratkaisuun hakee se elinkeinonharjoittaja tai muu henkilö, jolle markkinaoikeus on määrännyt seuraamusmaksun. Tältä osin on huomioitu, mitä perustuslakivaliokunta on todennut hankintamenettelyä koskevasta lainsäädännöstä antamassaan lausunnossa PeVL 49/2016 vp. Finanssivalvonnan päätökseen, joka koskee seuraamusmaksun määräämistä, haettaisiin jatkossakin muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen, jonka päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Finanssivalvonnalla olisi nykyiseen tapaan oikeus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on muuttanut tai kumonnut Finanssivalvonnan tekemän päätöksen.

Esityksen mukaan seuraamusmaksusääntelyn ulkopuolelle jää useita kuluttaja-asiamiehenkin valvottavana olevia kuluttajansuojasäännöksiä paitsi sen johdosta, että sääntelyä ei voida pitää kuluttajansuojan kannalta keskeisenä, myös sen johdosta, että osa lain säännöksistä on seuraamusmaksun määräämiseksi liian tulkinnanvaraisia. Tällaisissa tapauksissa kuluttaja-asiamies voisi hakea nykyiseen tapaan uhkasakolla tehostettua kieltoa markkinaoikeudelta. Käytännössä markkinaoikeuden määräämät uhkasakot ovat vaihdelleet viimeisen viiden vuoden aikana 40 000 euron ja 100 000 euron välillä. Kuten edellä on tuotu esiin, komissio on asetuksen toimeenpanon yhteydessä käydyissä keskusteluissa katsonut, että Suomessa nykyisin asetetut uhkasakot eivät ole riittävän tehokkaita ja varoittavia erityisesti silloin, kun kyse on suurista yrityksistä. Tämän johdosta valmisteluvaiheessa on harkittu sääntelyn täsmentämistä. Tähän ei kuitenkaan päädytty erityisesti sen johdosta, että uhkasakkolain nojalla olisi jo nykyään mahdollista asettaa suurempia uhkasakkoja, ja markkinaoikeus onkin esimerkiksi sopimatonta menettelyä elinkeinotoiminnassa koskevien kieltojen osalta tätä mahdollisuutta myös käyttänyt.

4.6 Kuluttaja-asiamiehen määräämän kiellon vastustamista koskevan menettelyn muuttaminen

Nykyisin kuluttaja-asiamiehen kieltopäätös raukeaa, jos elinkeinonharjoittaja vastustaa sitä. Kuluttaja-asiamiehen on tämän jälkeen vietävä asia markkinaoikeuden ratkaistavaksi. Esityksessä ehdotetaan menettelyn kääntämistä toisinpäin siten, että kuluttaja-asiamiehen kieltopäätökseen tyytymättömän elinkeinonharjoittajan olisi vietävä asia markkinaoikeuden käsiteltäväksi sillä uhalla, että kieltopäätös jää muutoin pysyväksi. Markkinaoikeus määräisi jatkossakin kiellon asioissa, jotka ovat lain soveltamisen kannalta huomattavia eli joiden voidaan katsoa olevan ennakkoratkaisuluonteisia asioita. Selvää on, että markkinaoikeus voisi määrätä kiellon sellaisissakin asioissa, joissa kuluttaja-asiamies voisi määrätä kiellon myös itse. Kiellon vastustamista koskevan sääntelyn muuttaminen ei liity yhteistyöasetuksen toimeenpanoon, vaan sääntelyn muuttamista pidetään perusteltuna kansallisista tarpeista käsin.

4.7 Koti- ja etämyyntiä koskevan sääntelyn tarkistaminen

Suomi on pannut kuluttajan oikeuksia koskevan direktiivin (2011/83/EU) täytäntöön pääosin kuluttajansuojalain kotimyyntiä ja etämyyntiä koskevan 6 luvun säännöksillä (HE 157/2013 vp; laki kuluttajansuojalain muuttamisesta 1211/2013). Komission näkemyksen mukaan Suomi ei ole pannut kyseistä direktiiviä kaikilta osin asianmukaisesti täytäntöön, ja se on tämän johdosta käynnistänyt Suomea vastaan rikkomusmenettelyn. Komissio on virallisessa huomautuksessaan edellyttänyt Suomea tekemään lakiin tiettyjä muutoksia, ja Suomi on vastauk-

sessaan lupautunut tekemään kansallisen lainsäädännön selkeyttämiseksi tietyt tarkistukset. Esityksessä ehdotetaan tämän johdosta myös eräitä vähäisiä muutoksia kuluttajansuojalain 6 luvun säännöksiin.

5 Esityksen vaikutukset

5.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan

Uudistukseen liittyvät vaikutukset seuraavat osin suoraan itse yhteistyöasetuksesta. Yhteistyöverkosto, joka perustuu vanhaan yhteistyöasetukseen, on olemassa jo nykyisin, mutta uuden yhteistyöasetuksen myötä rajatylittävää valvontatoimintaa on tarkoitus laajentaa ja tiivistää, minkä arvioidaan lisäävän yhteistyöasetuksen viranomaisia työllistävää vaikutusta. Myös yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien EU-säädösten lisäys merkitsee viranomaisille uusia valvontatehtäviä. Vaikutus kohdistuu näiltä osin ennen muuta kuluttaja-asiamieheen, Liikenne- ja viestintävirastoon sekä Finanssivalvontaan. Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimisi nykyiseen tapaan asetuksessa tarkoitettuna yhteysvirastona, mikä edellyttää käytännössä muun muassa koordinointia ja muiden toimivaltaisten viranomaisten kouluttamista.

Erityisesti komission rooli valvontahankkeissa on asetuksen myötä aiempaa keskeisempi, millä voi olla vaikutuksia kansallisten viranomaisten toimintaan esimerkiksi sen johdosta, että komission käynnistämät valvontahankkeet laajalle levinneissä rikkomuksissa saattavat edellyttää valvontatoimenpiteitä, joihin ei muutoin kansallisella tasolla ryhdyttäisi. Sama koskee muita valvontahankkeita laajalle levinneissä rikkomuksissa. Lisäystä nykyiseen työmäärään arvioidaan aiheutuvan myös muiden jäsenmaiden hälytyksistä (yhteistyöasetuksen 26 artikla), joissa jäsenvaltio voisi tehdä toiselle jäsenvaltiolle myös toimenpiteitä edellyttävän ilmoituksen. Hoidettavaksi tulee valvonta-asioita, joita ei muutoin voitaisi priorisoida.

Nyt kyseessä olevalla esityksellä laajennetaan ja tehostetaan kuluttajansuojaviranomaisten käytettävissä olevia keinoja puuttua elinkeinonharjoittajien kuluttajansuojasäännösten vastaisiin toimiin. Erityisesti esityksellä on vaikutuksia kuluttaja-asiamiehen käytettävissä oleviin keinoihin.

Merkittävimpänä uudistuksena voidaan pitää 1. lakiehdotukseen sisältyviä hallinnollisia seuraamuksia eli verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyviä uusia toimivaltuuksia sekä oikeutta hakea seuraamusmaksun määräämistä tai määrätä se 1. lakiehdotuksessa yksilöityjen kuluttajansuojasäännösten rikkomisesta. Näiden uudistusten arvioidaan vaikuttavan toimivaltaisten viranomaisten työmäärään toisaalta sitä vähentävästi ja toisaalta sitä kasvattavasti. Seuraamusmaksun määräämistä koskevalla toimivaltuudella arvioidaan olevan kuluttaja-asiamiehen ja Finanssivalvonnan valvontatoiminnan tehokkuutta lisäävä ennaltaehkäisevä vaikutus elinkeinonharjoittajien toimintaan. Verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvien uusien toimivaltuuksien arvioidaan puolestaan tehostavan mahdollisuuksia puuttua tehokkaasti digitaalisessa ympäristössä tapahtuviin rikkomuksiin, kun muut keinot eivät ole tehokkaita esimerkiksi sen johdosta, että elinkeinonharjoittajaa ei tavoiteta. Toisaalta tosiasialliset mahdollisuudet käyttää uusia toimivaltuuksia edellyttävät sitä, että valvontaan on käytettävissä riittävästi resursseja. Lisäksi uudet toimivaltuudet, erityisesti verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvät toimivaltuudet, koeosto-oikeus sekä tarkastusoikeus, edellyttävät erityisesti alkuvaiheessa mutta myös jatkossa henkilökunnan kouluttamista ja uudenlaista tietoteknistä osaamista. Yleisesti ottaen esityksen arvioidaan merkitsevän työmäärän lisäystä erityisesti kuluttaja-asiamiehelle sekä jonkin verran myös Finanssivalvonnalle ja niille viranomaisille, jotka ovat tietyissä tapauksissa yksinomaisia toimivaltaisia viranomaisia. Sen sijaan muiden toimivaltaisten viranomaisten osalta esityksen työmäärää lisäävä vaikutus arvioidaan vähäiseksi.

Lisäksi 2. lakiehdotukseen sisältyvän kiellon kääntämiseen liittyvä uudistus tehostaa kuluttaja-asiamiehen toimintaa. On oletettavaa, että lainvastaisuudet saataisiin nykyistä useammin päätökseen kuluttaja-asiamiehen itsensä antaman kiellon nojalla. Niissäkin tapauksissa, joissa elinkeinonharjoittaja vastustaisi kieltoa ja veisi sen markkinaoikeuden käsiteltäväksi, markkinaoikeusprosessi voisi viedä kuluttaja-asiamiehen resursseja vähemmän kuin nykyisin. Toisaalta uudistus merkitsee kuluttaja-asiamiehen kannalta sitä, että kiellon uudelleenmuotoilu markkinaoikeudessa ei enää olisi nykyiseen tapaan mahdollista. Tämä voisi merkitä sitä, että markkinaoikeus ei pysyttäisi kuluttaja-asiamiehen määräämää kieltoa, vaikka taustalla olisikin sinänsä lainvastainen menettely, jos se katsoisi, että kielto ei olisi määrättävissä kuluttaja-asiamiehen päättämällä tavalla. Tämä saattaisi nostaa kuluttaja-asiamiehen kynnystä määrätä kieltoa itse.

Kokonaisuutena arvioidaan, että uusien valvontakeinojen aktiivinen hyödyntäminen edellyttää Kilpailu- ja kuluttajaviraston henkilöstövoimavarojen lisäämistä vuositasolla yhteensä 650 000 eurolla (8 htv) vuodesta 2020 lukien, mikä on otettu huomioon valtion vuoden 2020 talousarvioesityksessä lisämäärärahana Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenomomentilla 32.01.06.

Esityksellä on vaikutuksia myös markkinaoikeuden ja korkeimman oikeuden sekä hallintotuomioistuinten toimintaan. Esityksen 2. lakiehdotukseen sisältyvä kiellon kääntäminen voi vähentää markkinaoikeudessa vireille tulevia kieltoasioita, joiden määrä edellä 2.2.1 jaksossa todetun mukaisesti on jo nykyisin tosin melko vähäinen. Sen sijaan uutta olisi, että markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluisi jatkossa verkkorajapintaan ja verkkotunnuksiin liittyvien toimivaltuuksien käyttöön liittyvien asioiden käsittely. Tällaisten asioiden määrä arvioidaan kuitenkin vähäiseksi. Uutta olisi niin ikään, että markkinaoikeus käsittelisi kuluttaja-asiamiehen hakemuksia seuraamusmaksun määräämiseksi. Kyse olisi kuluttaja-asioissa uudentyyppisestä seuraamuksesta, jonka käyttöönotto voi merkitä markkinaoikeuden työmäärän lisäystä erityisesti alkuvaiheessa, kun oikeuskäytäntöä seuraamusmaksuasioiden käsittelystä kuluttaja-asioissa ei vielä ole. Vaikutuksia markkinaoikeuteen ei kuitenkaan arvioida merkittäviksi, koska markkinaoikeus käsittelee jo nykyisin seuraamusmaksun piiriin ehdotettujen kuluttajansuojasäännösten rikkomista kiellon määräämistä koskevissa asioissa. Toiseksi kuluttaja-asiamiehen esittämän arvion mukaan seuraamusmaksun määräämistä koskevia asioita saatettaisiin vireille vain joitakin vuodessa, joten siinäkään mielessä vaikutuksia markkinaoikeuteen ja sen ratkaisuja koskevia valituksia käsittelevään korkeimpaan oikeuteen ei arvioida merkittäviksi. Sama arvio koskee hallintotuomioistuimia, joiden käsiteltäväksi saattaisi tulla myös 1. lakiehdotuksen mukaisia Finanssivalvonnan määräämiä seuraamusmaksuja koskevia valituksia.

Oikeusrekisterikeskuksen tehtävänä olisi vastata seuraamusmaksun täytäntöönpanosta. Arvion mukaan seuraamusmaksusta ei muodostu määrällisesti sellaista tehtävää Oikeusrekisterikeskukselle, joka edellyttäisi lisäresursointia.

5.2 Vaikutukset elinkeinonharjoittajiin ja kuluttajiin

Ehdotetut uudistukset kuluttajansuojaviranomaisten käytössä olevien toimivaltuuksien laajentamiseksi ja tehostamiseksi vaikuttavat eritoten niiden elinkeinonharjoittajien asemaan, jotka eivät noudata toiminnassaan lain säännöksiä eivätkä myöskään toimivaltaisen viranomaisen, ennen muuta kuluttaja-asiamiehen, asiaan puuttumisesta huolimatta oikaise selvissä lainrikkomustapauksissa menettelyään ilman, että viranomainen ryhtyy asiassa muihin toimenpiteisiin. Suoria taloudellisia vaikutuksia aiheutuisi niille elinkeinonharjoittajille, joille haetaan tai määrätään 1. lakiehdotuksen mukaisesti seuraamusmaksu ehdotetun yksilöidyn kuluttajansuojasäännöksen rikkomisesta. Sama koskisi niitä elinkeinonharjoittajia, jotka vastustaisivat ku-

luttaja-asiamiehen itse määräämää kieltoa. Jatkossa nimittäin elinkeinonharjoittajan olisi vietävä kiellon vastustamista koskeva asia markkinaoikeuden käsiteltäväksi, jolloin elinkeinonharjoittaja vireillepanijana olisi velvollinen suorittamaan oikeudenkäyntimaksun, jonka suuruus on tällä hetkellä 2 050 euroa.

Suorien taloudellisten vaikutusten lisäksi kuluttajaviranomaisten keinovalikoiman laajentaminen ja tehostaminen on omiaan vaikuttamaan ennaltaehkäisevästi rikkomusten tapahtumiseen. Elinkeinoelämän edustajat ovat arvioineet, että ehdotetut säännökset aiheuttavat huomattavia selvitys- ja valmiustilatarpeita myös huolellisesti ja vastuullisesti toimiville yrityksille. Kaupan liiton arvion mukaan ehdotettu sääntely aiheuttaisi Suomessa toimivalle vähittäiskaupalle sääntelyn täytäntöönpanovuonna noin 25 miljoonan euron lisäkustannukset ja sen jälkeen likimäärin kymmenen miljoonan euron kiinteät kustannukset vuosittain. Kustannukset syntyvät varautumisesta uuteen prosessiin, puolustautumisoikeuksien käytöstä sekä seuraamusmaksun tuoman riskin hallinnoimisesta. Toisaalta kustannusvaikutusten kannalta on merkillepantavaa, että tässä yhteydessä ei esitetä uutta aineellista sääntelyä, vaan seuraamusmaksu on esitetty kytkettäväksi osin pitkäänkin voimassa olleisiin keskeisiin kuluttajansuojasäännöksiin, joita elinkeinonharjoittajien tulee noudattaa jo nykyisin.

Toisaalta uudistukset parantavat niiden elinkeinonharjoittajien enemmistön asemaa, jotka noudattavat huolellisesti kuluttajansuojasäännöksiä vähentämällä sitä perusteetonta kilpailuetua, jota säännöksiä rikkovat elinkeinonharjoittajat menettelystään saavat. Valvontaviranomaisten keinovalikoiman laajentaminen ja tehostaminen mahdollistaa myös sen, että viranomaisten resursseja voidaan käyttää enemmän ennaltaehkäiseviin valvontatoimiin yhteistyössä elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kanssa.

Sekä nyt kyseessä olevasta esityksestä että suoraan yhteistyöasetuksesta johtuvat uudistukset ovat omiaan parantamaan kuluttajien asemaa markkinoilla edistäessään sitä, että kuluttajansuojasäännöksiä noudatetaan nykyistä tehokkaammin, sillä tämä olisi omiaan vähentämään kuluttajille aiheutuvia taloudellisia menetyksiä kuluttajansuojasäännösten vastaisesta toiminnasta. Uudistukset voivat paitsi vähentää niitä tilanteita, joissa lain säännöksiä rikotaan, myös nopeuttaa elinkeinonharjoittajan markkinoinnin tai muun menettelyn oikaisemista lain mukaiseksi.

6 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriön asettamassa työryhmässä, jossa olivat oikeusministeriön lisäksi edustettuina sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto/kuluttaja-asiamies, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry sekä Suomen Yrittäjät ry. Lisäksi ehdotusta käsiteltiin oikeusministeriön asettamassa seurantaryhmässä (VN/2586/2018), jossa oli edustettuna 24 tahoa.

Oikeusministeriö pyysi hallituksen esityksen muotoon laaditusta mietinnöstä lausuntoa Lausuntopalvelu.fi-sivuston kautta 50 viranomaiselta ja yhteisöltä. Näistä lausunnon antoi 36 tahoa. Lausunnot ovat luettavissa Lausuntopalvelu.fi-sivustolla. Tässä jaksossa selostetaan keskeinen mietinnöstä annettu lausuntopalaute. Lausunnoista on laadittu oikeusministeriössä myös tiivistelmä (Mietintöjä ja lausuntoja 2019:41).

Erityisesti viranomaistahot sekä kuluttajia edustavat tahot suhtautuivat pääosin myönteisesti ehdotukseen ja erityisesti siihen, että kuluttaja-asiamiehellä olisi samat valtuudet riippumatta siitä, onko kyse yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvasta asiasta vai muusta asiasta. Elinkeinoelämää edustavien tahojen näkemykset seuraamusmaksun käyttöönotosta jakautui-

vat. Useat elinkeinoelämää edustavat tahot suhtautuivat kielteisesti seuraamusmaksun käyttöönottoon ja erityisesti siihen, että seuraamusmaksusääntely ulotettaisiin koskemaan myös puhtaasti kansallisia asioita, joita yhteistyöasetus ei koske. Toisaalta eräät elinkeinoelämää edustavat tahot suhtautuivat seuraamusmaksun käyttöönottoon hyväksyvästi.

Esityksessä ei ole poikettu edellä mainituilta osin mietinnössä ehdotetusta, vaan tärkeänä pidetään, että toimivaltuudet eivät vaihtele myöskään seuraamusmaksun osalta sen mukaan, onko kyse rajat ylittävästä vai puhtaasti kansallisesta rikkomuksesta. Seuraamusmaksua pidetään tärkeänä lisänä kuluttaja-asiamiehen keinovalikoimaan, josta nykyisin pääosin puuttuu suora taloudellinen seuraamus lainsäädännön rikkomisesta.

Myös seuraamusmaksun enimmäismäärä, mietinnön mukaan pääsääntöisesti neljä prosenttia liikevaihdosta, jakoi mielipiteitä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Kuluttajaliitto sekä eräät muut tahot epäilivät enimmäismäärän riittävyyttä etenkin tilanteissa, joissa elinkeinonharjoittajan toimintamalli lähentelee jo petoksellista toimintaa ja kuluttajasopimusten syntyminen perustuu merkittäviltä osin kuluttajansuojasäännösten rikkomiseen. Eräät elinkeinoelämää edustavat tahot pitivät ehdotettua enimmäismäärää hyväksyttävänä kompromissina, mutta useimmat elinkeinoelämää edustavista tahoista pitivät enimmäismäärää tarpeettoman korkeana etenkin kansallisissa rikkomuksissa sekä katsoivat, että seuraamusmaksun määräämisen kynnystä tulisi nostaa sekä toisaalta enimmäismäärää porrastaa.

Mietinnössä ehdotettua seuraamusmaksun enimmäismäärää (neljä prosenttia liikevaihdosta) pidetään sanktiojärjestelmältä vaadittava yleis- ja erityisestävyys huomioon ottaen asianmukaisena, eikä siihen ole tehty jatkovalmisteluvaiheessa muutoksia. On huomattava, että ehdotettu prosenttiluku olisi vain ehdoton enimmäisraja, jonka alla olisi liikkumavaraa, ja että seuraamusmaksun määrä perustuisi kokonaisarviointiin, jossa otettaisiin huomioon muun muassa rikkomuksen laatu ja laajuus. Enimmäisrajan asettamista tälle tasolle puoltaa myös se, että edellä 4.5 jaksossa todetun mukaisesti muodollista hyväksyntää vailla oleva ns. Omnibus-direktiivi tulee edellyttämään vähintään tämän suuruista seuraamusmaksun enimmäismäärää tietyissä rajat ylittävissä tapauksissa. Seuraamusmaksun enimmäismäärän asettaminen alemmalle tasolle kansallisissa rikkomuksissa ei ole asianmukaista, sillä ne voivat olla laadultaan jopa vakavampia kuin rikkomukset rajat ylittävissä tapauksissa. Toisaalta edellä todetun mukaisesti rikkomuksen laajuus eli esimerkiksi se, kohdistuuko rikkomus kuluttajiin useissa eri jäsenvaltioissa, tulisi ottaa seuraamusmaksun määrästä päätettäessä huomioon.

Vaikka seuraamusmaksusääntelyn perusratkaisut onkin edellä kuvatun mukaisesti pidetty ennallaan, esitykseen on jatkovalmisteluvaiheessa lisätty muun muassa säännös, jonka mukaan seuraamusmaksua ei haettaisi määrättäväksi eikä määrättäisi, jos sen määräämistä olisi pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Myös seuraamusmaksun piiriin kuuluvien säännösten osalta on tehty eräitä tarkistuksia, kuten poistettu seuraamusmaksusääntelyn piiristä lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka nojalla matkustajalla on oikeus saada vakiokorvaus lennon peruuttamis- tai viivästystilanteessa (ks. unionin tuomioistuimen ratkaisut C-402/07 ja C-432/07).

Osa elinkeinoelämää edustavista tahoista esitti kritiikkiä ehdotuksesta, jonka mukaan seuraamusmaksu voitaisiin joissakin tapauksissa määrätä elinkeinonharjoittajan sijasta tai lisäksi myös esimerkiksi oikeushenkilön johtoon kuuluvalle henkilölle. Niin ikään kritisoitiin ehdotusta, jonka mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa rikkomus on tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena. Viimeksi mainittua säännöstä pidettiin asianmukaisena selkeissä vastuunpakoilutilanteissa, mutta toisaalta esitettiin tilanteita, joissa seuraamusmaksun mää-

rääminen tällaisissa tapauksissa yrityskaupan jälkeen olisi lausunnonantajien mukaan kohtuutonta.

Mahdollisuutta määrätä seuraamusmaksu erityistapauksissa myös esimerkiksi oikeushenkilön johtoon kuuluvalle pidetään valvonnan tehokkuuden kannalta tärkeänä mahdollisuutena. Jatkovalmisteluvaiheessa esitykseen on kuitenkin lisätty seuraamusmaksun euromääräinen enimmäisraja tällaisten luonnollisten henkilöiden osalta sekä poistettu säännös seuraamusmaksun määräämisestä elinkeinonharjoittajan lukuun toimineelle toiselle elinkeinonharjoittajalle. Nimenomainen säännös seuraamusmaksun määräämisestä yritysjärjestelytilanteissa päätettiin poistaa esityksestä kokonaisuudessaan ja jättää kysymys vastuun kohdentamisesta ratkaistavaksi yleisten oppien perusteella yksittäistapauksellisesti tuomioistuimessa.

Muiden valtuuksien osalta huomioita esitettiin erityisesti koeostoja koskevasta säännöksestä. Finanssivalvonta, Kilpailu- ja kuluttajavirasto ja Kuluttajaliitto pitivät ehdotettua sääntelyä puutteellisena, koska sen nojalla valvontaviranomaisella ei olisi mahdollisuutta saada esimerkiksi tunnistautumis- tai maksuvälinettä, mikä merkitsee käytännössä sitä, ettei koeostoja pystytä kaikilta osin toteuttamaan asetuksessa edellytetyllä tavalla. Sisäministeriö, Poliisihallitus ja keskusrikospoliisi puolestaan suhtautuivat jo mietintöön sisältyneeseen ehdotukseen varauksella sen johdosta, että niiden näkemyksen mukaan ehdotetun kaltaisesta toimivaltuudesta tulisi oikeusturvasyistä säätää ehdotettua yksityiskohtaisemmin. Jatkovalmistelussa koeostosäännöksen sanamuotoja on tarkistettu ja lisätty muun muassa tietosuojavaltuutetun tarpeellisena pitämä velvollisuus ilmoittaa valehenkilöllisyyden turvin tehdystä koeostosta jälkikäteen rekisterinpitäjälle. Sen sijaan ehdotukseen ei ole lisätty säännöstä, jonka perusteella toimivaltainen viranomainen voisi saada käyttöönsä koeostotarkoitukseen valmistettuja vääriä asiakirjoja. Tämänkaltaisen, nykyisin vain tietyissä erityistapauksissa poliisille kuuluvan mahdollisuuden luominen valvontaviranomaisille koeostotarkoituksiin olisi käytännössä hankala toteuttaa ja siinä määrin periaatteellisesti merkittävä muutos nykytilaan, ettei uudistusta pidetty tässä yhteydessä toteuttamiskelpoisena. Myöskään Ruotsissa ei esitetty ainakaan mietintövaiheessa viranomaisille näin pitkälle menevää oikeutta (Nya befogenheter på konsumentskyddsområdet, SOU 2019:12, s. 91—94).

Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä Kuluttajaliitto toivat esiin tarpeen toimia valehenkilöllisyyden turvin myös erityisesti sosiaalisessa mediassa toteutettavassa markkinoinnin seurannassa. Kilpailu- ja kuluttajaviraston mukaan vääriin henkilötietoihin perustuvien profiilien avaaminen on tällä hetkellä viranomaisille mahdollista monien sosiaalisen median alustojen sopimusehtojen perusteella, mutta virasto piti puutteena sitä, ettei alustoilla ole nimenomaista lakiin perustuvaa velvoitetta toimia näin. Tämänkaltaista suoraan yhteistyöasetukseen perustumatonta lisäsääntelyä pohdittiin jatkovalmistelussa, mutta alustavan selvittelyn perusteella sääntelyyn liittyy tiettyjä erityiskysymyksiä, joiden selvittäminen ei käytettävissä olleessa aikataulussa ollut mahdollista.

Useat elinkeinoelämää edustavat tahot kritisoivat ehdotusta, jonka mukaan kuluttaja-asiamiehen määräämään kieltopäätökseen tyytymättömän elinkeinonharjoittajan tulisi viedä asia markkinaoikeuden käsiteltäväksi eikä kielto enää raukeaisi pelkästään elinkeinonharjoittajan vastustuksen perusteella. Myös markkinaoikeus kyseenalaisti uudistuksen tarpeellisuuden. Esitykseen ei ole tehty tältä osin muutoksia, vaan kuluttaja-asiamiehen itsensä määräämän kiellon tehokkuutta pidetään edelleen aiheellisena parantaa ehdotetulla tavalla. Näin kieltoa koskeva sääntely olisi myös linjassa eräiden kuluttaja-asiamiehen kanssa rinnakkaista toimivaltaa käyttävien erityisviranomaisten, kuten Finanssivalvonnan ja Liikenne- ja viestintäviraston, kieltomenettelyä koskevan sääntelyn kanssa.

Nykyisin kieltoasioissa ja mietinnön mukaan myös seuraamusmaksun määräämistä koskevissa asioissa asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan markkinaoikeudessa. Osa elinkeinoelämää edustavista tahoista katsoi, että sääntelyä tulisi muuttaa siten, että oikeudenkäyntikulut voitaisiin määrätä kuluttaja-asiamiehen korvattavaksi elinkeinonharjoittajan voittaessa asian ainakin tietyissä erityistapauksissa, kuten silloin, jos asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen olisi kohtuutonta, että elinkeinonharjoittaja joutuisi itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan.

Jos elinkeinoelämän esittämiä muutoksia ryhdyttäisiin tekemään, niiden tulisi koskea myös tavanomaisia markkinaoikeudellisia kieltomenettelyjä, koska on todennäköistä, että samassa prosessissa käsitellään jatkossa sekä kiellon että seuraamusmaksun määräämistä jopa saman menettelyn perusteella. Annetussa aikataulussa ei ole ollut mahdollista arvioida tällaisen periaatteellisesti merkittävän muutoksen taloudellisia vaikutuksia eikä vaikutuksia viranomaisten toimintaedellytyksiin. Jatkovalmisteluvaiheessa ei ole tehty esitykseen tältä osin muutoksia, mutta uudistuksen vaikutuksia on syytä seurata myös tästä näkökulmasta.

Edellä mainitun lisäksi esitykseen on tehty saadun lausuntopalautteen johdosta jatkovalmisteluvaiheessa muitakin täydennyksiä ja tarkennuksia.

7 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista

1 luku **Yleiset säännökset**

1 §. *Yhteistyöasetuksen mukainen yhteysvirasto*. Pykälän *1 momentissa* säädetään Kilpailu- ja kuluttajavirasto yhteistyöasetuksen mukaiseksi yhteysvirastoksi, joka jäsenvaltioiden on nimettävä asetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan. Yhteysviraston tehtävistä säädetään tarkemmin mainitun 5 artiklan 3 kohdassa. Yhteistyöasetuksessa säädetään myös eräistä muista yhteysvirastolle kuuluvista velvoitteista.

Pykälän *2 momentin* mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto vastaisi myös yhteistyöasetuksen 37 artiklassa tarkoitetusta tietojenvaihdosta. Koska tietoja edellytetään vaihdettavan myös esimerkiksi täytäntöönpanon painopisteistä, toimivaltaisten viranomaisten yhteistyö Kilpailu- ja kuluttajaviraston kanssa on tältä osin välttämätöntä.

2 §. *Yhteistyöasetuksen mukaiset toimivaltaiset viranomaiset.* Pykälässä säädetään yhteistyöasetuksen soveltamisesta vastaavista toimivaltaisista viranomaisista, joita jäsenvaltio voi yhteistyöasetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaisesti nimetä yhden tai useamman.

Asetuksen kansallisessa toimeenpanossa lähtökohtana on, että yhteistyöasetuksen mukaiset toimivaltaiset viranomaiset nimetään siten kuin näiden työnjako kansallisestikin on järjestetty yhteistyöasetuksen liitteessä mainittujen EU-säädösten osalta. Eräitä poikkeuksia selostetaan yleisperustelujen jaksossa 4.3. Yhteistyöasetuksen 3 artiklan 1 alakohtaan sisältyvästä kuluttajien etuja suojaavan unionin lainsäädännön määritelmästä seuraa, että yhteistyöasetuksen liitteessä luetellut asetukset ja direktiivit tulevat yhteistyöasetuksen soveltamisalaan sellaisina kuin ne on saatettu osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä.

Eräiden yhteistyöasetuksen liitteessä lueteltujen säädösten, kuten lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen ((EY) N:o 261/2004), soveltamisala on elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välistä suhdetta laajempi kattaen myös liikematkustajat. Erikseen on syytä todeta, että yhteistyöasetuksen soveltamisala kattaa Euroopan komissiolta saadun selvityksen mukaan tästä huolimatta vain elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen suhteen. Kuluttaja ja elinkeinonharjoittaja on määritelty asetuksen 3 artiklan 11 ja 12 alakohdassa. Määritelmät vastaavat asiasisällöltään kuluttajansuojalakiin (38/1978) sisältyviä vastaavia määritelmiä.

Kuluttaja-asiamiehen laaja yleistoimivalta kattaa lähes kaikkien yhteistyöasetuksen liitteessä lueteltujen säädösten noudattamisen valvonnan. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiinkin, että yhteistyöasetuksen mukaisena toimivaltaisena viranomaisena toimii kuluttaja-asiamies, jollei 3 momentista muuta johdu. Yhteistyöasetuksen liitteessä luetelluista säädöksistä kuluttaja-asiamiehen yksinomaisessa valvonnassa ovat direktiivi 1999/44/EY kulutustavaroiden kaupasta, direktiivi 2006/114/EY harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta, direktiivi 2008/122/EY aikaosuusasunnoista ja pitkäkestoisista lomatuotteista, direktiivi 2011/83/EU kuluttajan oikeuksista, kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta annetun direktiivin (2013/11/EU) 13 artikla sekä kuluttajariitojen verkkovälitteisestä riidanratkaisusta annetun asetuksen ((EU) N:o 524/2013) 14 artikla.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin yhteistyöasetuksen mukaisista toimivaltaisista viranomaisista niissä tapauksissa, joissa toimivalta on joko kokonaan tai osittain rinnakkainen kuluttaja-asiamiehen kanssa.

Momentin 1 kohdan mukaan toimivaltaisena viranomaisena kuluttaja-asiamiehen lisäksi olisi ensinnäkin tietosuojavaltuutettu, jolle kuuluu osin direktiiviin 2000/31/ETY (direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä) sekä direktiivin 2002/58/EY (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi) 13 artiklaan perustuvien kansallisten säännösten noudattamisen valvonta. Yleisperusteluissa todetun mukaisesti sähköisestä kaupankäynnistä annettu direktiivi sekä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 13 artikla, siltä osin kuin ne kuuluvat tietosuojavaltuutetun valvontaan, on pantu täytäntöön pääosin sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 24 luvun säännöksillä.

Momentin 2 kohdan mukaan yhteistyöasetuksen mukaisena toimivaltaisena viranomaisena toimisi myös Finanssivalvonta siltä osin kuin se valvoo kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annettuun direktiiviin (93/13/ETY), rahoituspalvelujen etämyynnistä annettuun direktiiviin (2002/65/EY), sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettuun direktiiviin (2005/29/EY), kulutusluottodirektiiviin (2008/48/EY), asuntoluottodirektiiviin (2014/17/EU) sekä perusmaksutilidirektiiviin (2014/92/EU) perustuvien kansallisten säännösten noudattamista. Yleisperusteluissa todetun mukaisesti kohtuuttomista sopimusehdoista annettu direktiivi on pantu täytäntöön pääosin eräillä kuluttajansuojalain 2, 3 ja 4 luvun säännöksillä. Rahoituspalvelujen etämyynnistä annettu direktiivi taas on pantu täytäntöön pääosin kuluttajansuojalain 6 a luvun säännöksillä sekä eräillä maksupalvelulain (290/2010) säännöksillä. Sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettu direktiivi on pantu täytäntöön pääosin kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksillä. Kulutusluottodirektiivi on pantu täytäntöön kuluttajansuojalain 7 luvun säännöksillä ja asuntoluottodirektiivi kuluttajansuojalain 7 a luvun säännöksillä. Perusmaksutilidirektiivi on pantu täytäntöön eräillä maksupalvelulain säännöksillä sekä luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 15 ja 15 a luvun säännöksillä.

Momentin 3 kohdan mukaan toimivaltainen viranomainen kuluttaja-asiamiehen rinnalla olisi myös Liikenne- ja viestintävirasto siltä osin kuin se valvoo sähköisestä kaupankäynnistä annettuun direktiiviin perustuvien kansallisten säännösten noudattamista sekä direktiivin 2010/13/EU (audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjonta) 9—11 artiklaan ja 19—26 artiklaan perustuvien kansallisten säännösten noudattamista. Edellä todetun mukaisesti sähköisestä kaupankäynnistä annettu direktiivi on pantu täytäntöön pääosin sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 22 ja 24 luvun säännöksillä sekä tietyillä kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksillä. Audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevan direktiivin 9—11 artikla ja 19—26 artikla on pantu täytäntöön sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 26 luvun säännöksillä. Liikenne- ja viestintävirasto olisi toimivaltainen viranomainen myös siltä osin kuin se valvoo lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen ((EY) N:o 261/2004), rautatievastuuasetuksen ((EY) N:o 1371/2007), asetuksen (EU) N:o 1177/2010 sekä asetuksen (EU) N:o 181/2011 noudattamista, mikä tarkoittaa tässä yhteydessä liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 186 §:n 4 momentin perusteella valvontaa vammaisten ja liikuntarajoitteisten kuluttajamatkustajien oikeuksien osalta.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin toimivaltaiseksi viranomaiseksi Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea siltä osin kuin se valvoo direktiivin 2001/83/EY 86-90 ja 97—100 artiklan noudattamista sekä siltä osin kuin se valvoo sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettuun direktiiviin ja audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjontaa koskevan direktiivin 9—11 artiklaan ja 19—26 artiklaan perustuvien kansallisten säännösten noudattamista lääkkeiden markkinoinnissa. Direktiivin 2001/83/EY 86—90 ja 97—100 artikla on pantu täytäntöön eräillä lääkelain (395/1987) ja lääkeasetuksen (693/1987) säännöksillä. Sopimattomista kau-

pallisista menettelyistä annettu direktiivi on edellä todetun mukaisesti pantu täytäntöön pääosin kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksillä. Audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevan direktiivin 9—11 artikla ja 19—26 artikla on pantu täytäntöön sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 26 luvun säännöksillä.

Momentin 5 kohdan mukaan toimivaltaisia viranomaisia olisivat myös aluehallintovirastot, kun kyse on direktiivien 98/6/EY ja 2008/48/EY valvonnasta sekä siltä osin kuin ne valvovat asuntoluottodirektiiviin perustuvien kansallisten säännösten noudattamista.

Momentin 6 kohdan mukaan toimivaltaisena viranomaisena toimisi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto siltä osin kuin se valvoo sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettuun direktiiviin ja audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjontaa koskevan direktiivin 9—11 artiklaan ja 19—26 artiklaan perustuvien kansallisten säännösten noudattamista. Edellä todetun mukaisesti sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettu direktiivi on pantu täytäntöön pääosin kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksillä. Audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevan direktiivin 9—11 artikla ja 19—26 artikla on pantu täytäntöön sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 26 luvun säännöksillä.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin toimivaltaisista viranomaisista niissä erityistapauksissa, joissa kuluttaja-asiamiehellä ei ole toimivaltaa valvoa yhteistyöasetuksen liitteessä mainittujen säädösten noudattamista. Näissä tapauksissa yksinomaisina toimivaltaisina viranomaisina toimisivat siis eräät muut viranomaiset.

Momentin 1 kohdan mukaan toimivaltaisena viranomaisena toimisi vain tietosuojavaltuutettu, kun kyse on siirrettävyysasetuksen ((EU) 2017/1128) 8 artiklan noudattamisen valvonnasta.

Momentin 2 kohdan mukaan toimivaltaisena viranomaisena toimisi vain Liikenne- ja viestintävirasto silloin, kun kyse on asetuksen (EY) N:o 1107/2006, rautatievastuuasetuksen V luvun, merimatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen (EU) N:o 1177/2010 II luvun sekä linja-autoliikenteen matkustajien oikeuksia koskevan asetuksen (EU) N:o 181/2011 III luvun noudattamisen valvonnasta.

Momentin 3 kohdan mukaan toimivaltaisena viranomaisena toimisi yksin Kilpailu- ja kuluttajavirasto siltä osin kuin se valvoo matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annetun direktiivin 17—20 artiklaan perustuvia matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettuun lakiin (921/2017) sisältyviä säännöksiä.

3 §. *Toimivaltuudet yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa*. Yhteistyöasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että kullakin toimivaltaisella viranomaisella on yhteistyöasetuksen soveltamiseksi tarpeelliset mainitun artiklan mukaiset vähimmäisvaltuudet, joita sen on käytettävä yhteistyöasetuksen 10 artiklan mukaisesti. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin päättää olla antamatta kaikkia valtuuksia jokaiselle toimivaltaiselle viranomaiselle edellyttäen, että vähintään yksi toimivaltainen viranomainen voi tarpeen mukaan käyttää kyseisiä valtuuksia tuloksellisesti yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten osalta.

Edellä mainitun perusteella pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että kuluttaja-asiamiehellä, tietosuojavaltuutetulla, Liikenne- ja viestintävirastolla sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi ehdotettuun lakiin sisältyvät toimivaltuudet yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa näiden ollessa 2 §:n 1 tai 3 momentin mukaan toimivaltaisia viranomaisia. Nämä viranomaiset ovat siis tiettyjen yhteistyöasetuksen liitteessä mainittujen EU-säädösten osalta yk-

sinomaisia toimivaltaisia viranomaisia, ja kuluttaja-asiamies puolestaan olisi toimivaltainen niissäkin tapauksissa, joissa toimivalta on 2 §:n 2 momentin mukaan jaettu.

Jotta asiaa olisi pidettävä yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvana asiana, sen tulee koskea yhteistyöasetuksen liitteessä lueteltuja asetuksia tai direktiivejä, sellaisina kuin ne on saatettu osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä (3 artiklan 1 alakohta). Toiseksi kyseessä tulee olla edellä 2 §:n perusteluissa todetun mukaisesti elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välinen suhde, vaikka yhteistyöasetuksen liitteessä lueteltujen EU-säädösten soveltamisala onkin joiltakin osin tätä laajempi. Ollakseen yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva asia edellytyksenä on lisäksi, että kyse on yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvasta rikkomuksesta, jolla yhteistyöasetuksen 3 artiklan 5 alakohdan mukaisesti tarkoitetaan unionin sisäistä rikkomusta, laajalle levinnyttä rikkomusta sekä laajalle levinnyttä rikkomusta, jolla on unioninlaajuinen ulottuvuus. Unionin sisäinen rikkomus on määritelty yhteistyöasetuksen 3 artiklan 2 alakohdassa ja laajalle levinnyt rikkomus saman artiklan 3 alakohdassa. Laajalle levinnyt rikkomus, jolla on unioninlaajuinen ulottuvuus, on puolestaan määritelty 3 artiklan 4 alakohdassa. Määritelmistä seuraa, että kansalliset rikkomukset ja kolmansissa maissa sijaitsevien elinkeinonharjoittajien rikkomukset eivät kuulu yhteistyöasetuksen soveltamisalaan.

Jos yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvassa asiassa toimivalta on lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentin mukaisesti jaettu kuluttaja-asiamiehen ja muun viranomaisen kesken, ehdotetun 3 §:n *2 momentin* mukaan myös muulla toimivaltaisella viranomaisella kuin kuluttaja-asiamiehellä olisi ehdotetun lain 2 luvun mukaiset toimivaltuudet yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Näitä ovat 6 ja 7 §:ssä säädetyt tiedonsaantioikeudet, 8 §:ssä säädetty tarkastusoikeus sekä 10 §:n mukainen oikeus tehdä koeostoja.

Pykälän *3 momentin* mukaan toimivaltaisella viranomaisella olisi yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa myös yhteistyöasetuksen 9 artiklan 4 kohdan b—d alakohdassa ja 7 kohdassa tarkoitetut toimivaltuudet. Näitä ovat valtuus pyrkiä saamaan yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvasta rikkomuksesta vastuussa olevalta elinkeinonharjoittajalta sitoumus lopettaa rikkomus tai hyväksyä tällainen sitoumus (b alakohta), valtuus saada elinkeinonharjoittajalta tämän aloitteesta lisäksi oikaisutoimia koskevia sitoumuksia sellaisten kuluttajien hyväksi, joihin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva väitetty rikkomus on vaikuttanut tai tarvittaessa pyrkiä saamaan elinkeinonharjoittajalta sitoumuksia, joilla tarjotaan asianmukaisia oikeussuojakeinoja kuluttajille, joihin kyseinen rikkomus on vaikuttanut (c alakohta) sekä valtuus tarvittaessa tiedottaa asianmukaisin keinoin kuluttajille, jotka ilmoittavat kärsineensä haittaa yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan rikkomuksen seurauksena, keinoista hakea korvausta (d alakohta).

Selvää on, että nyt kyseessä olevien viranomaisten tutkintavaltuuksista säädetään myös monissa muissa laeissa, ja sääntely onkin osin päällekkäistä nyt ehdotetun sääntelyn kanssa. Ehdotettu sääntely koskisi vain yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvia asioita ja olisi muuta lainsäädäntöä täydentävää sen varmistamiseksi, että toimivaltaisten viranomaisten tutkintavaltuudet vastaisivat laajuudeltaan yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa edellytettyä. Sen sijaan 3 lukuun sisältyviä toimivaltuuksia, jotka koskevat hallinnollisia seuraamuksia, ei ehdotuksen mukaan annettaisi kaikkien toimivaltaisten viranomaisten käyttöön. Selvyyden vuoksi todettakoon, että ehdotetulla sääntelyllä ei ole myöskään tarkoitus kaventaa toimivaltaisten viranomaisten käytettävissä olevia toimivaltuuksia yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, eli jos viranomaisella on erityislain nojalla laajemmat valtuudet kuin mitä ehdotetussa laissa säädetään tai vastaavat valtuudet kuin mistä 3 luvussa säädetään, ehdotettu laki ei rajoittaisi näiden valtuuksien käyttöä.

Jos yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva asia olisi muun toimivaltaisen viranomaisen kuin kuluttaja-asiamiehen hoidettavana eikä tällä viranomaisella olisi ehdotettavan lain taikka muun lainsäädännön nojalla yhteistyöasetuksessa edellytettyjä ja kyseisessä yksittäistapauksessa tarpeellisia toimivaltuuksia, asia olisi siirrettävä kuluttaja-asiamiehen hoidettavaksi. Muilta osin säännöksen tarkoituksena ei ole vaikuttaa viranomaisten väliseen tavanomaiseen työnjakoon, vaan toimivaltaiset viranomaiset arvioisivat nykyiseen tapaan yhteistyössä, mikä viranomainen ottaa hoitaakseen yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan asian.

4 §. *Kuluttaja-asiamiehen toimivaltuudet muussa kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvassa valvonta-asiassa.* Pykälän *1 momentissa* annettaisiin kuluttaja-asiamiehelle oikeus käyttää yhteistyöasetukseen perustuvia uusia toimivaltuuksia myös silloin, kun kyse on muusta kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvasta kuluttajan suojaksi säädetyn lainsäädännön noudattamisen valvonnasta eli myös muissa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että vastaavat toimivaltuudet olisivat kuluttaja-asiamiehen käytettävissä myös esimerkiksi silloin, kun kyse on kansallisista valvonta-asioista taikka kolmansissa maissa sijaitsevia elinkeinonharjoittajia koskevista valvonta-asioista. Kyse voi olla esimerkiksi asetuksen liitteessä lueteltuihin säädöksiin perustuvan sääntelyn noudattamisen valvonnasta tapauksissa, jotka eivät muutoin kuulu yhteistyöasetuksen soveltamisalaan esimerkiksi siksi, että rajat ylittävä elementti puuttuu. Tämän lisäksi kyse voi olla sellaisen kuluttajan suojaksi säädetyn lainsäädännön noudattamisen valvonnasta, jota ei mainita lainkaan yhteistyöasetuksen liitteessä. Esimerkkinä tällaisesta voidaan mainita saatavien perinnästä annetun lain noudattamisen valvonta kuluttajasaatavien osalta.

Eräissä 1. lakiehdotuksen säännöksissä viitataan yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvaan sääntelyyn. Pykälän *2 momentissa* selvennettäisiin, että mitä ehdotetussa laissa säädetään yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvasta sääntelystä ja sen rikkomisesta, koskee 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa myös muuta kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvaa kuluttajan suojaksi säädettyä lainsäädäntöä ja sen rikkomista. Tällä tarkoitetaan tässä yhteydessä yleisesti kuluttaja-asiamiehen valvottavana olevaa sääntelyä.

5 §. *Finanssivalvonnan oikeus määrätä seuraamusmaksuja*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin myös Finanssivalvonnan oikeudesta määrätä seuraamusmaksuja eräissä ehdotetun lain 13, 15 ja 16 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa. Finanssivalvonnalla olisi tämä oikeus silloin, kun se valvoo mainituissa pykälissä lueteltujen säännösten noudattamista. Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 45 §:ssä luetellaan ne finanssimarkkinoilla toimivat, joiden markkinointia ja sopimusehtojen käyttöä sekä kuluttajan kannalta hyvän tavan vastaista tai muutoin sopimatonta menettelyä asiakassuhteessa koskevien säännösten noudattamista Finanssivalvonta valvoo. Näiden tahojen näkökulmasta 13, 15 ja 16 §:ssä luetelluista säännöksistä kyseeseen voisivat tulla kuluttajansuojalain 2, 6 a, 7 ja 7 a luvun säännökset, korkolain 4 §:ää koskeva säännös, maksupalvelulain säännökset sekä saatavien perinnästä annetun lain säännökset siltä osin kuin kyse on näiden tahojen suorittamasta omien saatavien perinnästä. Selvyyden vuoksi voi todeta, että Finanssivalvonta voisi pykälän perusteella määrätä seuraamusmaksun 17 §:n mukaisesti myös muulle henkilölle kuin 13—16 §:ssä tarkoitetulle elinkeinonharjoittajalle.

Finanssivalvonnan oikeus määrätä seuraamusmaksuja ei rajoittuisi vain yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluviin asioihin, vaan se koskisi myös muita sen toimivaltaan kuuluvia valvonta-asioita, joissa seuraamusmaksu ehdotetun lain 3 luvun säännösten perusteella voi tulla kyseeseen. Toisin kuin kuluttaja-asiamies, Finanssivalvonta määräisi seuraamusmaksun itse, kuten se tekee jo nykyisin Finanssivalvonnasta annetun lain 41 §:n 1 momentin mukaan.

Ehdotetun lain tietyt seuraamusmaksua koskevat säännökset poikkeavat sisällöltään Finanssivalvonnasta annetun lain 4 luvun säännöksistä. Nyt ehdotettu laki olisi näiltä osin etusijalla

suhteessa Finanssivalvonnasta annetun lain 4 luvun säännöksiin, jotta elinkeinonharjoittajan asema ei riippuisi ehdotetun lain perusteella määrättävien seuraamusmaksujen osalta olennaisesti siitä, määrääkö seuraamusmaksun Finanssivalvonta vai määrääkö sen markkinaoikeus kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta. Näin ollen ehdotetun lain säännöksiä sovellettaisiin Finanssivalvonnasta annetun lain 4 luvun säännösten sijasta esimerkiksi silloin, kun kyse on seuraamusmaksun suuruudesta, seuraamusmaksun määräämättä jättämisestä taikka vanhentumisesta.

Finanssivalvonnasta annetun lain 4 luvussa säädetään myös julkisen varoituksen antamisesta, joka voi tietyillä perusteilla tulla kyseeseen seuraamusmaksun määräämisen sijaan. Myöskään mainittu säännös ei tulisi sovellettavaksi silloin, kun kyse on ehdotetussa laissa lueteltujen säännösten vastaisesta menettelystä. Tästä säädettäisiin 4. lakiehdotukseen sisältyvässä 40 a §:n 2 momentissa.

Ehdotetun lain lisäksi seuraamusmaksun määräämiseen sovellettaisiin muussa kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvassa asiassa kuitenkin Finanssivalvonnasta annetun lain 43 §:ää hallinnollisen seuraamuksen ja muun päätöksen julkistamisesta. Valtuus vastaa pitkälti yhteistyöasetuksen 9 artiklan 7 kohtaa mutta on huomattavasti yksityiskohtaisempi.

Pykälän *2 momentti* sisältäisi viittauksen Finanssivalvonnasta annetun lain muutoksenhakua koskevaan 73 §:ään, joka tulisi sovellettavaksi Finanssivalvonnan määräämiin seuraamusmaksuihin.

2 luku **Eräät tutkintavaltuudet**

6 §. *Oikeus saada tietoja elinkeinonharjoittajalta ja muulta yksityiseltä taholta.* Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisen viranomaisen tiedonsaantioikeudesta suhteessa valvontatoimen kohteena olevaan elinkeinonharjoittajaan ja toisaalta suhteessa muuhun yksityiseen yhteisöön tai henkilöön. Sääntely perustuu yhteistyöasetuksen 9 artiklan 3 kohdan a, b ja osin myös c alakohtaan, mutta edellä 4 §:ssä ehdotetun mukaisesti mainittu toimivaltuus olisi kuluttaja-asiamiehen käytettävissä myös muissa kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Toimivaltaisella viranomaisella olisi oikeus saada tiedot maksutta ja salassapitosäännösten estämättä. Tiedonsaantioikeus siis lähtökohtaisesti murtaa salassapidon.

Yhteistyöasetuksen mukainen tiedonsaantioikeus, josta säädetään 9 artiklan 3 kohdan a ja b alakohdassa sekä osin myös c alakohdassa, on laaja. Tietojen toimittamista koskevan b alakohdan mukaan tiedonsaantioikeuden tulee mahdollistaa myös rikkomuksen yksityiskohtien selvittäminen. Nimenomaisena esimerkkinä tästä mainitaan rahoitus- ja tietovirtojen jäljittäminen sekä rahoitus- ja tietovirtoihin, pankkitilitietoihin ja verkkosivustojen omistustietoihin liittyvien henkilöiden henkilöllisyyden varmistaminen. Asetuksen johdanto-osan 10 kappaleessa mainitaan esimerkkeinä tahoista, joiden tulee antaa kaikki asiaankuuluvat tiedot sen määrittämiseksi, onko tapahtunut tai tapahtumassa asetuksen soveltamisalaan kuuluva rikkomus, maksupalveluntarjoajat, internetpalvelun toimittajat, teletoiminnan harjoittajat, rekisterinpitäjät ja säilytyspalveluiden tarjoajat.

Asetuksen mukaan tiedonsaantioikeus kattaa sekä asiakirjat että tiedot, mutta kansallisessa laissa mainittaisiin vain tiedot, koska tämä termi kattaa myös asiakirjat. Tiedonsaantioikeus kattaa asetuksen mukaisesti oikeuden saada tiedot katsottavaksi, toimitettavaksi, tarkastettavaksi ja otettavaksi haltuun. Merkitystä ei asetuksenkaan mukaan ole myöskään sillä, missä muodossa tiedot ovat.

Jotta toimivaltaisella viranomaisella olisi oikeus saada tietoja valvontatoimen kohteena olevalta elinkeinonharjoittajalta, tietojen tulisi *1 momentin* mukaan olla yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan asian selvittämiseksi tarpeellisia. Kuluttaja-asiamiehen osalta sääntely vastaisi asiasisällöltään Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 6 §:ää, jota tältä osin ehdotetaan nyt supistettavaksi.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin toimivaltaisen viranomaisen tiedonsaantioikeudesta suhteessa muuhun yksityiseen yhteisöön tai henkilöön kuin 1 momentissa tarkoitettuun elinkeinonharjoittajaan. Tältä osin tietojen tulisi olla välttämättömiä joko sen selvittämiseksi, onko tapahtunut tai tapahtumassa yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva rikkomus, taikka yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten yksityiskohtien selvittämiseksi. Sen täsmentämiseksi, minkä tyyppisiä tietoja valvontaviranomaisella voisi olla säännöksen perusteella oikeus salassapitosäännösten estämättä saada, momentin 2 kohdan mukaan välttämättömät tiedot voisivat liittyä esimerkiksi rahoitus- ja tietovirtojen jäljittämiseen taikka pankki- ja maksutileihin liittyvien henkilöiden henkilöllisyyden varmistamiseen.

Asetuksen sanamuodon ja valvontatoiminnan laajuus huomioon ottaen ei ole mahdollista selostaa tyhjentävästi, mitkä salassa pidettävät tiedot voisivat olla kohdassa tarkoitetulla tavalla välttämättömiä, minkä vuoksi kohdassa mainittaisiin muut näihin rinnastuvat, soveltamisalaan kuuluvan rikkomuksen yksityiskohdat. Tällaisia tietoja voisivat olla esimerkiksi verkkosivustojen omistustiedot.

Toimivaltainen viranomainen vastaa siitä, että sillä on lakisääteinen oikeus pyytää tiedot. Peruste tulee ilmoittaa tietoja pyydettäessä. Tämä tarkoittaa käytännössä ilmoitusta toimivallan perustana olevasta säännöksestä sekä substanssisäännöksistä, joiden valvonnasta asiassa on senhetkisen tiedon perusteella kysymys. Pääsääntönä on, että tiedot tulisi pyrkiä saamaan ensisijaisesti elinkeinonharjoittajalta itseltään ja kääntyä muiden tahojen puoleen vasta silloin, jos riittäviä tietoja ja selvityksiä ei muutoin saada esimerkiksi sen johdosta, että yritystä ei tavoiteta tai jos siihen on muu erityinen tutkinnallinen syy.

Pykälän 3 *momentissa* säädetään oikeudesta asettaa tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi uhkasakko. Momentti sisältää myös viittauksen uhkasakkolakiin.

Pykälän *4 momentissa* otetaan huomioon itsekriminointikielto eli rikoksesta epäillyn henkilön oikeus kieltäytyä myötävaikuttamasta häntä koskevan rikosepäilyn selvittämiseen. Tällaisessa tilanteessa toimivaltaisella viranomaisella ei olisi oikeutta asettaa uhkasakkoa tiedonsaantioikeutensa tehostamiseksi. Ehdotuksen mukaan kynnykseksi asetettaisiin ”on aihetta epäillä”, jotta sääntely olisi yhdenmukaista esimerkiksi Finanssivalvonnasta annetun lain ja tietosuojalain (1050/2018) vastaavan sääntelyn kanssa. Tällöin itsekriminointisuoja kattaisi paitsi ne tapaukset, joissa esitutkintaviranomainen on jo tehnyt päätöksen esitutkinnan käynnistämisestä, myös ne tilanteet, joissa valvontaviranomainen arvioi, että tapaus saattaa myöhemmin johtaa rikosoikeudellisiin seuraamuksiin.

7 §. *Oikeus saada tietoja viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta*. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisen viranomaisen tiedonsaantioikeudesta suhteessa muihin viranomaisiin ja julkista tehtävää hoitaviin. Mainittu säännös perustuu yhteistyöasetuksen 9 artiklan 3 kohdan a ja b alakohtaan siltä osin kuin se koskee viranomaisia ja julkista tehtävää hoitavia. Mainittujen kohtien sisältöä on selostettu edellä 6 §:n perusteluissa. Edellä 4 §:ssä ehdotetun mukaisesti mainittu toimivaltuus olisi kuluttaja-asiamiehen käytettävissä myös muissa kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa.

Pykälän *1 momentin* mukaan toimivaltaisen viranomaisen oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta viranomaiselta ja muulta julkista tehtävää hoitavalta tietoja olisi sidottu välttämättömyysvaatimukseen. Tietojen tulisi olla välttämättömiä joko sen selvittämiseksi, onko tapahtunut tai tapahtumassa yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva rikkomus, taikka yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten yksityiskohtien selvittämiseksi. Asetuksen sanamuodon ja valvontatoiminnan laajuus huomioon ottaen ei ole mahdollista tyhjentävästi selostaa, mitkä ja millä taholla olevat salassa pidettävät tiedot voisivat olla asian selvittämiseksi välttämättömiä, mutta tällaisia tietoja voisivat tapauksesta riippuen olla kuluttaja-asiamiehelle esimerkiksi Finanssivalvonnalla olevat tiedot.

Pykälän *2 momentissa* rajattaisiin tiedonsaantioikeutta poliisien ja muiden esitutkintaviranomaisten osalta siten, että toimivaltaisella viranomaisella olisi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä näiltä vain tiedot, jotka ovat välttämättömiä 20 §:n noudattamiseksi eli sen varmistamiseksi, ettei seuraamusmaksua määrätä sille, joka on epäiltynä samasta rikkomuksesta esitutkinnassa. Rajausta pidetään perusteltuna esitutkinnan turvaamiseksi.

8 §. *Tarkastusoikeus*. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisen viranomaisen oikeudesta tehdä tarkastus. Säännös perustuu yhteistyöasetuksen 9 artiklan 3 kohdan c alakohtaan, jonka mukaan tarkastusoikeuteen tulee sisältyä valtuus päästä kaikkiin tiloihin, kaikille alueille tai kaikkiin kulkuneuvoihin, joita elinkeinonharjoittaja, jota tarkastus koskee, käyttää elinkeinotoimintaansa tai ammattiinsa liittyvässä tarkoituksessa. Kansallisessa sääntelyssä otettaisiin kuitenkin huomioon perustuslain yksityiselämän suojaa koskevan 10 §:n vaatimukset.

Nykyisin tarkastuksesta säädetään kuluttaja-asiamiehen osalta Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 8 §:ssä. Mainittu säännös koskee kuitenkin vain aiemman yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvia asioita, kun nyt ehdotettu säännös koskisi ehdotetun 4 §:n mukaisesti myös muita kuluttaja-asiamiehen valvottavaksi kuuluvia asioita. Lähtökohtana *1 momentissa* olisi nykyistä vastaavaan tapaan, että tarkastuksen tulee olla tarpeen valvonta-asian hoitamiseksi. Ehdotetussa säännöksessä mainitulla valvonta-asialla tarkoitetaan viranomaisessa vireillä olevaa asiaa, jossa vastapuoli on yksilöity.

Nykyisen säännöksen mukaan tarkastusta ei saa tehdä kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta perustuslakivaliokunnan lähtökohtana on ollut, ettei kotirauhan suojaan tule puuttua enimmillään sakolla rangaistavien, moitittavuudeltaan vähäisten rikkomusten selvittämiseksi (PeVL 40/2002 vp). Tarkastusoikeus on tavallisella lailla voitu kuitenkin kytkeä myös rangaistusluonteisella maksulla sanktioituun käyttäytymiseen (PeVL 7/2004 vp ja PeVL 39/2005 vp).

Kotirauhan suojan turvaamiseksi tarkastuksen toimittamiselle asetettaisiinkin *2 momentissa* erityinen kynnys, jos kyse olisi pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyssä tilassa toimitettavasta tarkastuksesta. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetty tila käsittää myös ajoneuvossa olevat tällaiset tilat. Tarkastuksen toimittamisen edellytyksenä olisi tällöin, että tiloissa tosiasiallisesti harjoitetaan liiketoimintaa (ks. PeVL 14/2013 vp). Tarkastuksen toimittamisen tulisi myös olla välttämätöntä valvonta-asian hoitamiseksi. Tämän lisäksi edellytettäisiin, että toimivaltaisella viranomaisella on perusteltu ja yksilöity syy epäillä yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvaa sääntelyä rikotun tai rikottavan tavalla, josta voi olla seuraamuksena ehdotettavassa laissa tarkoitettu seuraamusmaksu tai rikoslaissa (39/1889) säädetty rangaistus.

Yhteistyöasetuksen 9 artiklan 3 kohdan c alakohdassa luetellaan toimia, joihin toimivaltaisella viranomaisella tulee olla tarkastusten yhteydessä oikeus. Näistä seikoista ei katsota olevan tarvetta säätää erikseen, koska mainitut oikeudet seuraavat osin jo ehdotetusta tiedonsaantioi-

keutta koskevasta 6 §:stä sekä selvitysten pyytämisen ja vastausten kirjaamisen osalta myös hallintolain (434/2003) 6 luvun säännöksistä.

Tarkastuksessa noudettaisiin ilman nimenomaista säännöstäkin myös hallintolain 39 §:ää, jonka mukaan viranomaisen on muun muassa ilmoitettava tarkastuksen aloittamisajankohdasta asianosaiselle, ellei ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoituksen toteuttamista. Tarkastuksen kuluessa asianosaiselle on myös muun muassa kerrottava tarkastuksen tavoitteista, sen suorittamisesta ja jatkotoimenpiteistä, mikäli tämä on mahdollista. Tarkastus on myös suoritettava aiheuttamatta tarkastuksen kohteelle tai sen haltijalle kohtuutonta haittaa. Myös muutoin hallintolaista ilmenevät hyvän hallinnon periaatteet tulevat sovellettavaksi.

9 §. *Oikeudenkäyntiasiamiehiä ja oikeudenkäyntiavustajia sekä asianajajia koskeva poikkeus tietojensaanti- ja tarkastusoikeudesta*. Pykälässä suljettaisiin asianajajat sekä muut oikeudenkäyntiasiamiehet ja -avustajat laissa tietojensaanti- ja tarkastusoikeuden ulkopuolelle heidän asiakkaitaan koskevien tietojen osalta oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan ja tämän asiakkaan välisen luottamussuhteen turvaamiseksi.

10 §. *Koeostot*. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisen viranomaisen oikeudesta tehdä koeostoja. Pykälä perustuu yhteistyöasetuksen 9 artiklan 3 kohdan d alakohtaan, jonka mukaan toimivaltaisilla viranomaisilla on oltavat valtuudet ostaa tavaroita tai palveluja testiostoina, tarvittaessa valehenkilöllisyyden turvin, ja tarkastaa, tarkkailla, tutkia, purkaa tai testata niitä asetuksessa tarkoitettujen rikkomusten paljastamista ja näytön saamista varten.

Pykälän *1 momentin* mukaan toimivaltaisella viranomaisella olisi oikeus tehdä koeostoja, jos se on tarpeellista yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan valvontatehtävän hoitamiseksi. Säännös koskisi ehdotetun 4 §:n mukaisesti myös muita kuluttaja-asiamiehen valvottavaksi kuuluvia asioita. Säännös mahdollistaisi koeostojen tekemisen niin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa kuin verkossakin. Toimivaltainen viranomainen voisi tehdä koeoston valvoakseen erityisesti sitä, noudatetaanko lainsäädäntöä ostotapahtuman aikana ja sen jälkeen. Kaikkea valvontaa ei voida toteuttaa tehokkaasti esimerkiksi elinkeinonharjoittajan markkinointiaineiston perusteella, vaan osa rikkomuksista on luonteeltaan sellaisia, jotka tapahtuvat vasta tavaroiden tai palvelujen ostamisen aikana tai sen jälkeen.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin toimivaltaisen viranomaisen oikeudesta käyttää koeoston tekemisessä valehenkilöllisyyttä. Edellytyksenä valehenkilöllisyyden käyttämiselle olisi, että se on välttämätöntä koeoston paljastumisen estämiseksi. Valehenkilöllisyyden käyttäminen voi olla välttämätöntä erityisesti verkossa tehtävissä koeostoissa, sillä ostojen tekeminen verkossa edellyttää usein henkilötietojen syöttämistä. Valvonnan tarkoitus ei toteudu, jos ostotapahtumassa esiinnytään viranomaisena, sillä tällöin ei voida valvoa elinkeinonharjoittajan menettelyä suhteessa kuluttajaan. Ei myöskään voida pitää kohtuullisena, että valvontaviranomaisen palveluksessa olevien henkilöiden tulisi käyttää omia henkilötietojaan koeoston tekemisessä. Säännöksen perusteella olisi mahdollista käyttää koestoa varten keksittyä nimeä ja esimerkiksi mainittua tarkoitusta varten luotua sähköpostitiliä. Sen sijaan tässä yhteydessä ei säädettäisi toimivaltaiselle viranomaiselle oikeutta saada käyttöönsä tähän tarkoitukseen valmistettuja vääriä asiakirjoja, mikä käytännössä merkitsee sitä, että toimivaltaisen viranomaisen mahdollisuudet asioida valehenkilöllisyyden turvin olisivat verrattain rajalliset.

Selvää on, että toimivaltainen viranomainen ei voi koeostoja tehdessään millään lailla esimerkiksi yllyttää elinkeinonharjoittajaa lainvastaiseen tekoon.

Käytännössä rekisterinpitäjä käsittelisi 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa toimivaltaisen viranomaisen käyttämiä tietoja henkilötietoina. Jotta rekisterinpitäjä saisi asianmukaisen ku-

van tietojen sisällöstä, toimivaltaisella viranomaisella olisi ehdotuksen mukaan velvollisuus ilmoittaa valehenkilöllisyyden käytöstä rekisterinpitäjälle niin pian kuin se on koeoston tarkoitusta vaarantamatta mahdollista. Tätä pidetään asianmukaisena myös hallinnon avoimuuden näkökulmasta. Koska on mahdollista, että rekisterinpitäjänä toimii muu kuin sopimuksen osapuolena ollut elinkeinonharjoittaja, momentissa säädettäisiin erikseen velvollisuudesta ilmoittaa valehenkilöllisyyden käytöstä myös elinkeinonharjoittajalle.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin toimivaltaisen viranomaisen oikeudesta peruuttaa sopimus, joka on tehty koeostotarkoituksessa. Tällöin suoritukset palautettaisiin puolin ja toisin. Tätä oikeutta ei kuitenkaan olisi, jos peruuttaminen olisi elinkeinonharjoittajan kannalta kohtuutonta. Tällainen tilanne voisi olla käsillä esimerkiksi silloin, jos kaupan kohteena ollut hyödyke ei ole palautettavissa tai jos tavara on otettu käyttöön.

11 §. *Virka-apu*. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisen viranomaisen oikeudesta saada tehtäviensä suorittamiseksi pyynnöstä poliisilta virka-apua. Poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua paitsi silloin, jos niin erikseen säädetään, myös laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään. Virka-apu voi tulla kyseeseen ennen muuta tarkastusten toimittamisen yhteydessä.

3 luku **Hallinnolliset seuraamukset**

12 §. *Verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvät toimivaltuudet*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin toimivaltaisen viranomaisen, joka olisi 1. lakiehdotuksen 3 §:n perusteella tapauksesta riippuen kuluttaja-asiamies, Liikenne- ja viestintävirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto taikka tietosuojavaltuutettu, verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvistä toimivaltuuksista yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien säännösten rikkomisessa. Säännös perustuu yhteistyöasetuksen 9 artiklan 4 kohdan g alakohtaan. Siltä osin kuin kyseinen valtuus olisi kuluttaja-asiamiehen käytettävissä 1. lakiehdotuksen 4 §:n mukaan myös muissa kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, kyse olisi kansallisesta sääntelyratkaisusta.

Kynnys toimivaltuuksien käyttöön esitetään asetettavaksi verrattain korkealle. Edellytyksenä momentin mukaisten toimivaltuuksien käytölle olisi ensinnäkin, että kyse on sääntelyn rikkomistilanteesta. Lainvastaisuuden tulisi olla objektiivisesti arvioituna ilmeistä. Lisäksi edellytyksenä toimivaltuuksien käytölle olisi, että rikkomuksesta voisi aiheutua vakavaa vahinkoa kuluttajien yleiselle edulle. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi tilanteita, joissa lainvastaisesta menettelystä voi aiheutua kuluttajille huomattavaa taloudellista vahinkoa taikka joissa menettely kohdistuu laajaan kuluttajajoukkoon. Kyseisen toimivaltuuden käytön tulisi myös olla välttämätöntä rikkomuksen lopettamiseksi, eli toimivaltuuden käytön edellytyksenä olisi, että muita tehokkaita keinoja rikkomuksen lopettamiseksi tai kieltämiseksi ei ole. Välttämättömyyskriteeri voisi täyttyä esimerkiksi silloin, kun ulkomailta käsin toimivan verkkokauppayrityksen vastuuhenkilöitä ei tavoiteta. Jos siis rikkomus olisi asianmukaisesti lopetettavissa elinkeinonharjoittajan toimintaedellytyksiin vähäisemmässä määrin puuttuvilla keinoilla, pykälässä säädettyjen toimivaltuuksien käytöstä on syytä pidättäytyä. Koska myös itse säännös sisältää eriasteisia puuttumiskeinoja, toimivaltaisen viranomaisen tulisi näidenkin kesken valintaa tehdessään arvioida, olisiko kyseisessä tapauksessa lievempi puuttumiskeino riittävä rikkomuksen lopettamiseksi, vai onko ankaramman toimivaltuuden käyttö välttämätöntä.

Mainitut toimivaltuudet voisivat olla tarpeen esimerkiksi niin sanotuissa tilausansatapauksissa. Tilausansassa kuluttaja joutuu tyypillisesti harhaanjohtavan markkinoinnin vuoksi tietämättään sidotuksi pitkäkestoiseen tuotteen tai palvelun tilaamista koskevaan sopimukseen. Ylei-

sesti ottaen järeämpienkin toimivaltuuksien käyttö voisi tulla kyseeseen ennen muuta tilanteissa, joissa elinkeinonharjoittajan menettely lähentelee petoksellista toimintaa.

Momentin 1 kohdan mukaan toimivaltainen viranomainen voi määrätä palveluntarjoajan poistamaan sisältöä, antamaan kuluttajille selkeän varoituksen verkkorajapintaan pääsyn yhteydessä, estämään tai rajoittamaan pääsyä verkkorajapintaan taikka poistamaan verkkorajapinnan. Säännös perustuu näiltä osin yhteistyöasetuksen 9 artiklan 4 kohdan g alakohdan i ja ii alakohtaan.

Palveluntarjoajilla tarkoitetaan säännöksessä muun muassa hosting-, internet- ja alustapalveluntarjoajia sekä teleyrityksiä tai muuten tiedon julkaisusta, välittämisestä tai sen verkossa esilläolosta vastaavia toimijoita. Lähtökohtana säännöksessä on, että toimivaltaisen viranomaisen päätös voi kohdistua tahoihin, joilla on tosiasiallinen mahdollisuus säännöksessä mainittujen keinojen käyttöön, minkä vuoksi kyseeseen tulevia palveluntarjoajia ei ole tarkoituksenmukaista määritellä tyhjentävästi. Toimivaltaisen viranomaisen tulee lähtökohtaisesti pyrkiä siihen, että päätös kohdistetaan tahoon, joka hallinnoi lainvastaiseksi katsottavaa sisältöä.

Verkkorajapinta on määritelty yhteistyöasetuksen 3 artiklan 15 alakohdassa. Määritelmän mukaan verkkorajapinnalla tarkoitetaan mitä tahansa elinkeinonharjoittajan käyttämää tai hänen puolestaan käytettyä ohjelmaa, mukaan lukien verkkosivustot tai niiden osa tai sovellus, ja joiden avulla kuluttajilla on pääsy elinkeinonharjoittajan tarjoamiin tavaroihin tai palveluihin.

Momentin 2 kohdan mukaan toimivaltainen viranomainen voi määrätä verkkotunnusrekisterin ylläpitäjän tai verkkotunnusvälittäjän poistamaan verkkotunnuksen käytöstä tai merkitsemään verkkotunnuksen toimivaltaisen viranomaisen nimiin. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 164 §:n mukaan Liikenne- ja viestintävirasto ylläpitää verkkotunnusrekisteriä Suomen maatunnukseen eli fi-maatunnukseen päättyvistä verkkotunnuksista. Kyseisten verkkotunnusten osalta Liikenne- ja viestintävirasto poistaa tarvittaessa verkkotunnuksen käytöstä poistamalla sen verkkotunnusrekisteristä ja fi-juuresta. Toimivaltainen viranomainen voi antaa määräyksen verkkotunnuksen käytöstä poistamiseksi myös muiden verkkotunnuspäätteiden osalta kohdistaen sen verkkotunnuspäätteitä hallinnoivalle tai verkkotunnuksia välittävälle taholle. Kohta kattaa näin kunakin hetkenä käytössä olevat kansallisia (ccTLD), yleisiä (gTLD) ja mahdollisia muita verkkotunnuspäätteitä käyttävät verkkotunnukset. Säännöksen mukaan toimivaltaisen viranomaisen ei tarvitse merkitä verkkotunnusta nimiinsä, ellei se pidä sitä tarpeellisena. Kohta perustuu asetuksen 9 artiklan 4 kohdan g alakohdan iii alakohtaan. Selvyyden vuoksi todettakoon, että verkkotunnusmerkinnän poistaminen voi olla mahdollista sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 169 §:n nojalla myös eräissä muissa tapauksissa.

Toimivaltainen viranomainen voisi pykälän *2 momentin* mukaan antaa päätöksen myös väliaikaisena, jolloin päätös olisi voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin toimivaltaisen viranomaisen velvollisuudesta varata päätöksen saajalle sekä säännöksiä rikkovalle elinkeinonharjoittajalle tilaisuus tulla kuulluksi ennen 1 tai 2 momentin mukaisen päätöksen antamista, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

Pykälän *4 momentin* mukaan toimivaltainen viranomainen voi asettaa 1 tai 2 momentin mukaisten päätöstensä noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon määräämisestä ja tuomitsemisesta säädetään uhkasakkolaissa.

Pykälän *5 momentissa* säädettäisiin muutoksenhausta toimivaltaisen viranomaisen 12 §:n nojalla tekemään päätökseen. Päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen, mutta se, johon ehdotetussa pykälässä tarkoitettu päätös kohdistuu, ja säännöksiä rikkonut elinkeinonharjoittaja voisivat saattaa muun kuin väliaikaisena annetun päätöksen hakemuksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Tämä tulisi tehdä 30 päivän kuluessa tiedoksisaannista. Muutoin päätös jää pysyväksi. Päätöstä olisi noudatettava, jollei markkinaoikeus toisin määrää. Menettelyn osalta viitataan *6 momentissa* oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettuun lakiin (100/2013).

13 §. *Seuraamusmaksu eräiden kuluttajansuojalain säännösten rikkomisesta*. Pykälässä yksilöitäisiin ne elinkeinonharjoittajan kuluttajansuojalain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaiset menettelyt, joiden perusteella seuraamusmaksu tulisi määrättäväksi.

Pykälän *1 momentin* mukaan seuraamusmaksu määrättäisiin elinkeinonharjoittajalle, joka kuluttajien vahingoksi tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö pykälässä mainittuja kuluttajansuojalain säännöksiä. Sana ”kuluttaja” on monikkomuodossa sen johdosta, että tarkoituksena on, että seuraamusmaksu ei olisi käytettävissä yksittäistapauksiin. Säännöksen soveltaminen ei kuitenkaan edellytä, että esimerkiksi sopimusehdon ollessa kyseessä tällaista sopimusehtoa olisi jo käytetty useissa sopimuksissa, vaan riittää, että ehtoa on tarkoitus käyttää useammassa kuin yhdessä sopimuksessa.

Huolimattomuuden arvioinnissa lähtökohtana olisi menettelyn ulkoinen huolellisuuden arviointi. Kyse on siitä, poikkeaako elinkeinonharjoittajan menettely objektiivisesti arvioituna asetetusta velvoitteesta. Lisäksi huolimattomuus edellyttäisi subjektiivista arviointia. Kyse on siitä, ymmärsikö elinkeinonharjoittaja menettelynsä ja prosessiensa aiheuttavan riskin velvoitteen rikkomisesta ja otti tällaisen riskin tai olisiko elinkeinonharjoittajan pitänyt ymmärtää riski velvoitteen rikkomisesta. Käytännössä subjektiivisen huolellisuuden arvioinnissa on kyse siitä, ovatko elinkeinonharjoittajan menettelytavat olleet riittävän huolellisia lainsäännösten noudattamiseksi. Jos kuluttaja-asiamies on jo neuvotellut elinkeinonharjoittajan kanssa saman säännöksen rikkomisesta, elinkeinonharjoittajalle on syntynyt korostettu velvoite korjata menettelytavoissaan olevat puutteet. Huolimattomuuden tai tahallisuuden arviointiin ei yleensä vaikuta elinkeinonharjoittajan mahdollinen erehtyminen lainsäännösten asettamista vaatimuksista.

Pykälässä käytetty muotoilu ”seuraamusmaksu määrätään” ei merkitse sitä, että toimivaltaisella viranomaisella olisi näissä tapauksissa velvollisuus tehdä hakemus markkinaoikeudelle seuraamusmaksun määräämiseksi taikka Finanssivalvonnan ollessa kyseessä määrätä sitä itse. Erikseen voidaan kuluttaja-asiamiehen osalta todeta, että kuluttaja-asiamies priorisoi asioita Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 7 §:n mukaisesti. Jos elinkeinonharjoittajan rikkomusta käsitellään yksittäisenä valvonta-asiana, ensi kädessä kuluttaja-asiamies neuvottelee elinkeinonharjoittajan kanssa sekä tässä yhteydessä harkitsee, mikä olisi asianmukainen puuttumiskeino rikkomukseen. Kyse on toimivaltaisten viranomaisten harkintavallasta, jota on käytettävä hallintolaissa säädettyjen hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti. Näiden mukaisesti toimivaltaisten viranomaisten on toimissaan huomioitava muun muassa tasapuolisuus ja oikeasuhtaisuus kaikki merkitykselliset perusoikeudet huomioiden sekä käytettävä toimivaltaansa lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Seuraamusmaksun määrääminen on luonteeltaan merkittävä toimi, ja sitä on tarkoitus käyttää vain vakavammissa rikkomuksissa.

Syyttömyysolettama huomioon ottaen seuraamusmaksun määräämisessä yleisenä lähtökohtana on, että toimivaltaisella viranomaisella on vastuu rikkomuksen riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä sekä sen toteennäyttämisestä. Viranomaisen selvitysvastuusta säädetään hal-

lintolain 31 §:ssä, jonka mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa yksilöitäisiin ne kuluttajansuojalain 2 luvun säännökset, joiden rikkomisesta seuraamusmaksun määrääminen tulisi kyseeseen. Näitä olisivat 4 § markkinoinnin tunnistettavuudesta, 5 §:n mukainen kielto aiheuttaa sekaannuksen vaaraa, 6 §:n mukainen kielto antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, 7 §:n mukainen kielto jättää antamatta olennaisia tietoja markkinoinnissa tai asiakassuhteessa sekä 9 §:n mukainen kielto käyttää markkinoinnissa tai asiakassuhteessa aggressiivisia menettelyjä. Seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen myös rikottaessa luvun 10 §:ää, jonka mukaan markkinoinnissa ei saa tarjota kulutushyödykkeitä toimittamalla niitä kuluttajille ilman nimenomaista tilausta ja edellyttämällä kuluttajalta maksua, hyödykkeen palauttamista tai säilyttämistä taikka muuta toimenpidettä. Sama koskee luvun 10 a §:n 1 momenttia, jossa säädetään elinkeinonharjoittajan velvollisuudesta pyytää kuluttajan nimenomainen suostumus kaikkiin lisämaksuihin, jotka eivät sisälly kulutushyödykkeestä perittäväksi ilmoitettuun hintaan. Niin ikään seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen rikottaessa luvun 12 §:ää yhdistetyistä tarjouksista ja kylkiäistarjouksista taikka 14 §:ää puhelinasioinnista perittävistä kuluista. Eräiden 2 lukuun sisältyvien tiedonantovelvoitteita koskevien säännösten rikkomisesta säädetään ehdotetussa 16 §:ssä.

Seuraamusmaksu määrättäisiin 1 momentin 2 kohdan mukaan myös eräiden kuluttajansuojalain 6 luvun koti- ja etämyyntisäännösten rikkomisesta. Näitä olisivat ensinnäkin luvun 11 §, jossa säädetään siitä, miten ennakkotiedot on annettava kotimyynnissä, sekä luvun 12 §, jossa säädetään vastaavasti siitä, miten ennakkotiedot on annettava etämyynnissä. Viimeksi mainitun pykälän osalta on syytä selvyyden vuoksi todeta, että seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen myös silloin, kun elinkeinonharjoittaja rikkoo mainitun pykälän 3 momentin mukaista velvollisuutta palauttaa kuluttajille määräajassa saamansa maksusuoritukset ja korvata kuluttajille tavaran palauttamisesta aiheutuneet kulut. Niin ikään seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen rikottaessa luvun 13 §:n mukaisia tietojen vahvistamista koskevia velvollisuuksia sekä rikottaessa 17 §:n 2—4 momentin mukaisia velvollisuuksia, jotka koskevat suoritusten palauttamista. Kuluttajansuojalain 6 luvun säännösten rikkomisen seuraamuksista säädettäisiin myös ehdotetun pykälän 2 momentissa sekä 16 §:ssä.

Momentin 3 kohdan mukaan seuraamusmaksun piiriin kuuluisivat myös eräät rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyyntiä koskevan 6 a luvun säännökset. Näitä olisivat luvun 11 § ennakkotietojen ja sopimusehtojen toimittamisesta kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla sekä 16 §:n 2 momentin mukainen elinkeinonharjoittajan velvollisuus palauttaa kuluttajalle kaikki sopimuksen perusteella saamansa suoritukset. Kuluttajansuojalain 6 a luvun säännösten rikkomisen seuraamuksista säädettäisiin myös ehdotetun pykälän 2 momentissa sekä 16 §:ssä.

Momentin 4 kohdan mukaan seuraamusmaksu määrättäisiin myös eräiden kuluttajansuojalain 7 luvun säännösten rikkomisesta. Mainittua lukua sovelletaan asunto-omaisuuteen liittyviä kuluttajaluottoja koskevan 7 a luvun 31 §:ään sisältyvän viittaussäännöksen mukaan tietyiltä osin myös 7 a luvun soveltamisalaan kuuluviin luottoihin.

Seuraamusmaksun piiriin kuuluisi ensinnäkin kuluttajansuojalain 7 luvun hyvää luotonantotapaa koskevan 13 §:n 2 momentin 3 kohdan mukainen kielto käyttää lisämaksullista tekstiviestipalvelua tai muuta vastaavaa viestipalvelua. Mainitun pykälän 3 momentin perusteella säännöstä sovelletaan luotonantajan ohella luotonvälittäjään. Seuraamusmaksulla sanktioitavia säännöksiä olisivat myös 13 a § kytkykaupan kiellosta, 14 § velvollisuudesta arvioida kuluttajan luottokelpoisuus, 15 §:n 1 ja 2 momentti velvollisuudesta todentaa luotonhakijan henkilöllisyys sekä 16 § velvollisuudesta säilyttää todentamista koskevat tiedot. Seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen myös rikottaessa 16 a §:ää, jonka 1 momentissa säädetään luotonantajan

velvollisuudesta määritellä kuluttajaluottojen myöntämisessä käytetyt periaatteet ja 2 momentissa puolestaan siitä, että luotonantaja saa myöntää luoton kuluttajalle ainoastaan, jos tämän luottokelpoisuuden arviointi osoittaa, että luottosopimuksesta johtuvat velvoitteet todennäköisesti täytetään luottosopimuksessa edellytetyllä tavalla. Seuraamusmaksun piiriin kuuluisi myös luvun 17 § mukaan lukien mainitun pykälän 3 momentin nojalla annetun asetuksen (valtioneuvoston asetus luottosopimuksesta kuluttajalle annettavista tiedoista (789/2010)) 5 §:n säännökset luottosopimuksen tekemisestä. Niin ikään seuraamusmaksun piiriin kuuluvia säännöksiä olisivat luvun 17 a § luottokustannusten enimmäismäärästä, 17 b § maksuajan pidentämisestä perittävistä kuluista, luvun 19 §:n mukainen varojen luovuttamisaikaa koskeva rajoitus, 24 § koron ja maksujen muutoksista sekä luotonvälittäjiä koskeva 48 §:n mukainen velvollisuus ilmoittaa markkinoinnissa valtuuksistaan. Kuluttajansuojalain 7 luvun säännösten rikkomisen seuraamuksista säädettäisiin myös ehdotetun pykälän 2 momentissa sekä 16 §:ssä.

Seuraamusmaksu määrättäisiin 1 momentin 5 kohdan mukaan myös eräiden kuluttajansuojalain 7 a luvun säännösten rikkomisesta. Mainittu luku koskee asunto-omaisuuteen liittyviä kuluttajaluottoja. Seuraamusmaksun piiriin kuuluvia säännöksiä olisivat luvun 10 §:n 1 momentin mukainen velvollisuus määritellä luottokelpoisuuden arvioinnissa käytettävät menettelytavat ja tiedot, 11 § velvollisuudesta arvioida kuluttajan luottokelpoisuus sekä 14 §:n säännökset luottotarjouksen tekemisestä. Seuraamusmaksun piiriin kuuluisi myös luvun 15 § mukaan lukien mainitun pykälän 3 momentin nojalla annetun asetuksen (valtioneuvoston asetus luottosopimuksesta kuluttajalle annettavista tiedoista) 5 a §:n säännökset luottosopimuksen tekemisestä. Kuluttajansuojalain 7 a luvun säännösten rikkomisen seuraamuksista säädettäisiin myös ehdotetun pykälän 2 momentissa sekä 16 §:ssä.

Momentin 6 kohdan mukaan seuraamusmaksu määrättäisiin myös elinkeinonharjoittajalle, joka rikkoo kuluttajansuojalain 9 luvun 25 §:n 2 momentin mukaista velvollisuutta asettaa ennakkomaksun turvaava vakuus. Velvollisuus koskee taloelementtien kauppaa sekä tiettyjä taloudelliselta merkitykseltään huomattavia rakennusurakoita. Momentin 7 kohdan mukaan seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen myös rikottaessa kuluttajansuojalain 10 luvun 12 §:n mukaista kieltoa ottaa vastaan suoritus peruuttamisaikana ja välityssopimuksen voimassaoloaikana. Mainittu luku koskee aikaosuuksia ja pitkäkestoisia lomatuotteita.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin erikseen seuraamusmaksun määräämisestä rikottaessa ennen muuta kuluttajansuojalain säännöksiä kuluttajan oikeudesta peruuttaa sopimus joko käyttämällä peruuttamisoikeutta loukkaavaa sopimusehtoa taikka soveltamalla tällaista käytäntöä. Viimeksi mainitulla tarkoitetaan esimerkiksi tilannetta, jossa elinkeinonharjoittajaan ei saa kohtuudella yhteyttä, minkä johdosta kuluttaja ei voi peruuttamisoikeuttaan tosiasiassa käyttää. Momentissa käytettyjen ilmaisujen ”tahallaan tai huolimattomuudesta” sekä ”kuluttajien vahingoksi” osalta viitataan edellä 1 momentin perusteluissa todettuun.

Peruuttamisoikeudesta säädetään koti- ja etämyynnin osalta 6 luvun 14 §:n 1 ja 2 momentissa. Huomioon tulisi luonnollisesti ottaa luvun 16 §:ssä säädetyt peruuttamisoikeuden rajoitukset eli tapaukset, joissa kuluttajalla ei lain mukaan ole peruuttamisoikeutta, jollei toisin ole sovittu. Rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyynnin osalta peruuttamisoikeudesta säädetään 6 a luvun 12 §:n 1 momentissa, kuluttajaluottojen osalta 7 luvun 20 §:n 1 momentissa, asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen osalta 7 a luvun 17 §:n 1 momentissa sekä aikaosuuksien ja pitkäkestoisten lomatuotteiden osalta 10 luvun 9 §:n 1 momentissa.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin myös seuraamusmaksun määräämismahdollisuudesta silloin, kun elinkeinonharjoittaja käyttää sopimusehtoa tai soveltaa käytäntöä, jolla poiketaan kuluttajien vahingoksi kuluttajansuojalain 7 luvun 39 §:n 1 momentin mukaisesta oikeudesta

saada kaupan tai palveluksen rahoittaneelta luotonantajalta rahasuoritus myyjän tai palveluksen suorittajan sopimusrikkomuksen johdosta.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin seuraamusmaksun määräämisestä elinkeinonharjoittajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta käyttää kuluttajansuojalain 2 luvun 15 §:n 3 kohdan nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (valtioneuvoston asetus kuluttajien kannalta sopimattomasta menettelystä markkinoinnissa ja asiakassuhteissa (601/2008)) 1 §:ssä tarkoitettuja harhaanjohtavia tai 2 §:ssä tarkoitettuja aggressiivisia menettelytapoja.

14 §. *Seuraamusmaksu eräiden matkustajan oikeuksia koskevien säännösten rikkomisesta*. Pykälässä säädettäisiin eräistä seuraamusmaksun piiriin tulevista säännöksistä, jotka liittyvät matkustajan oikeuksiin. Momentissa käytettyjen ilmaisujen ”tahallaan tai huolimattomuudesta” sekä ”kuluttajien vahingoksi” osalta viitataan edellä 13 §:n perusteluissa todettuun. Ilmaisu merkitsee tässä yhteydessä samalla sitä, että matkustajien tulee olla kuluttajan asemassa.

Pykälän 1 kohdan mukaan seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen ensinnäkin elinkeinonharjoittajan rikkoessa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain (901/2017) 10 §:n ja sen 3 momentin nojalla annetun oikeusministeriön asetuksen (oikeusministeriön asetus matkustajalle matkapalveluyhdistelmistä annettavista tiedoista (181/2018)) 2 §:n säännöksiä matkapakettisopimuksessa tai sopimusvahvistuksessa mainittavista tiedoista ja niiden vahvistamisesta. Mainitut säännökset velvoittavat matkanjärjestäjiä ja matkanvälittäjiä. Seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen myös elinkeinonharjoittajan, tässä tapauksessa matkanjärjestäjän, rikkoessa saman lain 16 §:ää maksusuoritusten palauttamisesta matkustajalle tai 27 §:n säännöksiä ylimääräisistä majoituskustannuksista.

Pykälän 2 kohdan mukaan seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen myös silloin, kun elinkeinonharjoittaja rikkoo lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen eräitä säännöksiä. Näitä olisivat asetuksen 4 artiklan 3 kohdan mukaiset velvollisuudet evättäessä matkustajalta pääsy lennolle vastoin hänen tahtoaan, 5 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan tai 2 kohdan mukaiset velvollisuudet lennon peruutustilanteessa. Seuraamusmaksu ei sen sijaan olisi määrättävissä mainitun artiklan 1 kohdan c alakohdan rikkomisen johdosta. Mainittu alakohta koskee korvausvelvollisuutta.

Seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen myös, kun elinkeinonharjoittaja laiminlyö 6 artiklan mukaisia velvollisuuksiaan lennon viivästyessä aikataulun mukaisesta lähtöajasta taikka kun elinkeinonharjoittaja rikkoo 14 artiklan mukaista velvollisuutta ilmoittaa matkustajille heidän oikeuksistaan.

Pykälän 3 kohdan mukaan seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen elinkeinonharjoittajan laiminlyödessä rautatievastuuasetuksen 17 artiklan mukaisen velvollisuuden suorittaa viivästystilanteessa korvausta matkalipun hinnasta matkustajalle, jonka matkalippu ei ole näyttö- tai kausilippu, tai elinkeinonharjoittajan laiminlyödessä 18 artiklan mukaisia avunantovelvollisuuksiaan viivästystilanteessa. Rautatievastuuasetuksen soveltamisalaa on rajoitettu kansallisesti rautatiekuljetuslain (1119/2000) 8 a §:ssä, ja seuraamusmaksua ei luonnollisestikaan voisi määrätä silloin, kun rautatievastuuasetus ei kansallisten soveltamisalarajausten johdosta tule edes sovellettavaksi.

Pykälän 4 kohdan mukaan seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen elinkeinonharjoittajan laiminlyödessä merimatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 17 artiklan mukaisen avustamisvelvollisuuden lähdön peruuntuessa tai viivästyessä. Seuraamusmaksu voisi niin ikään tulla kyseeseen elinkeinonharjoittajan laiminlyödessä 18 artiklan mukaisia uutta matkareittiä ja lipun hinnan palautusta koskevia velvollisuuksiaan lähdön peruuntuessa tai viivästyessä. Seu-

raamusmaksu voisi tulla kyseeseen myös silloin, kun elinkeinonharjoittaja ei suorita matkustajalle, jonka matkalippu ei ole näyttö- tai kausilippu, saapumisen viivästyessä korvausta asetuksen 19 artiklan mukaisesti.

Pykälän 5 kohdan mukaan seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen elinkeinonharjoittajan rikkoessa lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohtaa hinnan ilmoittamisesta, ja 6 kohdan mukaan seuraamusmaksusääntelyn piiriin tulisi myös linja-autoliikenteen matkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 19 artiklan 2 kohta, jossa säädetään liikenteenharjoittajan velvollisuudesta suorittaa korvausta matkustajalle, kun elinkeinonharjoittaja on jättänyt tarjoamatta matkustajalle 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valinnan mahdollisuuden.

15 §. *Seuraamusmaksu eräiden muiden kuluttajansuojasäännösten rikkomisesta*. Pykälässä säädettäisiin eräistä seuraamusmaksun piiriin tulevista kuluttajansuojasäännöksistä, jotka eivät sisälly kuluttajansuojalakiin tai koske matkustajien oikeuksia. Momentissa käytettyjen ilmaisujen ”kuluttajien vahingoksi” sekä ”tahallaan tai huolimattomuudesta” osalta viitataan edellä 13 §:n perusteluissa todettuun.

Seuraamusmaksu voisi tulla pykälän 1 kohdan mukaan kyseeseen ensinnäkin elinkeinonharjoittajan rikkoessa asuntokauppalain (843/1994) 2 luvun 19 §:n 1 momentin tai 19 c §:n 1 momentin taikka 4 luvun 3 a §:n säännöksiä suorituskyvyttömyysvakuudesta. Näiltä osin on syytä huomata, että kaikki perustajaosakkaat eivät välttämättä ole elinkeinonharjoittajia. Säännös koskisikin vain elinkeinonharjoittajan asemassa olevia perustajaosakkaita.

Pykälän 2 kohdan mukaan seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen elinkeinonharjoittajan rikkoessa sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 200 §:n säännöstä suoramarkkinoinnista luonnolliselle henkilölle, 201 §:n säännöstä puhelinliittymän markkinoinnin kiellosta taikka 203 §:n 2 momentin säännöstä suoramarkkinoinnin tunnistamisesta. On huomattava, että mainituilla säännöksillä on kiinteä yhteys myös tietosuoja-asetukseen ja erityisesti sen 7 artiklaan, jossa säädetään suostumuksesta, sekä 21 artiklan 2—5 kohtaan, joissa säädetään rekisteröidyn vastustamisoikeudesta, kun henkilötietoja käsitellään suoramarkkinointitarkoituksissa, eikä ehdotettu seuraamusmaksusäännös kavenna tietosuojavaltuutetun tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain mukaisia tehtäviä ja toimivaltuuksia ja siten esimerkiksi oikeutta määrätä seuraamusmaksua näiden säädösten perusteella. Samanaikaisesti on syytä korostaa, että jos sama menettely voisi tulla arvioitavaksi eri seuraamusmaksusäännösten valossa, tulisi varmistua siitä, että ne bis in idem -periaatetta ei rikota.

Pykälän 3 kohdan mukaan seuraamusmaksulla sanktioitavia säännöksiä olisivat myös eräät saatavien perinnästä annetun lain (jäljempänä *perintälaki*; 513/1999) säännökset. Seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen ensinnäkin elinkeinonharjoittajan rikkoessa lain 4 §:n 3 momentin kieltoa periä lakannutta saatavaa, 4 a §:ää velallisen oikeudesta saada tietoja taikka elinkeinonharjoittajan jatkaessa perintää 4 b §:n vastaisesti maksuvelvollisuuden kiistämisestä huolimatta tai 4 c §:n vastaisesti velallisen pyydettyä perinnän keskeyttämistä. Seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen myös elinkeinonharjoittajan rikkoessa lain 5 tai 5 a §:ää maksuvaatimuksen sisällöstä taikka tämän vaatiessa saatavasta maksua tuomioistuimessa 6 §:n vastaisesti. Seuraamusmaksun piiriin kuuluisi myös lain 7 §:n 2 momenttiin sisältyvä kielto käyttää trattaa kuluttajasaatavan perimiseksi. Niin ikään seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen elinkeinonharjoittajan rikkoessa 10 a, 10 b, 10 c tai 10 d §:ää kuluttajasaatavan perintäkulujen enimmäismääristä taikka 11 a §:n 2 momenttia varojen kohdentamisesta saatavan osille. Jos seuraamusmaksun piiriin kuuluvassa perintälain säännöksessä ei ole otettu kantaa siihen, mitä tahoa perintälain säännös velvoittaa, elinkeinonharjoittajalla tarkoitettaisiin sitä, jonka toimesta perintälakia on rikottu.

Seuraamusmaksu voisi tulla pykälän 4 kohdan mukaan kyseeseen myös silloin, kun elinkeinonharjoittaja vaatii korkolain (633/1982) 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa korkeampaa viivästyskorkoa kuin mainitun lain 4 §:ssä säädetään.

Pykälän 5 kohdan mukaan seuraamusmaksu määrättäisiin myös perusteettomien maarajoitusten kieltämisestä annetun asetuksen eräiden artiklojen rikkomisesta. Näitä olisivat asetuksen 3 artiklan 1 ja 2 kohta kiellosta estää tai rajoittaa asiakkaan pääsyä verkkorajapintoihin, 4 artiklan 1 kohta kiellosta soveltaa tavaroihin tai palveluihin erilaisia yleisiä käyttöehtoja sekä 5 artiklan 1 kohta kiellosta soveltaa maksutapahtumiin erilaisia ehtoja.

16 §. *Seuraamusmaksu tietojen antamista koskevien säännösten rikkomisesta*. Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun piiriin kuuluvista säännöksistä, jotka koskevat tietojen antamista. Momentissa käytettyjen ilmaisujen ”kuluttajien vahingoksi” sekä ”tahallaan tai huolimattomuudesta” osalta viitataan edellä 13 §:n perusteluissa todettuun.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin näistä säännöksistä siltä osin kuin ne sisältyvät kuluttajansuojalakiin. Momentin 1 kohdan mukaan seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen elinkeinonharjoittajan rikkoessa tai laiminlyödessä kuluttajansuojalain 2 luvun 8 §:ää tiedonantovelvollisuudesta tarjottaessa yksilöityä kulutushyödykettä tai 8 a §:n mukaisen velvollisuuden antaa tietoja ennen sopimuksen tekemistä muussa kuin koti- ja etämyynnissä.

Momentin 2 kohdan mukaan puolestaan seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen elinkeinonharjoittajan rikkoessa tai laiminlyödessä 6 luvun 9 §:n mukaisen velvollisuuden antaa tietoja ennen koti- tai etämyyntisopimuksen tekemistä siten kuin pykälän 3 momentin nojalla annetussa oikeusministeriön asetuksessa (110/2014) kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitetuista peruuttamislomakkeesta ja peruuttamisohjeista tarkemmin säädetään samoin kuin elinkeinonharjoittajan rikkoessa tai laiminlyödessä 6 luvun 10 §:n mukaisen velvollisuuden antaa kuluttajalle eräitä muita tietoja. Momentin 3 kohdan mukaan seuraamusmaksu olisi mahdollinen myös elinkeinonharjoittajan rikkoessa 6 a luvun 5—10 §:n mukaista velvollisuutta antaa ennakkotietoja rahoituspalveluiden tai rahoitusvälineiden etämyynnissä.

Seuraamusmaksu voisi tulla 4 kohdan mukaan kyseeseen myös elinkeinonharjoittajan rikkoessa tai laiminlyödessä kuluttajansuojalain 7 luvun 8 §:n mukaisen velvollisuuden antaa tietoja kuluttajaluottojen mainonnassa, 9 §:n ja sen 2 momentin nojalla annetun asetuksen (valtioneuvoston asetus luottosopimuksesta kuluttajalle annettavista tiedoista) 1 §:n säännöksiä velvollisuudesta antaa eräitä tietoja ennen luottosopimuksen tekemistä, 10 §:n ja sen nojalla annetun edellä mainitun asetuksen 2 §:n mukaisen velvollisuuden antaa ennakkotietoja puhelinmyynnissä taikka elinkeinonharjoittajan rikkoessa tai laiminlyödessä 11 §:n mukaisen velvollisuuden antaa eräitä muita tietoja. On syytä huomata, että mainittuja säännöksiä sovelletaan kuluttajansuojalain 7 a luvun 9 §:n mukaan myös asuntovakuudellisiin kuluttajaluottoihin.

Momentin 5 kohdan mukaan seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen myös elinkeinonharjoittajan rikkoessa tai laiminlyödessä 7 a luvun 5 §:n mukaisen velvollisuuden antaa tietoja asuntoluoton mainonnassa. Tältä osin tulisi huomioida myös Finanssivalvonnan pykälän 2 momentin nojalla antamat tarkemmat määräykset esimerkin määräytymisen perusteista. Niin ikään seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen elinkeinonharjoittajan rikkoessa tai laiminlyödessä mainitun luvun 6 §:n ja sen 2 momentin nojalla annetun asetuksen (valtioneuvoston asetus luottosopimuksesta kuluttajalle annettavista tiedoista) 2 a §:n mukaisen velvollisuuden antaa tietoja ennen asuntoluottosopimuksen tekemistä, 7 §:n ja sen nojalla annetun edellä mainitun asetuksen 2 §:n mukaisen velvollisuuden antaa ennakkotietoja puhelinmyynnissä.

Momentin 6 kohdan perusteella seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen niin ikään elinkeinonharjoittajan rikkoessa tai laiminlyödessä kuluttajansuojalain 10 luvun 4 §:n velvollisuuden antaa ennakkotietoja mainitun säännöksen nojalla annetun oikeusministeriön asetuksen (oikeusministeriön asetus kuluttajansuojalain 10 luvussa tarkoitetuista tietolomakkeista ja sopimuksen peruuttamislomakkeesta (291/2011) 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla taikka elinkeinonharjoittajan rikkoessa tai laiminlyödessä 10 luvun 5 §:n säännöksiä aikaosuutta tai pitkäkestoista lomatuotetta koskevasta markkinoinnista.

Momentin 7 kohdan perusteella seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen myös kuluttajansuojalain 2 luvun 15 §:n 1 ja 2 kohdan nojalla annetun asetuksen (valtioneuvoston asetus asuntojen markkinoinnissa annettavista tiedoista (130/2001)) rikkomisesta tai laiminlyönnistä siltä osin kuin siinä säädetään asunnosta ilmoitettaessa annettavista tiedoista (asetuksen 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti ja 4 §), velvollisuudesta pitää nähtävänä esite (asetuksen 5 §) sekä esitteessä mainittavista tiedoista (asetuksen 6—11 §).

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin seuraamusmaksun piiriin kuuluvista tietojen antamista koskevista säännöksistä siltä osin kuin säännökset sisältyvät muuhun lakiin kuin kuluttajansuojalakiin. Momentissa käytettyjen ilmaisujen ”kuluttajien vahingoksi” sekä ”tahallaan tai huolimattomuudesta” osalta viitataan edellä 13 §:n perusteluissa todettuun.

Momentin 1 kohdassa mainittaisiin maksupalvelulain (290/2010) 10—15 §:n säännökset tietojen antamisesta, 22 §:n säännökset erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta annettavista ennakkotiedoista sekä 25 a §, joka koskee erillisestä maksutoimeksiannon käynnistämistä koskevasta sopimuksesta annettavia ennakkotietoja.

Momentin 2 kohdan mukaan seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen puolestaan elinkeinonharjoittajan rikkoessa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain eräitä säännöksiä. Mainittu laki koskee myös muita matkustajia kuin kuluttajia, mutta seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen vain silloin, kun kyse on kuluttaja-asemassa olevista matkustajista. Ensinnäkin seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen elinkeinonharjoittajan rikkoessa tai laiminlyödessä 7 §:n ja sen nojalla annetun oikeusministeriön asetuksen (oikeusministeriön asetus matkustajalle matkapalveluyhdistelmistä annettavista tiedoista) 1 §:n säännöksiä ennen matkapakettisopimuksen tekemistä annettavista tiedoista. Mainitut säännökset velvoittavat matkanjärjestäjiä ja matkanvälittäjiä. Niin ikään seuraamusmaksu voisi tulla kyseeseen elinkeinonharjoittajan rikkoessa tai laiminlyödessä saman lain 36 §:n ja sen 2 momentin nojalla annetun edellä mainitun asetuksen 3 §:n säännöksiä ennen yhdistetyn matkajärjestelyn syntymistä annettavista tiedoista. Nämä säännökset velvoittavat yhdistetyn matkajärjestelyn syntymistä edesauttavaa elinkeinonharjoittajaa.

Seuraamusmaksun määräämisen edellytyksenä 1 ja 2 momentissa mainituissa tapauksissa olisi muiden seuraamusmaksua koskevien säännösten tavoin elinkeinonharjoittajan tahallisuus tai huolimattomuus. Lisäksi pykälän *3 momentti* sisältäisi korotetun kynnyksen seuraamusmaksun määräämiselle silloin, kun kyse on 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen säännösten rikkomisesta tai laiminlyönnistä. Tällöin seuraamusmaksun määräämisen edellytyksenä olisi lisäksi, että rikkomus on omiaan selvästi heikentämään kuluttajan kykyä tehdä perusteltu ostopäätös tai kulutushyödykkeeseen liittyvä muu päätös taikka vaikeuttamaan kuluttajan oikeuksiin pääsyä. Korotettu kynnys on katsottu perustelluksi tietojen antamista koskevien säännösten rikkomisen tai laiminlyönnin osalta, koska säännöksissä on hyvin yksityiskohtaisia tiedonantovelvoitteita, joista jonkin tiedon puutteellinen esittäminen voi jossakin yksittäistilanteessa olla kuluttajan päätöksenteon tai oikeuksiin pääsyn kannalta vähemmän merkityksellinen. Näissä tilanteissa ei ole tarkoituksenmukaista, että elinkeinonharjoittajalle määrättäisiin seuraamusmaksu rikkomuksesta.

Momentissa tarkoitettu ostopäätös on laaja käsite, ja sillä tarkoitetaan paitsi päätöstä siitä, ostaako kuluttaja hyödykkeen vai ei, myös millä hinnalla ja muilla ehdoilla hän ostaa hyödykkeen. Kulutushyödykkeeseen liittyvä muu päätös voi olla esimerkiksi se, käyttääkö kuluttaja sopimussuhteen aikana hänelle sopimuksen tai lain mukaan kuuluvia oikeuksia. On huomattava, että ehdotetussa säännöksessä ei edellytetä sitä, että joku kuluttaja olisi tosiasiassa tehnyt ostopäätöksen tai kulutushyödykkeeseen liittyvän muun päätöksen tai että menettelyn voidaan osoittaa aiheuttaneen konkreettista haittaa tai vahinkoa jollekin kuluttajalle. Riittävää on, että tiedonantovelvollisuuden rikkominen on omiaan vaikuttamaan kuluttajan menettelyyn säädetyllä tavalla. Esimerkiksi puutteelliset hintatiedot ovat lähtökohtaisesti omiaan selvästi heikentämään kuluttajan kykyä tehdä hyödykkeeseen liittyvä päätös.

Momentissa tarkoitettu kuluttajan oikeuksiin pääsy voi vaarantua esimerkiksi, jos elinkeinonharjoittaja on vaikeuttanut kuluttajan reklamaation tekoa antamalla virheelliset tai puutteelliset yhteystiedot. Sitä vastoin kynnys ei ylity esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa elinkeinonharjoittaja laiminlyö pitää saatavilla pelkästään tiedon siitä, mihin kaupparekisteriin hänet on merkitty ja mikä hänen tunnisteensa kyseisessä rekisterissä on.

17 §. *Seuraamusmaksun määrääminen muulle henkilölle kuin 13—16 §:ssä tarkoitetulle elinkeinonharjoittajalle*. Lähtökohtana on aina, että seuraamusmaksu määrätään 13—16 §:ssä tarkoitetulle elinkeinonharjoittajalle ja että seuraamusmaksun kohdistaminen muuhun henkilöön on poikkeuksellista.

Pykälässä säädetään erityistapauksista, joissa seuraamusmaksu voitaisiin määrätä myös oikeushenkilön johtoon kuuluvalle tai oikeushenkilössä tosiasiallista määräysvaltaa käyttävälle henkilölle. Edellytyksenä seuraamusmaksun määräämiselle olisi, että edellä tarkoitettu henkilö olisi tahallaan tai huolimattomuudesta merkittävällä tavalla myötävaikuttanut 13—16 §:ssä tarkoitettuun rikkomukseen. Ratkaisevaa olisi siis kyseisen henkilön osuus lainvastaisen tilan syntyyn tai jatkumiseen.

Oikeushenkilön johtoon kuuluvina pidetään toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muussa vastaavassa asemassa yhteisössä toimivaa henkilöä.

Arvioinnissa olisi otettava huomioon edellä tarkoitetun henkilön tehtävien tai toimivaltuuksien laajuus. Johtoon kuuluvan tai tosiasiallista määräysvaltaa käyttävän henkilön osalta tulisi ottaa huomioon, onko velvoitteen suorittaminen kuulunut tälle lain säännöksen, viranomaisen määräyksen tai oikeushenkilön sisäisen työjärjestyksen tai toimintaohjeiden mukaan. Jos velvoitteen suorittamista ei ole annettu kenenkään tehtäväksi tai tehtävänjako on epäselvä, seuraamusmaksu määrättäisiin pykälässä säädettyjen muiden edellytysten täyttyessä sellaiselle johtoon kuuluvalle, jolle tehtäväjaon vahvistaminen oikeushenkilössä kuuluu.

Lisäedellytyksenä olisi, että seuraamusmaksun määräämiselle tälle muulle taholle olisi myös muutoin erityistä syytä. Seuraamusmaksun määräämiselle oikeushenkilön johtoon kuuluvalle tai tosiasiallista määräysvaltaa käyttävälle henkilölle voisi olla erityistä syytä esimerkiksi silloin, kun on syytä epäillä, että seuraamusmaksun määrääminen yksinomaan elinkeinonharjoittajalle olisi tehotonta sen johdosta, että tosiasiallista määräysvaltaa käyttänyt ja lainrikkomukseen merkittävästi myötävaikuttanut henkilö voisi jatkaa samankaltaista lainvastaista menettelyä toisessa yrityksessä, jossa tämän tiedetään käyttävän määräysvaltaa.

Seuraamusmaksu voitaisiin pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa määrätä joko yksinomaan oikeushenkilön johtoon kuuluvalle tai oikeushenkilössä tosiasiallista määräysvaltaa käyttävälle

henkilölle taikka sekä 13—16 §:ssä tarkoitetulle elinkeinonharjoittajalle, että oikeushenkilön johtoon kuuluvalle tai oikeushenkilössä tosiasiallista määräysvaltaa käyttävälle henkilölle. Seuraamusmaksun kohdistaminen yksinomaan muulle kuin 13—16 §:ssä tarkoitetulle elinkeinonharjoittajalle voisi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, kun 13—16 §:ssä tarkoitettu elinkeinonharjoittaja on maksukyvytön tai tämän toiminta on lopetettu. Selvyyden vuoksi voi todeta, että yksinomaan elinkeinonharjoittajan maksukyvyttömyyden vuoksi seuraamusmaksua ei saisi kohdistaa oikeushenkilöön johtoon kuuluvaan tai oikeushenkilössä tosiasiallista määräysvaltaa käyttävään henkilöön, vaan tällaiseen muuhun tahoon kohdistuvan seuraamusmaksun määrääminen edellyttää joka tapauksessa pykälässä mainittujen erityisten perusteiden täyttymistä.

18 §. *Seuraamusmaksun suuruus*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin keskeisistä seuraamusmaksun suuruuteen vaikuttavista seikoista. Lähtökohtana seuraamusmaksun määräämisessä on, että sillä tulee olla riittävä erityis- ja yleisestävä vaikutus. Seuraamusmaksun määrän tulisi olla sellainen, että sääntelyn rikkominen ei olisi elinkeinonharjoittajalle kannattavaa.

Seuraamusmaksun suuruus perustuisi kokonaisarviointiin, ja sitä määrättäessä olisi momentin 1 kohdan mukaan otettava huomioon ensinnäkin rikkomuksen laatu, laajuus, vakavuus sekä sen kestoaika. Rikkomuksen laajuudella voidaan viitata esimerkiksi rikkomuksen rajatylittävään luonteeseen, mutta rikkomusta voitaisiin pitää laajana silloinkin, kun sen vaikutukset kohdistuisivat yksinomaan suomalaisiin kuluttajiin. Tämän lisäksi momentin 2 kohdan mukaan otettaisiin huomioon rikkomuksella saavutettu hyöty, jos tämä tieto on saatavilla. Hyödyn selvittäminen ei siis olisi edellytyksenä seuraamusmaksun määräämiselle, mutta tämä seikka voisi tiedossa ollessa vaikuttaa määrättävän seuraamusmaksun suuruuteen. Teolla tai laiminlyönnillä saatuun hyötyyn rinnastettaisiin teolla tai laiminlyönnillä vältetty tappio. Teon vakavuutta arvioitaessa vertailua ei tulisi tehdä yksinomaan suhteessa muihin seuraamusmaksun määräämistä koskeviin asioihin, koska tarkoituksena on, että seuraamusmaksun määrääminen ylipäänsä tulisi käytännössä kyseeseen vain vakavammissa rikkomuksissa.

Momentin 3 ja 4 kohdan mukaan huomioon otettaisiin myös elinkeinonharjoittajan toimet vahingon lieventämiseksi tai korjaamiseksi sekä elinkeinonharjoittajan mahdolliset aiemmat kuluttajansuojasäännöksiin liittyvät rikkomukset.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin seuraamusmaksun enimmäismäärästä, joka olisi ehdotuksen mukaan neljä prosenttia elinkeinonharjoittajan kyseisen rikkomuksen päättymistä edeltäneen vuoden liikevaihdosta. Rikkomuksen päättymistä edeltävän vuoden arvioidaan kuvaavan paremmin harjoitettua elinkeinotoimintaa ja sen laajuutta kuin esimerkiksi seuraamusmaksun määräämistä koskevaa päätöstä edeltävän vuoden liikevaihto. Näin myöskään rikkomuksen jälkeen toteutetuilla yrityskaupoilla ei olisi vaikutusta seuraamusmaksun suuruuteen.

Momentti sisältäisi lisäksi erityisen säännöksen niitä harvinaisia tilanteita silmällä pitäen, joissa tilinpäätös ei olisi seuraamusmaksua määrättäessä vielä valmistunut taikka joissa liiketoiminta olisi vasta aloitettu eikä tilinpäätöstä tämän johdosta olisi saatavissa. Tällöin liikevaihto voitaisiin arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin seuraamusmaksun enimmäismäärästä niissä erityistapauksissa, joissa seuraamusmaksu määrättäisiin 17 §:n perusteella luonnolliselle henkilölle. Tällöin seuraamusmaksu saisi olla enintään neljä prosenttia henkilön rikkomuksen päättymistä edeltäneenä vuonna toimitetun verotuksen mukaisista tuloista. Tällaisen luonnollisen henkilön osalta säädettäisiin myös euromääräisestä enimmäismäärästä, joka olisi 40 000 euroa. Jos tuloja ei voida luotettavasti selvittää, ne voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

Pykälän *4 momentissa* säädetään siitä, mitä liikevaihdolla tarkoitetaan. Määritelmä vastaa pitkälti Finanssivalvonnasta annetun lain 41 §:ään sisältyvää liikevaihdon määritelmää.

Selvyyden vuoksi voidaan todeta, että seuraamusmaksulle ei peritä viivästyskorkoa.

19 §. *Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin erityisistä vapautumisperusteista, joiden perusteella elinkeinonharjoittajalla on mahdollisuus välttyä seuraamusmaksun määräämiseltä. Momentin 1 kohdan mukaan seuraamusmaksua ei haeta määrättäväksi eikä määrätä, jos rikkomus on vähäinen. Kysymys on kyseiseen konkreettiseen yksittäistapaukseen liittyvästä vähäisyydestä, kun taas 16 §:n 3 momentin nojalla arvioidaan menettelyn vaikutusta kuluttajien päätöksentekoon tai oikeuksiin pääsyyn abstraktilla tasolla.

Rikkomusta voitaisiin pitää vähäisenä esimerkiksi, jos elinkeinonharjoittaja on omaaloitteisesti ja välittömästi rikkomuksensa havaittuaan ryhtynyt menettelynsä vaikutukset oikaiseviin toimenpiteisiin ja lopulliset vaikutukset kuluttajien kannalta ovat siten jääneet vähäisiksi. Samoin rikkomus voi olla vähäinen, jos kyse on säännöksen kertaluonteisesta rikkomuksesta, vaikka se kohdistuisi useampaan kuluttajaan. Vähäisiä eivät sitä vastoin yleensä ole toistuvat 13—16 §:ssä tarkoitettujen säännösten rikkomukset. Selvyyden vuoksi on vielä syytä todeta, että yksittäistä kuluttajaa koskevat asiat rajautuvat muutoinkin seuraamusmaksusääntelyn ulkopuolelle.

Momentin 2 kohdan mukaan seuraamusmaksua ei haeta määrättäväksi eikä määrätä myöskään silloin, kun seuraamusmaksun määräämistä olisi pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Kyse olisi kokonaisarvioinnista, jossa voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi virheellisen menettelyn syyt ja seuraukset sekä tekijän yksilölliset olosuhteet. Huomioon voitaisiin ottaa myös elinkeinooikeudelliset seuraamukset, kuten rekisteröintiä edellyttävillä aloilla esimerkiksi toiminnan kieltämistä koskevat päätökset.

Pykälän *2 momentin* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin jättää hakematta tai määräämättä, jos elinkeinonharjoittaja on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että rikkomus ei ole vakava tai toistuva. Vaikka siis rikkomus olisi vähäistä suurempi, seuraamusmaksu voitaisiin jättää hakematta tai määräämättä, jos momentissa säädetyt edellytykset täyttyisivät.

Pykälän *3 momentissa* säädetään tilanteista, joissa elinkeinonharjoittajalle on aiemman menettelyn perusteella asetettu uhkasakolla tehostettu kielto jatkaa tai uudistaa tiettyä menettelyä ja elinkeinonharjoittaja on kuitenkin tämän jälkeen rikkonut sille määrättyä kieltoa. Koska kielto ja seuraamusmaksu voivat tietyiltä osin tulla määrättäväksi samojen lainvastaisten menettelyjen perusteella, elinkeinonharjoittaja on voinut samalla syyllistyä myös rikkomukseen, jonka perusteella voitaisiin määrätä seuraamusmaksu. Pykälän 3 momentin mukaan seuraamusmaksu voitaisiin kuitenkin jättää hakematta tai määräämättä, jos saman rikkomuksen johdosta on määrätty myös uhkasakko maksettavaksi tai uhkasakon maksuunpanoa koskeva hakemus on vireillä.

Pykälän 3 momentissa ei sen sijaan käsitellä seuraamusmaksun ja kiellon vaatimista saman menettelyn perusteella. Kielto kohdistuu tulevaisuuteen, ja seuraamusmaksu on suora taloudellinen seuraamus jo toteutetuista lainvastaisista menettelyistä. Näin ollen toimivaltainen viranomainen voi vaatia samankin menettelyn perusteella samassa prosessissa sekä kiellon että seuraamusmaksun määräämistä.

20 §. *Suhde rikosoikeudelliseen käsittelyyn*. Pykälä koskisi kaksoisrangaistavuuden kieltoa eli niin sanottua ne bis in idem -periaatetta, jonka mukaan on kiellettyä syyttää ja tuomita kahdes-

ti samasta teosta. Pykälän *1 momentin* mukaan seuraamusmaksua ei saa määrätä sille, joka on epäiltynä samasta rikkomuksesta esitutkinnassa, jonka osalta on vireillä samaa rikkomusta koskeva syyteharkinta tai joka on vastaajana tuomioistuimessa samaa rikkomusta koskevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei saa määrätä myöskään sille, jolle on samasta rikkomuksesta annettu rikosasiassa tuomio.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin seuraamusmaksun määräämistä koskevan asian vireilläolovaikutuksesta rikosprosessiin. Jos samasta rikkomuksesta on vireillä seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia tai se on ratkaistu, ehdotetun 2 momentin mukaan syytettä ei voida tällöin nostaa eikä tuomiota rikosasiassa antaa. Seuraamusmaksun määräämistä koskevan asian vireilläololla tarkoitetaan sen vireilläoloa markkinaoikeudessa tai Finanssivalvonnassa, joka ehdotetun 5 §:n nojalla voisi määrätä seuraamusmaksun itse. Sen sijaan seuraamusmaksun määräämistä koskevan asian vireilläololla ei tarkoiteta vaihetta, jossa kuluttaja-asiamies vasta valmistelee asian viemistä markkinaoikeuteen.

21 §. *Seuraamusmaksun määrääminen*. Pykälässä säädetään seuraamusmaksun määräämisestä. Selvyyden vuoksi voidaan todeta, että ennen seuraamusmaksua koskevan hakemuksen vireille tuloa sovelletaan kuluttaja-asiamiehen osalta Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 9 §:n säännöksiä kuluttaja-asiamiehen velvollisuudesta neuvotella elinkeinonharjoittajan kanssa ennen pakkotoimiin ryhtymistä.

Pykälän *1 momentin* mukaan seuraamusmaksun määräisi markkinaoikeus kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta. Poikkeuksena olisivat tilanteet, joissa asiaa hoitava toimivaltainen viranomainen on Finanssivalvonta, koska tämä määräisi ehdotetun 5 §:n nojalla seuraamusmaksun nykyiseen tapaan itse.

Kun toimivaltainen viranomainen saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi, asian käsittelyyn markkinaoikeudessa sovellettaisiin oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain säännöksiä, jotka koskevat markkinaoikeudellisten asioiden käsittelyä. Sekä kiellon että seuraamusmaksun määräämistä koskevat asiat olisivat siten saman prosessisääntelyn piirissä. Tällöin samassa prosessissa voitaisiin käsitellä elinkeinonharjoittajan lainsäännösten rikkomuksia esimerkiksi siten, että jostakin menettelystä vaaditaan kiellon määräämistä ja toisesta seuraamusmaksun määräämistä. Vastaavasti olisi myös mahdollista vaatia elinkeinonharjoittajalle tietystä menettelystä esimerkiksi ensisijaisesti seuraamusmaksun määräämistä ja toissijaisesti kiellon määräämistä. Sekä seuraamusmaksun että kiellon vaatiminen saman menettelyn perusteella olisi myös mahdollista.

Pykälän *2 momentin* mukaan seuraamusmaksu määrättäisiin maksettavaksi valtiolle.

22 §. *Vanhentuminen*. Pykälän mukaan seuraamusmaksua ei saisi määrätä, jos kuluttaja-asiamies ei ole tehnyt hakemusta sen määräämiseksi markkinaoikeudelle viiden vuoden kuluessa siitä, kun rikkomus päättyi. Vastaavasti Finanssivalvonta ei saisi määrätä seuraamusmaksua, jos maksua ei ole määrätty viiden vuoden kuluessa siitä, kun rikkomus päättyi.

23 §. *Seuraamusmaksun täytäntöönpano*. Pykälän mukaan seuraamusmaksun täytäntöönpanosta huolehtisi Oikeusrekisterikeskus. Seuraamusmaksu pantaisiin 5. lakiehdotuksen mukaan täytäntöön siinä järjestyksessä kuin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään, ja pykälä sisältäisikin tähän liittyvän informatiivisen viittauksen.

Lisäksi pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun vanhentumisesta, koska sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin tai velan vanhentumisesta annettuun lakiin ei sisälly tähän tarkoitukseen soveltuvia säännöksiä. Vanhentumisaika olisi ehdotuksen mukaan viisi vuotta seuraa-

musmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä, joka vastaa sakkorangaistukselle säädettyä vanhentumisaikaa.

24 §. *Voimaantulo*. Pykälä sisältäisi tavanomaisen voimaantulosäännöksen.

1.2 Laki Kilpailu- ja kuluttajavirastosta

6 §. *Velvollisuus antaa tietoja*. Pykälän *1 ja 2 momentista* poistettaisiin kuluttaja-asiamiehen tiedonsaantioikeutta koskevat maininnat. Lisäksi pykälän *3 momenttiin* otettaisiin informatiivinen viittaus lakiin kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista, jossa kuluttaja-asiamiehen tiedonsaantioikeudesta säädettäisiin jatkossa.

10 §. *Kuluttaja-asiamiehen antama kielto*. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että kuluttaja-asiamiehen antama kielto ei enää raukeaisi elinkeinonharjoittajan vastustuksen vuoksi. Momentin mukaan elinkeinonharjoittaja tai muu taho, johon kielto kohdistuu, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän määräajassa. Määräaika lasketaan siitä, kun kiellon kohde on saanut kieltopäätöksen tiedoksi. Jos tämä ei saata asiaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi, kielto jää pysyväksi. Päätöstä olisi noudatettava, jollei markkinaoikeus toisin määräisi. Selvyyden vuoksi todettakoon, että päätöksen mukaan määräytyisi sen sijaan se, mistä lukien kieltoa on noudatettava.

Kuluttaja-asiamiehellä ei olisi oikeutta määrätä kieltoa lain soveltamisen kannalta huomattavissa asioissa. Sitä vastoin momentti ei enää estäisi sitä, että kuluttaja-asiamies määräisi itse kiellon silloin, kun sen määräämisellä on muutoin huomattavia vaikutuksia. Viimeksi mainitun kriteerin poistamisella ei kuitenkaan arvioida olevan käytännössä vaikutusta.

11 §. *Lausunnon pyytäminen*. Pykälässä säädetään kuluttaja-asiamiehen velvollisuudesta pyytää lausunto tietyissä asioissa Finanssivalvonnalta ennen kuin kuluttaja-asiamies antaa kiellon tai saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Pykälän 1 kohtaa täydennettäisiin siten, että se kattaisi voimassa olevassa Finanssivalvonnasta annetun lain 45 §:ssä mainitut tahot. Lisäksi 2 kohtaa muutetaan siten, että arvopaperimarkkinalaissa (746/2012) tarkoitetun arvopaperin markkinoinnin sijasta viitataan sijoituspalvelulaissa (747/2012) tarkoitetun rahoitusvälineen markkinointiin. Sijoituspalvelulain 14 §:ään sisältyvän rahoitusvälineen määritelmä kattaa myös arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun arvopaperin.

Selvyyden vuoksi voi todeta, että säännös velvoittaa kuluttaja-asiamiestä pyytämään lausunnon myös tapauksissa, joissa kuluttaja-asiamies saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi 1. lakiehdotuksessa tarkoitetun seuraamusmaksun määräämiseksi. Finanssivalvonnasta annetun lain 47 § sisältäisi Finanssivalvonnalle asetettavan vastaavan velvoitteen kuulla kuluttaja-asiamiestä. Kuulemisvelvoitteilla pyritään omalta osaltaan siihen, että rinnakkaisen toimivallan omaavat viranomaiset toimivat tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. Yksittäisissä valvonta-asioissa kuulemisvelvoite turvaa sen, ettei samaan menettelyyn kohdisteta päällekkäisiä pakkotoimia. Viranomaisten velvollisuudesta toimia yleisemmin yhteistyössä keskenään säädetään hallintolain 10 §:ssä. Mainittu säännös huomioon ottaen kuluttaja-asiamiehen on ennen seuraamusmaksun määräämistä koskevan asian saattamista markkinaoikeuteen asianmukaista toimia yhteistyössä muidenkin viranomaisten kanssa, joiden valvontatoimivalta on seuraamusmaksusääntelyn piiriin ehdotettavan sääntelyn osalta päällekkäistä, vaikkei nimenomaista velvollisuutta pyytää näiltä lausuntoa tässä yhteydessä esitetäkään.

13 §. *Kuluttajan avustaminen*. Pykälässä säädetään kuluttaja-asiamiehen mahdollisuudesta avustaa tai määrätä alaisensa virkamies avustamaan kuluttajaa yksittäisen riita-asian hoitamisessa. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan tehtäväksi teknisluonteinen muutos kuluttajariitojen

vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta annetun direktiivin 2013/11/EU johdosta. Ehdotuksen mukaan avustamismahdollisuus koskisi tapauksia, joissa elinkeinonharjoittaja ei noudata komissiolle mainitun direktiivin 20 artiklan 2 kohdan nojalla ilmoitetun riidanratkaisuelimen antamaa ratkaisua tai ratkaisusuositusta. Voimassa olevan säännöksen mukaan avustusmahdollisuutta koskevassa kohdassa on mainittu vain tapaukset, joissa elinkeinonharjoittaja ei ole noudattanut kuluttajariitalautakunnan antamaa ratkaisusuositusta. Jo aiemminkin kuluttaja-asiamies on käytännössä avustanut yksittäisiä kuluttajia myös tapauksissa, joissa elinkeinonharjoittaja ei ole noudattanut muun tuomioistuimen ulkopuolisen riidanratkaisuelimen, kuten vakuutuslautakunnan, antamaa ratkaisusuositusta.

1.3 Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa

1 luku **Yleiset säännökset**

6 §. *Markkinaoikeudelliset asiat*. Lain 1 luvun 6 §:n 1 momenttiin lisättäisiin uusi 14 kohta, jonka mukaan markkinaoikeus käsittelee markkinaoikeudellisina asioina asiat, jotka säädetään sen toimivaltaan kuuluviksi 1. lakiehdotuksessa. Näitä ovat 12 §:ssä tarkoitettua viranomaisen päätöstä koskevat asiat, jotka voisi saattaa hakemuksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi sekä 21 §:n mukaiset seuraamusmaksun määräämistä koskevat asiat. Momentin kohtaan 13 tehtäisiin luetteloinnin muutoksesta johtuva tekninen muutos.

5 luku **Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely**

2 §. *Asian vireillepanoon oikeutetut*. Pykälässä säädetään tahoista, joilla on oikeus panna vireille markkinaoikeudellinen asia markkinaoikeudessa. Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että asian voi panna vireille myös se elinkeinonharjoittaja tai muu taho, johon kuluttaja-asiamiehen kielto kohdistuu. Momentin 4 kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi vastaavalla tavalla elinkeinonharjoittajan osalta. Muutokset liittyvät 2. lakiehdotuksen 10 §:n 2 momentin säännökseen, jonka mukaan kiellon kohteen on vietävä asia markkinaoikeuden käsiteltäväksi halutessaan vastustaa kuluttaja-asiamiehen määräämää kieltoa. Samalla momentin 3 kohtaan tehdään teknisluonteinen korjaus, koska saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n mukaan määrätty kielto voi kohdistua myös muuhun tahoon kuin elinkeinonharjoittajaan.

Lisäksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 kohta, jonka mukaan hakemuksen markkinaoikeudelle voisi tehdä 1. lakiehdotuksessa tarkoitetun seuraamusmaksun määräämistä koskevassa asiassa kuluttaja-asiamies. Jos kyse olisi puolestaan mainitun lakiehdotuksen 12 §:ssä tarkoitetusta asiasta, hakemuksen voisi tehdä se, johon päätös kohdistuu. Sama koskee säännöksiä rikkonutta elinkeinonharjoittajaa. Momentin 8 kohdan muutos on puhtaasti tekninen ja liittyy 9 kohdan lisäämiseen.

7 luku **Muutoksenhaku markkinaoikeuden ratkaisuun**

4 §. *Muutoksenhaku teollis- ja tekijänoikeudellisissa riita- ja hakemusasioissa sekä markkinaoikeudellisissa asioissa*. Pykälän 1 ja 2 momenttiin lisättäisiin viittaus uuteen 4 a §:ään, jossa säädettäisiin poikkeuksesta markkinaoikeudellisessa asiassa yleisesti sovellettavaan muutoksenhakusääntelyyn.

4 a §. *Muutoksenhaku eräissä seuraamusmaksun määräämistä koskevissa asioissa*. Pykälä on uusi, ja siinä säädetään muutoksenhakuoikeudesta 1. lakiehdotuksen mukaiseen seuraamusmaksun määräämistä koskevaan asiaan. Jos valitus koskee kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa tarkoitettua seuraamusmaksun määräämistä ja muutosta

markkinaoikeuden ratkaisuun hakee se elinkeinonharjoittaja tai mainitun lain 17 §:ssä tarkoitettu henkilö, jolle markkinaoikeus on määrännyt seuraamusmaksun, pykälän *1 momentin* mukaan markkinaoikeuden ratkaisuun haettaisiin tällöin muutosta korkeimmalta oikeudelta valituslupaa pyytämättä. Säännös merkitsee poikkeusta markkinaoikeudellisissa asioissa noudatettavaan 7 luvun 4 §:n mukaiseen pääsääntöön, jonka mukaan muutosta markkinaoikeuden ratkaisuun haetaan valittamalla korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla myöntää valitusluvan. Poikkeusta valituslupajärjestelmästä pidetään oikeusturvasyistä tarpeellisena, koska markkinaoikeus päättäisi seuraamusmaksun määräämisestä ensi asteena ja koska seuraamusmaksu on rinnastettavissa rikosoikeudelliseen seuraamukseen (ks. PeVL 49/2016 vp). Sen sijaan kuluttaja-asiamiehen hakiessa muutosta markkinaoikeuden ratkaisuun valituslupajärjestelmä tulisi sovellettavaksi tämän osalta.

Edellä kuvattu poikkeus valituslupajärjestelmästä koskisi paitsi valituksia, joissa on kyse yksinomaan seuraamusmaksun määräämisestä, myös valituksia, joissa on kyse sekä seuraamusmaksun että kiellon määräämisestä. Viimeksi mainituissa tapauksissa poikkeamista valituslupajärjestelmästä pidetään tarpeellisena myös kiellon määräämisen osalta, koska seuraamusmaksun ja kiellon määräämistä on voitu hakea saman menettelyn perusteella, ja on asianmukaista, että menettely tulee tällöin kokonaisuutena korkeimman oikeuden arvioitavaksi. Sen sijaan, vaikka markkinaoikeuden ratkaisu olisi koskenut sekä kiellon että seuraamusmaksun määräämistä, mutta muutosta haettaisiin yksinomaan kiellon määräämisen osalta, valituslupajärjestelmä tulisi 7 luvun 4 §:n 1 momentin mukaisesti sovellettavaksi.

Muilta osin menettelyyn 1 momentissa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä sovellettaisiin *2 momentin* mukaan ensinnäkin 7 luvun 4 §:n 3 momenttia, joka koskee markkinaoikeuden ratkaisun täytäntöönpanoa. Vaikka lähtökohtana seuraamusmaksua koskevissa asioissa on, että ratkaisut pannaan täytäntöön vasta lainvoimaisina, tässä yhteydessä selkeämpänä pidetään, että täytäntöönpanoon sovellettaisiin samoja säännöksiä kuin kieltoasioihin, koska samassa prosessissa saattaa edellä todetun mukaisesti olla kyse myös kiellon määräämisestä. Tämä tarkoittaa sitä, että markkinaoikeuden ratkaisu myös seuraamusmaksun osalta pantaisiin täytäntöön valituksesta huolimatta. Korkeimmalla oikeudella olisi joka tapauksessa aina mahdollisuus määrätä, ettei ratkaisua toistaiseksi saa panna täytäntöön tai ettei aloitettua täytäntöönpanoa saa jatkaa.

Tämän lisäksi menettelyyn sovellettaisiin 7 luvun 4 §:n 4 momenttia ylimääräisestä muutoksenhausta sekä oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä muutoksenhausta hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemissä asioissa.

1.4 Laki Finanssivalvonnasta

10 §. *Johtokunnan tehtävät*. Pykälän 1 momentin 5 kohta muutettaisiin siten, että Finanssivalvonnan johtokunnan tehtäviin kuuluisi myös päättää 1. lakiehdotuksessa tarkoitetuista seuraamusmaksuista siltä osin kuin ne ovat Finanssivalvonnan määrättävissä.

40 a §. *Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määrääminen eräistä rikkomuksista*. Pykälän *1 momentti* vastaa voimassa olevaa lakia. Pykälän *2 momentti* olisi uusi, ja se sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen, jossa säädetään seuraamusmaksun määräämisestä eräiden kuluttajansuojasäännösten rikkomisesta. Tarkoituksena on selventää, että Finanssivalvonnan oikeudesta määrätä seuraamusmaksuja määrätään myös muussa laissa kuin Finanssivalvonnasta annetussa laissa. Tämän lisäksi säädettäisiin, ettei julkista varoitusta voisi antaa, jos valvottava tai muu finanssimarkkinoilla toimiva menettelee mainitussa laissa tarkoitettujen säännösten vastaisesti.

47 §. *Kuluttaja-asiamiehen lausunto*. Pykälää täydennettäisiin siten, että Finanssivalvonnan tulisi pyytää kuluttaja-asiamiehen lausunto myös ennen 1. lakiehdotuksen mukaisen seuraamusmaksun määräämistä. Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 11 §:ään sisältyy vastaava velvoite kuulla Finanssivalvontaa. Kuulemisvelvoitteilla pyritään omalta osaltaan siihen, että rinnakkaisen toimivallan omaavat viranomaiset toimivat tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään.

71 §. *Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja.* Pykälää täydennettäisiin siten, että Finanssivalvonnalla olisi oikeus luovuttaa 1 momentin 18 kohdan mukaan salassapitosäännösten estämättä tietoja myös kuluttaja-asiamiehelle sen valvontatehtävien hoitamista varten. Tämän sinänsä voitaisiin katsoa seuraavan jo 1. lakiehdotuksen 7 §:stä, mutta täydennys tehtäisiin selvyyden vuoksi. Momentin 17 kohdan muutos on puhtaasti lakitekninen.

1.5 Laki sakon täytäntöönpanosta

1 §. *Lain soveltamisala*. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 15 kohta, jonka mukaan 1. lakiehdotuksen 13—17 §:n mukainen seuraamusmaksu pantaisiin täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä. Momentin 14 kohdan muutos on puhtaasti tekninen.

1.6 Tuomioistuinmaksulaki

8 §. *Viranomaisten ja eräiden muiden vapauttaminen maksuista.* Voimassa olevan pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan kuluttaja-asiamies on vapautettu tuomioistuinmaksulain mukaisten maksujen suorittamisesta kuluttajansuojalain mukaisissa asioissa. Ehdotuksen mukaan kohtaa muutettaisiin siten, että kuluttaja-asiamies olisi vapautettu maksujen suorittamisesta myös muissa asioissa. Näin olisi selvää, että kuluttaja-asiamies olisi poikkeuksetta vapautettu maksujen suorittamisesta esimerkiksi sen hakiessa seuraamusmaksun määräämistä markkinaoikeudelta. Niin ikään kuluttaja-asiamies olisi vapautettu maksuista silloin, kun kyse ei ole varsinaisesti kuluttajansuojalain mukaisista asioista. Esimerkkinä voidaan mainita perintälain mukaiset asiat. Kuluttaja-asiamies olisi vapautettu maksusta poikkeuksetta myös esimerkiksi pannessaan kantajana vireille ryhmäkanteen.

1.7 Kuluttajansuojalaki

2 luku **Markkinointi ja menettelyt asiakassuhteessa**

19 a §. *Seuraamusmaksu.* Pykälä sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen.

6 luku **Kotimyynti ja etämyynti**

13 a §. *Todistustaakka tietojen antamista koskevien velvoitteiden täyttämisestä.* Pykälä on uusi, ja siinä säädettäisiin todistustaakan kuulumisesta elinkeinonharjoittajalle siltä osin kuin kyse on sen osoittamisesta, että tietojen antamista koskevat velvoitteet on täytetty. Säännös vastaa asiallisesti nykytilaa, mutta komission näkemyksen mukaan asiasta on säädettävä nimenomaisesti laissa. Säännöksellä pannaan täytäntöön direktiivin 2011/83/EU (kuluttajaoikeusdirektiivi) 6 artiklan 9 kohta.

14 §. *Peruuttamisoikeus.* Peruuttamisoikeutta koskevaan 14 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi *4 momentti*, jonka mukaan kuluttajalla on todistustaakka siitä, että sopimus on peruutettu pykälässä edellytetyllä tavalla. Pykälä vastaa nykyistä oikeustilaa, mutta nimenomainen säännös

on komission näkemyksen mukaan välttämätön kuluttajaoikeusdirektiivin 11 artiklan 4 kohdan asianmukaiseksi täytäntöön panemiseksi.

16 §. *Peruuttamisoikeuden rajoitukset.* Luvun 16 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi *2 momentti,* jolloin nykyinen 16 § muuttuu pykälän 1 momentiksi. Pykälän 2 momentissa selvennettäisiin, että peruuttamisoikeuden puuttuminen pykälän nykyisen 7 kohdan mukaan kiireellisissä korjaus- tai huoltotöissä ei merkitse sitä, että kuluttajalla ei olisi lainmukaista peruuttamisoikeutta, jos elinkeinonharjoittaja tällaisen käynnin yhteydessä suorittaa muita kuin kuluttajan nimenomaisesti pyytämiä palveluja tai toimittaa muita tavaroita kuin huolto- tai korjaustöiden suorittamiseksi välttämättömiä varaosia. Tämä todetaan nykyisen 16 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 157/2013 vp, s. 42), mutta komissio on katsonut, että kuluttajaoikeusdirektiivin 16 artiklan h alakohdan asianmukainen täytäntöönpano edellyttää seikan mainitsemista nimenomaisesti laissa.

19 §. *Korvaus ennen peruuttamista suoritetusta palvelusta.* Pykälän *1 momentti* vastaisi muilta osin voimassa olevaa lakia, mutta siihen lisättäisiin säännös siitä, miten ennen peruuttamista suoritetusta palvelusta maksettava korvaus olisi laskettava. Asiasisällöltään säännös vastaa nykyisen 19 §:n yksityiskohtaisia perusteluja (HE 157/2013 vp, s. 45). Komissio ei ole kuitenkaan pitänyt tätä riittävänä kuluttajaoikeusdirektiivin 14 artiklan 3 kohdan asianmukaiseksi täytäntöön panemiseksi, vaan sen näkemyksen mukaan on välttämättömänä, että palvelusopimuksen peruuttamisesta kuluttajan maksettavaksi aiheutuvan määrän laskemistapa ilmenee nimenomaisesti laista.

Pykälän *2 momentti* vastaa voimassa olevaa lakia.

25 §. *Seuraamukset luvun säännösten rikkomisesta.* Pykälään lisättäisiin uusi *2 momentti*, joka sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen.

6 a luku **Rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyynti**

19 §. *Seuraamusmaksu.* Pykälä olisi uusi, ja se sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen.

7 luku **Kuluttajaluotot**

50 §. *Seuraamukset.* Pykälään lisättäisiin uusi *2 momentti*, joka sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen.

7 a luku **Asunto-omaisuuteen liittyvät kuluttajaluotot**

32 §. *Seuraamukset.* Pykälään lisättäisiin uusi *3 momentti*, joka sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen.

9 luku **Taloelementtien kauppa ja rakennusurakka**

35 §. *Seuraamusmaksu.* Pykälä olisi uusi, ja se sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen.

10 luku **Aikaosuudet ja pitkäkestoiset lomatuotteet**

16 §. *Seuraamukset eräiden säännösten rikkomisesta.* Pykälään lisättäisiin uusi *2 momentti*, joka sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen.

1.8 Asuntokauppalaki

7 luku **Erinäiset säännökset**

Rangaistussäännökset ja seuraamusmaksu

Väliotsikkoon lisättäisiin maininta seuraamusmaksusta.

5 a §. *Seuraamusmaksu.* Lukuun lisättäisiin uusi pykälä, joka sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen.

1.9 Laki saatavien perinnästä

17 a §. *Seuraamusmaksu.* Pykälä olisi uusi, ja se sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen.

1.10 Maksupalvelulaki

85 b §. *Seuraamusmaksu.* Pykälä olisi asiasisällöltään uusi, ja se sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen. Lisäyksen johdosta nykyinen 10 lukuun sisältyvä 85 b § muutettaisiin 85 c §:ksi ja 85 c § vastaavasti 85 d §:ksi.

1.11 Korkolaki

12 b §. *Seuraamusmaksu.* Pykälä olisi uusi, ja se sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen.

1.12 Laki matkapalveluyhdistelmistä

43 §. *Muut seuraamukset.* Pykälään lisättäisiin uusi *4 momentti*, joka sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen.

1.13 Laki palvelujen tarjoamisesta

19 §. *Valvonta.* Pykälä vastaisi muilta osin nykyistä säännöstä, mutta sen *3 momenttiin* lisättäisiin informatiivinen viittaus 1. lakiehdotukseen.

1.14 Laki sähköisen viestinnän palveluista

335 a §. *Seuraamusmaksu eräiden sähköistä suoramarkkinointia koskevien säännösten rikkomisesta.* Pykälä olisi uusi, ja se sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen.

1.15 Laki liikenteen palveluista

255 a §. *Seuraamusmaksu.* Pykälä olisi uusi, ja se sisältäisi informatiivisen viittauksen 1. lakiehdotukseen.

1.16 Maksulaitoslaki

7 b §. *Tilitietopalvelun tarjoamisen luvanvaraisuutta koskeva poikkeus.* Pykälän *1 momenttiin* tehtäisiin viittaustekninen muutos sen johdosta, että 10. lakiehdotuksen mukaan maksupalvelulain 85 b § muuttuu 85 c §:ksi ja 85 c § muuttuu 85 d §:ksi.

2 Voimaantulo

Yhteistyöasetuksen 42 artiklan mukaan asetusta sovelletaan 17 päivästä tammikuuta 2020. Tämän vuoksi myös ehdotettujen lakien olisi tarpeen tulla voimaan tällöin.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Tiedonsaantioikeus

Esityksen 1. lakiehdotuksen 6 ja 7 §:ssä säädettäisiin toimivaltaisen viranomaisen tiedonsaantioikeudesta yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Kuluttaja-asiamiehellä olisi vastaavat tiedonsaantioikeudet 1. lakiehdotuksen 4 §:n perusteella myös muissa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Mainituilla säännöksillä on merkitystä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta.

Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan sääntelyä, joka koskee viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä, kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen (ks. esim. PeVL 38/2016 vp, s. 3). Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 17/2016 vp, s. 2—3 ja siinä viitatut lausunnot). Valiokunta ei kuitenkaan ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (PeVL 19/2012 vp, s. 4/I ja siinä mainitut lausunnot).

Ehdotetun 6 §:n mukainen tiedonsaantioikeus muulta yksityiseltä taholta kuin elinkeinonharjoittajalta olisi ensinnäkin sidottu välttämättömyysvaatimukseen. Tämän lisäksi säännöksessä on pyritty selostamaan yhteistyöasetuksen sanamuotoja mukaillen, mitä tarkoitusta varten tietojen tulisi olla välttämättömiä. Pykälän 2 momentin 2 kohdassa jätettäisiin kuitenkin hieman liikkumavaraa sen suhteen, minkä tyyppisten rikkomuksen yksityiskohtien selvittämiseksi välttämättömiä tietoja toimivaltaisella viranomaisella olisi säännöksen perusteella oikeus saada. Tätä pidetään aiheellisena ennen muuta yhteistyöasetuksen 9 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja siihen liittyvän johdanto-osan 10 kappaleen laajan muotoilun johdosta mutta myös siksi, että valvottavana olevan lainsäädännön laajuus huomioon ottaen on ennakolta vaikea määritellä, miltä taholta ja minkä sisältöisiä tietoja toimivaltainen viranomainen voisi mahdollisesti tarvita (ks. esim. PeVL 62/2010 vp). Tiedonsaantioikeutta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta koskevan 7 §:n mukaan tietojen tulee olla välttämättömiä sen selvittämiseksi, onko tapahtunut tai tapahtumassa yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva rikkomus, taikka yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten yksityiskohtien selvittämiseksi, ottaen huomioon ehdotetun 4 §:n mukainen soveltamisalalaajennus. Tiedonsaantioikeuden laajuus perustuu näiltäkin osin yhteistyöasetuksen 9 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja siihen liittyvän johdanto-osan 10 kappaleen laajaan muotoiluun mutta myös siihen, että valvottavana

olevan lainsäädännön laajuus huomioon ottaen on ennakolta vaikea määritellä niitä tahoja tai tietosisältöjä, joista voisi olla kyse. Tältä osin on huomioitu myös, että perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetyn tietosuojalain (1050/2018) 18 §:n mukaan tietosuojavaltuutetun tiedonsaantioikeus on sidottu tarpeellisuusvaatimukseen. Merkityksellisenä voitaneen pitää sitäkin, että tiedonsaantiin oikeutettujen joukko on hyvin rajattu (vrt. PeVL 59/2010 vp).

Tarkastusoikeus

Esityksen 1. lakiehdotuksen 8 §:ssä ehdotetaan toimivaltaisen viranomaisen tarkastusoikeuden ulottamista tietyin edellytyksin pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin. Ehdotuksen mukaan toimivaltaisella viranomaisella olisi oikeus tehdä tarkastus elinkeinonharjoittajan hallinnassa olevissa liike- ja varastotiloissa, maa-alueilla sekä kulkuneuvoissa, jos tarkastus on tarpeen valvonta-asian hoitamiseksi. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyssä tilassa tarkastus voitaisiin toimittaa kuitenkin vain, jos tilassa tosiasiallisesti harjoitetaan elinkeinotoimintaa, tarkastuksen toimittaminen valvonta-asian hoitamiseksi on välttämätöntä ja on perusteltu ja yksilöity syy epäillä yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvaa sääntelyä rikotun tai rikottavan tavalla, josta voi olla seuraamuksena ehdotetussa laissa tarkoitettu seuraamusmaksu tai rikoslaissa säädetty rangaistus. Kuluttaja-asiamiehellä olisi vastaava valtuus 1. lakiehdotuksen 4 §:n perusteella myös muissa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Tarkastuksessa noudettaisiin ilman nimenomaista säännöstäkin hallintolain 39 §:ää, jonka mukaan viranomaisen on muun muassa ilmoitettava tarkastuksen aloittamisajankohdasta asianosaiselle, jota asia välittömästi koskee, ellei ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoituksen toteuttamista.

Siltä osin kuin ehdotuksessa on kysymys tarkastuksista pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa, on ehdotusta arvioitava perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvatun kotirauhan suojan kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Lailla voidaan pykälän 3 momentin mukaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimista.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään katsonut kotirauhan piiriin ulottuvan toimen olevan hyväksyttävä "rikosten selvittämiseksi", jos toimi sidotaan siihen, että on olemassa konkreettinen ja yksilöity syy epäillä lakia rikotun tai rikottavan (PeVL 37/2010, s. 5, PeVL 32/2010 vp, s. 11, PeVL 18/2010 vp, s. 7, PeVL 6/2010 vp, s. 5, PeVL 8/2006 vp, s. 2, PeVL 69/2002 vp, s. 2 ja PeVL 44/2002 vp, s. 3/II). Lisäksi perustuslakivaliokunta on edellyttänyt tarkastuksen olevan välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi (PeVL 54/2014 vp, s. 3/I—II, PeVL 43/2010 vp, s. 3, PeVL 40/2006 vp, s. 3, PeVL 44/2002 vp, s. 3—4 ja PeVL 40/2002 vp, s. 2).

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut, että kotirauhaan puuttuminen moitittavuudeltaan hyvin vähäisten rikkomusten selvittämiseksi ei ole painavan tarpeen vaatimaa eikä siten täytä vaatimusta perusoikeusrajoituksen oikeasuhtaisuudesta (PeVL 14/2013 vp, s. 3, PeVL 40/2002 vp, s. 2 ja PeVL 69/2002 vp, s. 2/II). Toisaalta valiokunta on uudemmassa käytännössään katsonut, että ainakin eräissä tapauksissa tarkastuksen toimittamista voidaan pitää hyväksyttävänä myös sellaisia rangaistaviksi säädettyjä rikkomuksia koskevien perusteltujen epäilyjen johdosta, joista voi enimmillään seurata sakkorangaistus (PeVL 14/2013 vp, s. 3). Tarkastusoikeus on voitu kytkeä rikosoikeudellisen rangaistuksen lisäksi myös rangaistuksenluonteisella maksulla sanktioituun käyttäytymiseen (PeVL 7/2004 vp, s. 2/II ja PeVL 40/2010 vp, s. 3—4). Valiokunta on näissä tapauksissa oikeasuhtaisuusarvioinnissaan kiinnittänyt huomiota muun muassa tarkastuksen kohdistumiseen elinkeinonharjoittajan asunnossa sijaitseviin toimitiloihin (PeVL 69/2002 vp, s. 3/I) sekä rangaistuksenluonteisen hallinnollisen seuraamusmaksun luonteeseen (PeVL 40/2010 vp, s. 4/I).

Kotirauhan suojan turvaamiseksi tarkastuksen toimittamiselle asetettaisiinkin edellä todetun mukaisesti erityinen kynnys silloin, kun kyse on pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyssä tilassa toimitettavasta tarkastuksesta. Tarkastuksen välttämättömyysvaatimuksen lisäksi tarkastuksen toimittamisen edellytyksenä olisi tällöin, että tiloissa tosiasiallisesti harjoitetaan elinkeinotoimintaa. Tämän lisäksi edellytettäisiin, että toimivaltaisella viranomaisella on perusteltu ja yksilöity syy epäillä yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvaa sääntelyä rikotun tai rikottavan tavalla, josta voi olla seuraamuksena seuraamusmaksu tai rikoslaissa säädetty rangaistus.

Koeostot

Esityksen 1. lakiehdotuksen 10 §:n mukaan toimivaltaisella viranomaisella olisi oikeus tehdä koeostoja, jos tämä on tarpeellista yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan valvontatehtävän hoitamiseksi. Koeostoja tehdessään toimivaltaisella viranomaisella olisi pykälän 2 momentin mukaan oikeus käyttää valehenkilöllisyyttä, mikäli se on välttämätöntä koeoston paljastumisen estämiseksi. Kuluttaja-asiamiehellä olisi vastaava valtuus 1. lakiehdotuksen 4 §:n perusteella myös muissa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa kuin vain yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Ehdotuksessa on kyse uudentyyppisestä toimivaltuudesta, jota ei voida katsoa arvioidun suoraan perustuslakivaliokunnan käytännössä.

Perustuslain 2 §:n 3 momentin nojalla julkisen vallan käytön on perustuttava lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Ehdotettua toimivaltuutta tuleekin arvioida hallinnon lainalaisuusperiaatteen näkökulmasta, sillä yleisellä tasolla voidaan pitää lähtökohtaisesti ongelmallisena sitä, että viranomainen hoitaisi tehtäviään tai jotain niiden osaa ilman, että hän ilmaisee suorittavansa tällaista tehtävää, taikka pyrkimällä nimenomaisesti peittämään sen.

Poliisin salaisiin pakko- ja tiedonhankintakeinoihin kuuluvan valeoston säätämisen yhteydessä tehtyjen valtiosääntöisten rajausten voidaan katsoa olevan merkityksellisiä myös tarkasteltaessa nyt ehdotettua toimivaltuutta. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään tehnyt eron epäsovinnaisten toimivaltuuksien ja tavanomaisten siviilioikeudellisten oikeustoimien välillä. Valiokunta on katsonut epäsovinnaisten toimivaltuuksien merkitsevän poliisin oikeutta toimia vastoin joitakin rikosoikeudellisia kieltoja ilman virkavastuuta ja todennut, että tällainen virkatoiminta on valtiosääntöoikeudellisesti jo sinänsä merkittävää hallinnon lainalaisuuden periaatteen kannalta. Valiokunta on todennut periaatteen merkitsevän muun ohella sitä, että viranomaiselle ei ilman erittäin painavia syitä ja täsmällisesti määriteltyjä edellytyksiä voida antaa uudenlaista toimivaltaa suorittaa toimia, jotka muutoin ovat rikosoikeudellisesti sanktioituja myös viranomaisen tekeminä (PeVL 5/1999 vp, s. 5/I).

Valeostoon liittyvää sääntelyä on arvioitu myös kahdessa perustuslakivaliokunnan tiedustelulainsäädäntöä koskevassa lausunnossa, joissa valiokunta aiempaan käytäntöönsä nojaten teki merkityksellisen eron epäsovinnaisten toimivaltuuksien ja tavanomaisten siviilioikeudellisten oikeustoimien välillä (PeVL 35/2018 vp, s. 13—14 ja PeVL 36/2018 vp, s. 14—15). Valiokunta arvioi, että tiedustelulainsäädännön valeostoa koskeva sääntely vaikuttaisi kattavan mahdollisesti myös sellaisia tavanomaisia siviilioikeudellisia oikeustoimia, jotka eivät ole lainalaisuusperiaatteen kannalta ongelmallisia ja joille ei ole osoitettavissa valtiosääntöistä tarvetta säännellä ja arvioida niitä epäsovinnaisena toimivaltuutena.

Esityksessä ei annettaisi viranomaiselle toimivaltaa suorittaa toimia, jotka ovat rikosoikeudellisesti sanktioituja myös viranomaisen tekeminä, vaan kyse olisi tavanomaisista siviilioikeudellisista oikeustoimista. Oikeus toimia tällaisia oikeustoimia tehtäessä valehenkilöllisyyden turvin voisi joissakin tapauksissa olla välttämätöntä koeoston paljastumisen estämiseksi, mutta

toisaalta toimivaltaisen viranomaisen olisi ilmoitettava valehenkilöllisyyden käytöstä elinkeinonharjoittajalle ja rekisterinpitäjälle niin pian kuin se on koeoston tarkoitusta vaarantamatta mahdollista. Viranomaiselle ei myöskään säädettäisi oikeutta saada käyttöönsä tähän tarkoitukseen valmistettuja vääriä asiakirjoja.

Verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvät toimivaltuudet

Esityksen 1. lakiehdotuksen 12 §:ssä ehdotetaan yhteistyöasetukseen perustuvia uusia verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyviä toimivaltuuksia. Tavoitteena on tältä osin tehostaa mahdollisuuksia puuttua digitaalisessa ympäristössä tapahtuviin rikkomuksiin. Edellytyksenä kyseisten toimivaltuuksien käyttämiselle olisi, että yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvasta rikkomuksesta voisi aiheutua vakavaa vahinkoa kuluttajien yleiselle edulle ja että toimivaltuuden käyttäminen olisi välttämätöntä rikkomuksen lopettamiseksi. Kuluttaja-asiamiehellä olisi vastaava valtuus 1. lakiehdotuksen 4 §:n perusteella myös muissa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa kuin vain yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Ehdotetut toimivaltuudet ovat merkityksellisiä perustuslain 12 §:ssä turvatun sananvapauden ja 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden kannalta.

Sananvapauteen sisältyy perustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Sananvapaudella turvataan myös kaupallista viestintää. Perustuslakivaliokunta on käytännössään vakiintuneesti katsonut, että sananvapauden suoja kattaa lähtökohtaisesti myös mainonnan ja markkinoinnin. Niihin voidaan kuitenkin kohdistaa pidemmälle meneviä rajoituksia kuin sananvapauden sisällöllisellä ydinalueella olisi mahdollista. Toisaalta myös mainontaa ja markkinointia koskevan sääntelyn tulee täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset (PeVL 40/2013 vp, s. 2, PeVL 6/2012 vp, s. 2—3, PeVL 17/2011 vp, s. 2, PeVL 21/2010 vp, s. 3—4 ja PeVL 3/2010 vp, s. 2).

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on lain mukaan oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Momentissa käytetty ilmaisu "lain mukaan" viittaa mahdollisuuteen rajoittaa säännöksessä turvattua oikeutta lailla (HE 309/1993 vp, s. 67/II).

Sananvapauteen ja elinkeinovapauteen kohdistuvien rajoitusten perustuslainmukaisuus ratkaistaan perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten perusteella (PeVM 25/1994 vp, s. 4—5). Tältä kannalta keskeistä on se, onko rajoitus tarkkarajainen ja täsmällisesti määritetty, onko rajoitukselle olemassa perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävät perusteet ja onko rajoitus painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima sekä täyttyykö perusoikeusrajoitukselle asetettu oikeasuhtaisuusvaatimus eli onko rajoitus välttämätön tavoitteen saavuttamiseksi ja muutoinkin oikeasuhtainen.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 3 §:n perusteella toimivaltainen viranomainen lakiehdotuksen 12 §:n 1 momentin mukaisten toimivaltuuksien käyttämiseen olisi tapauksesta riippuen kuluttaja-asiamies, Liikenne- ja viestintävirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto taikka tietosuojavaltuutettu. Toimivaltuudet ja niiden käyttämisen edellytykset on lakiehdotuksessa kuvattu täsmällisesti. Esityksen voidaan katsoa täyttävän perusoikeuksia rajoittavalta lainsäädännöltä edellytetyt täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset.

Edellytyksenä 12 §:n mukaisten toimivaltuuksien käytölle olisi, että kyse on sääntelyn rikkomistilanteesta. Lainvastaisuuden tulisi olla objektiivisesti arvioituna ilmeistä. Lisäksi edellytyksenä olisi, että säännösten rikkomisesta voisi aiheutua vakavaa vahinkoa kuluttajien yleiselle edulle. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi tilanteita, joissa lainvastaisesta menettelystä voisi

aiheutua kuluttajille huomattavaa taloudellista vahinkoa taikka joissa menettely kohdistuu laajaan kuluttajajoukkoon. Kyseisen toimivaltuuden käytön tulisi myös olla välttämätöntä rikkomuksen lopettamiseksi. Rajoitukselle voidaan katsoa olevan perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste, kuluttajien suojeleminen digitaalisessa ympäristössä tapahtuvilta rikkomuksilta, jotka ovat omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa kuluttajien yleiselle edulle, ja sen voidaan katsoa olevan painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa. Sääntelyn kuluttajan asemaa suojaavalle luonteelle on annettu merkitystä valiokunnan käytännössä (PeVL 63/2002 vp, PeVL 33/1998 vp).

Sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta merkityksellisenä on pidettävä sitä, että edellä esitetyn mukaisesti kynnys toimivaltuuksien käyttöön esitetään asetettavaksi verrattain korkealle. Jos siis rikkomus olisi asianmukaisesti lopetettavissa elinkeinonharjoittajan toimintaedellytyksiin vähäisemmässä määrin puuttuvilla keinoilla, olisi toimivaltaisen viranomaisen syytä pidättäytyä pykälässä säädettyjen toimivaltuuksien käytöstä. Lisäksi sananvapautta ja elinkeinovapautta rajoittava toimi tulee mitoittaa 1. lakiehdotuksen 12 §:n mukaan vain niin laajaksi kuin on välttämätöntä sääntelyllä tavoiteltavien hyväksyttävien tavoitteiden saavuttamiseksi. Esityksen 1. lakiehdotuksen 12 §:n 1 momentin mukaan toimivaltainen viranomainen voisi määrätä palveluntarjoajan poistamaan sisältöä, antamaan kuluttajille selkeän varoituksen verkkorajapintaan pääsyn yhteydessä, estämään tai rajoittamaan pääsyä verkkorajapintaan taikka poistamaan verkkorajapinta. Lisäksi toimivaltainen viranomainen voisi määrätä verkkotunnusrekisterin ylläpitäjän tai verkkotunnusvälittäjän poistamaan verkkotunnuksen käytöstä tai merkitsemään verkkotunnuksen toimivaltaisen viranomaisen nimiin. Viranomaisen tulisi ehdotuksen mukaisten puuttumiskeinojen kesken valintaa tehdessään arvioida, olisiko kyseisessä tapauksessa lievempi puuttumiskeino riittävä rikkomuksen lopettamiseksi, vai onko ankaramman toimivaltuuden käyttö välttämätöntä.

Merkityksellisenä on pidettävä myös sitä, että viranomaisen tulisi 1. lakiehdotuksen 12 §:n 3 momentin mukaan varata päätöksen saajalle sekä säännöksiä rikkoneelle elinkeinonharjoittajalle tilaisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen antamista, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii (PeVL 60/2001 vp, s. 3/II). Päätökseen ei pykälän 5 momentin mukaan saisi hakea muutosta valittamalla, mutta se, johon päätös kohdistuu, ja säännöksiä rikkonut elinkeinonharjoittaja voivat saattaa muun kuin väliaikaisena annetun päätöksen hakemuksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan. Esityksessä on siis turvattu perustuslain 21 §:n mukainen oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Seuraamusmaksu

Esityksen 1. lakiehdotuksessa ehdotetaan seuraamusmaksun käyttöönottoa tiettyjen laissa yksilöityjen kuluttajansuojasäännösten rikkomistilanteissa. Seuraamusmaksu määrättäisiin ehdotuksen mukaan elinkeinonharjoittajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö tiettyjä erikseen laissa lueteltuja kuluttajansuojasäännöksiä.

Perustuslakivaliokunta on rinnastanut rangaistusluonteiset hallinnolliset seuraamukset asiallisesti rikosoikeudellisiin seuraamuksiin (PeVL 61/2014 vp, PeVL 28/2014 vp, PeVL 14/2013 vp, PeVL 32/2005 vp). Hallinnollisen sanktion määräämisestä ja sen suuruuden perusteista sekä seuraamuksen kohteen oikeusturvasta on perustuslain 2 §:n 3 momentti huomioon ottaen säädettävä riittävän täsmällisesti lailla. Laista tulee perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan käydä nimenomaisesti ilmi, minkä lainsäädännön vastaisista teoista tai laiminlyönneistä voi olla seuraamuksena sanktio. Sanktioitavat teot ja laiminlyönnit on lisäksi laissa luonnehdittava niiden yksilöimiseksi (PeVL 60/2010 vp, PeVL 57/2010 vp, PeVL 11/2009 vp,

PeVL 12/2006 vp). Seuraamusjärjestelmän tulee kokonaisuutena arvioiden täyttää oikeasuhtaisuuden vaatimukset (PeVL 56/2014 vp, PeVL 16/2013 vp, PeVL 23/1997 vp). Sanktioista säädettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota sääntelyn tarkkarajaisuuden ohella sanktioiden kohteena olevien oikeusturvaan (PeVL 49/2017 vp).

Lakiehdotuksessa on yksilöity ne elinkeinonharjoittajan kuluttajansuojasäännösten vastaiset menettelyt, joiden perusteella seuraamusmaksu tulisi määrättäväksi. Säännösten täsmällisyysvaatimus on huomioitu myös arvioitaessa seuraamusmaksusääntelyn piiriin esitettäviä säännöksiä. Oikeasuhtaisuuden ja hyväksyttävyyden vaatimuksen johdosta keskeinen valintakriteeri seuraamusmaksusääntelyn piiriin esitettävien säännösten osalta on ollut se, miten olennaisena kyseistä sääntelyä voidaan pitää kuluttajansuojan kannalta. Huomiota on kiinnitetty myös siihen, missä määrin kyseisen sääntelyn noudattamiseen on liittynyt ongelmia. Siltä osin kuin seuraamusmaksun piiriin esitettävä sääntely koskisi elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvoitteiden rikkomista tai laiminlyöntiä, laissa säädettäisiin myös erityisestä kynnyksestä seuraamusmaksun määräämiselle (1. lakiehdotuksen 16 §:n 3 momentti). Tämän lisäksi 1. lakiehdotuksen 19 ja 20 §:ssä säädettäisiin tapauksista, joissa seuraamusmaksua ei tule määrätä tai joissa se voidaan jättää määräämättä.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti korostanut, että hallinnollisia sanktioita koskevan sääntelyn tulee täyttää oikeasuhtaisuuden vaatimukset (ks. esim. PeVL 28/2014 vp ja PeVL 15/2014 vp). Ehdotuksen mukaan seuraamusmaksun suuruus perustuisi kokonaisarviointiin, ja sitä määrättäessä otettaisiin huomioon muun muassa rikkomuksen laatu, laajuus ja vakavuus. Seuraamusmaksun enimmäismäärä olisi pääsääntöisesti neljä prosenttia elinkeinonharjoittajan liikevaihdosta. Jos seuraamusmaksu määrättäisiin 1. lakiehdotuksen 17 §:n perusteella poikkeuksellisesti muulle henkilölle kuin elinkeinonharjoittajalle, seuraamusmaksun enimmäismäärä olisi luonnollisen henkilön osalta neljä prosenttia luonnollisen henkilön sinä vuonna toimitetun verotuksen mukaisista tuloista, joka edelsi rikkomuksen päättymistä, kuitenkin enintään 40 000 euroa. Seuraamusmaksun enimmäismäärää koskevassa sääntelyssä on otettu huomioon myös muodollista hyväksyntää vailla oleva ns. Omnibus-direktiivi, joka tulee edellyttämään vähintään tämänsuuruista seuraamusmaksun enimmäismäärää tietyissä rajat ylittävissä tapauksissa. Nyt ehdotetun sääntelyn antaman liikkumavaran ansiosta seuraamusmaksu olisi asetettavissa oikeassa suhteessa teon laatuun ja haitallisuuteen nähden.

Seuraamusmaksun määräisi markkinaoikeus kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta. Pääsääntönä siis kuluttaja-asioissa olisi, että seuraamusmaksusta päättäisi riippumaton tuomioistuin, markkinaoikeus. Finanssivalvonta, tarkkaan ottaen sen johtokunta, voisi määrätä seuraamusmaksun nykyiseen tapaan itse.

Seuraamusmaksua koskevat asiat olisivat oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain mukaisessa jaottelussa markkinaoikeudellisia asioita, joissa markkinaoikeuden ratkaisuun haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan. Seuraamusmaksun osalta esitetään elinkeinonharjoittajan oikeusturvaan liittyvistä syistä poikettavaksi tästä siten, että valituslupasääntely ei koskisi seuraamusmaksun määräämistä koskevaa valitusta, jos muutosta markkinaoikeuden ratkaisuun hakee se elinkeinonharjoittaja tai 1. lakiehdotuksen 17 §:ssä tarkoitettu henkilö, jolle markkinaoikeus on määrännyt seuraamusmaksun. Tältä osin on huomioitu, mitä perustuslakivaliokunta on todennut hankintamenettelyä koskevasta lainsäädännöstä antamassaan lausunnossa PeVL 49/2016 vp. Myös tältä osin esityksen seuraamusmaksusääntelyn voidaan katsoa täyttävän perusoikeuksia rajoittavalta lainsäädännöltä edellytetyt vaatimukset.

Edellä esitetyistä syistä lakiehdotukset täyttävät perustuslain asettamat vaatimukset, ja lait voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Koska esitys sisältää kuluttajansuojavi-

ranomaisille osin uudenlaisia toimivaltuuksia, joilla edellä ilmenevin tavoin on kytkentöjä useisiin perustuslain säännöksiin, hallitus pitää perusteltuna, että esitys saatetaan perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki

kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Yhteistyöasetuksen mukainen yhteysvirasto

Kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ja asetuksen (EY) N:o 2006/2004 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/2394 (*yhteistyöasetus)* 5 artiklassa tarkoitettuna yhteysvirastona toimii Kilpailu- ja kuluttajavirasto.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto vastaa myös yhteistyöasetuksen 37 artiklassa tarkoitetusta tietojenvaihdosta.

2 §

Yhteistyöasetuksen mukaiset toimivaltaiset viranomaiset

Yhteistyöasetuksen mukaisena toimivaltaisena viranomaisena toimii kuluttaja-asiamies, jollei 3 momentista muuta johdu.

Yhteistyöasetuksen mukaisia toimivaltaisia viranomaisia kuluttaja-asiamiehen lisäksi ovat:

1) tietosuojavaltuutettu siltä osin kuin se valvoo tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31/EY (*direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä*) noudattamista, sellaisena kuin se on kansallisesti pantu täytäntöön sovellettavaksi tulevassa laissa sekä kun kyse on henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/58/EY (*sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi*)13 artiklan noudattamisen valvonnasta, sellaisena kuin se on kansallisesti pantu täytäntöön sovellettavaksi tulevassa laissa;

2) Finanssivalvonta siltä osin kuin se valvoo seuraavien direktiivien noudattamista, sellaisina kuin ne on kansallisesti pantu täytäntöön sovellettaviksi tulevissa laeissa:

a) kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY;

b) kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/65/EY;

c) sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY (*sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi*);

d) kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY (*kulutusluottodirektiivi*);

e) kuluttajille tarkoitetuista kiinteää asunto-omaisuutta koskevista luottosopimuksista ja direktiivien 2008/48/EY ja 2013/36/EU sekä asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/17/EU (*asuntoluottodirektiivi*);

f) maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilejä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/92/EU;

3) Liikenne- ja viestintävirasto siltä osin kuin se valvoo sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin sekä audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (*audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi*) 2010/13/EU 9—11 artiklan ja 19—26 artiklan noudattamista, sellaisina kuin ne on kansallisesti pantu täytäntöön sovellettaviksi tulevissa laeissa, matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 *(lentomatkustajien oikeuksia koskeva asetus*) noudattamista, rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1371/2007 *(rautatievastuuasetus*) noudattamista, matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä sekä asetuksen 2006/2004 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1177/2010 *(merimatkustajien oikeuksia koskeva asetus)* noudattamista ja matkustajien oikeuksista linja-autoliikenteessä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 181/2011 *(linja-autoliikenteen matkustajien oikeuksia koskeva asetus*) noudattamista;

4) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus siltä osin kuin se valvoo ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/83/EY 86—90 ja 97—100 artiklan, sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin sekä audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin 9—11 ja 19—26 artiklan noudattamista, sellaisina kuin ne on kansallisesti pantu täytäntöön sovellettaviksi tulevissa laeissa;

5) aluehallintovirastot, kun kyse on kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/6/EY ja kulutusluottodirektiivin noudattamisen valvonnasta sekä siltä osin kuin ne valvovat asuntoluottodirektiivin noudattamista, sellaisina kuin ne on kansallisesti pantu täytäntöön sovellettaviksi tulevissa laeissa;

6) Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto siltä osin kuin se valvoo sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin sekä audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin 9—11 artiklan ja 19—26 artiklan noudattamista, sellaisina kuin ne on kansallisesti pantu täytäntöön sovellettaviksi tulevissa laeissa.

Yhteistyöasetuksessa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena toimii vain:

1) tietosuojavaltuutettu, kun kyse on verkkosisältöpalvelujen rajat ylittävästä siirrettävyydestä sisämarkkinoilla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1128 8 artiklan noudattamisen valvonnasta;

2) Liikenne- ja viestintävirasto, kun kyse on vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteessä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2006, rautatievastuuasetuksen V luvun, merimatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen II luvun sekä linja-autoliikenteen matkustajien oikeuksia koskevan asetuksen III luvun noudattamisen valvonnasta;

3) Kilpailu- ja kuluttajavirasto siltä osin kuin se valvoo matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 17—20 artiklan noudattamista, sellaisina kuin ne on kansallisesti pantu täytäntöön sovellettavaksi tulevassa laissa.

3 §

Toimivaltuudet yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa

Kuluttaja-asiamiehellä, tietosuojavaltuutetulla, Liikenne- ja viestintävirastolla sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on tässä laissa säädetyt toimivaltuudet yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, kun ne ovat 2 §:n 1 tai 3 momentin mukaan toimivaltaisia viranomaisia.

Jos toimivalta on 2 §:n 2 momentin mukaisesti jaettu kuluttaja-asiamiehen ja muun viranomaisen kesken, myös muulla toimivaltaisella viranomaisella kuin kuluttaja-asiamiehellä on 2 luvussa säädetyt toimivaltuudet yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa.

Sen lisäksi, mitä tässä pykälässä ja muualla laissa säädetään viranomaisten toimivaltuuksista, toimivaltaisilla viranomaisilla on yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa mainitun asetuksen 9 artiklan 4 kohdan b—d alakohdassa ja 7 kohdassa tarkoitetut toimivaltuudet.

4 §

Kuluttaja-asiamiehen toimivaltuudet muussa kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvassa valvonta-asiassa

Kuluttaja-asiamiehellä on tässä laissa säädetyt sekä yhteistyöasetuksen 9 artiklan 4 kohdan b—d alakohdassa ja 7 kohdassa tarkoitetut toimivaltuudet myös silloin, kun kyse on muusta kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvasta kuluttajan suojaksi säädetyn lainsäädännön noudattamisen valvontaan liittyvästä asiasta.

Mitä jäljempänä tässä laissa säädetään yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvasta sääntelystä ja sen rikkomisesta, koskee tällöin myös muuta kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvaa kuluttajan suojaksi säädettyä lainsäädäntöä ja sen rikkomista.

5 §

Finanssivalvonnan oikeus määrätä seuraamusmaksuja

Finanssivalvonnalla on oikeus määrätä 3 luvussa tarkoitettuja seuraamusmaksuja 13, 15 ja 16 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa siltä osin kuin se valvoo mainituissa pykälissä mainittujen säännösten noudattamista. Tällöin seuraamusmaksun määräämiseen sovelletaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 luvun sijasta tätä lakia. Jos kyse on muusta kuin yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvasta asiasta, sovelletaan tämän lain lisäksi kuitenkin, mitä Finanssivalvonnasta annetun lain 43 §:ssä säädetään.

Muutoksenhakuun Finanssivalvonnan määräämästä seuraamusmaksusta sovelletaan, mitä Finanssivalvonnasta annetun lain 73 §:ssä säädetään.

2 luku

Eräät tutkintavaltuudet

6 §

Oikeus saada tietoja elinkeinonharjoittajalta ja muulta yksityiseltä taholta

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta valvontatoimen kohteena olevalta elinkeinonharjoittajalta yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan asian selvittämiseksi tarpeelliset tiedot.

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta muulta yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä kuin 1 momentissa tarkoitetulta elinkeinonharjoittajalta tiedot, jotka ovat välttämättömiä:

1) sen selvittämiseksi, onko tapahtunut tai tapahtumassa yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva rikkomus;

2) rahoitus- ja tietovirtojen jäljittämiseksi, pankki- ja maksutileihin liittyvien henkilöiden henkilöllisyyden varmistamiseksi sekä muiden näihin rinnastuvien, yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten yksityiskohtien selvittämiseksi.

Toimivaltainen viranomainen voi asettaa tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon määräämisestä ja tuomitsemisesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Uhkasakkoa ei saa asettaa luonnolliselle henkilölle tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi, jos henkilöä on aihetta epäillä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan.

7 §

Oikeus saada tietoja viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta

Toimivaltaisella viranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta viranomaiselta ja muulta julkista tehtävää hoitavalta tiedot, jotka ovat välttämättömiä:

1) sen selvittämiseksi, onko tapahtunut tai tapahtumassa yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluva rikkomus;

2) yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten yksityiskohtien selvittämiseksi.

Poliisilta tai muulta esitutkintaviranomaiselta toimivaltaisella viranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä vain tiedot, jotka ovat välttämättömiä 20 §:n noudattamiseksi.

8 §

Tarkastusoikeus

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus tehdä tarkastus elinkeinonharjoittajan hallinnassa olevissa liike- ja varastotiloissa, maa-alueilla sekä kulkuneuvoissa, jos tarkastus on tarpeen valvonta-asian hoitamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tarkastus saadaan toimittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyssä tilassa vain, jos tilassa tosiasiallisesti harjoitetaan elinkeinotoimintaa, tarkastuksen toimittaminen valvonta-asian hoitamiseksi on välttämätöntä ja on perusteltu ja yksilöity syy epäillä yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvaa sääntelyä rikotun tai rikottavan tavalla,

josta voi olla seuraamuksena tässä laissa tarkoitettu seuraamusmaksu tai rikoslaissa (39/1889) säädetty rangaistus.

9 §

Oikeudenkäyntiasiamiehiä ja oikeudenkäyntiavustajia sekä asianajajia koskeva poikkeus tietojensaanti- ja tarkastusoikeudesta

Poiketen siitä, mitä edellä tässä laissa säädetään, toimivaltaisella viranomaisella ei ole oikeutta saada asianajajista annetussa laissa (496/1958) tarkoitetulta asianajajalta eikä hänen apulaiseltaan asianajajan asiakasta koskevia tietoja, asiakirjoja tai tallenteita eikä tarkastaa niitä eikä muultakaan henkilöltä oikeudenkäyntiasiamies- tai oikeudenkäyntiavustajatehtävien hoitamisen yhteydessä saatuja tietoja, asiakirjoja tai tallenteita eikä tarkastaa niitä. Oikeudenkäyntiasiamies- ja oikeudenkäyntiavustajatehtäviksi luetaan varsinaisten oikeudenkäyntiin liittyvien tehtävien lisäksi oikeudellinen neuvonta, joka koskee asiakkaan oikeudellista asemaa esitutkinnassa rikoksen johdosta tai asian muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa taikka oikeudenkäynnin käynnistämistä tai sen välttämistä.

10 §

Koeostot

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus tehdä koeostoja, jos se on tarpeellista yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan valvontatehtävän hoitamiseksi.

Koeostoja tehdessään toimivaltaisella viranomaisella on oikeus käyttää valehenkilöllisyyttä, jos se on välttämätöntä koeoston paljastumisen estämiseksi. Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava valehenkilöllisyyden käytöstä elinkeinonharjoittajalle ja luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitetulle rekisterinpitäjälle niin pian kuin se on koeoston tarkoitusta vaarantamatta mahdollista.

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus peruuttaa 1 momentissa tarkoitettu sopimus, jollei se ole elinkeinonharjoittajan kannalta kohtuutonta.

11 §

Virka-apu

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus tehtäviensä suorittamiseksi saada pyynnöstä poliisilta virka-apua.

3 luku

Hallinnolliset seuraamukset

12 §

Verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvät toimivaltuudet

Jos yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvasta rikkomuksesta voi aiheutua vakavaa vahinkoa kuluttajien yleiselle edulle, toimivaltainen viranomainen voi, jos se on välttämätöntä rikkomuksen lopettamiseksi:

1) määrätä palveluntarjoajan poistamaan sisältöä, antamaan kuluttajille selkeän varoituksen verkkorajapintaan pääsyn yhteydessä, estämään tai rajoittamaan pääsyä verkkorajapintaan taikka poistamaan verkkorajapinnan;
2) määrätä verkkotunnusrekisterin ylläpitäjän tai verkkotunnusvälittäjän poistamaan verkkotunnuksen käytöstä tai merkitsemään verkkotunnuksen toimivaltaisen viranomaisen nimiin.

Toimivaltainen viranomainen voi antaa päätöksen myös väliaikaisena, jolloin se on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Toimivaltaisen viranomaisen on ennen 1 tai 2 momentin mukaisen päätöksen antamista varattava päätöksen saajalle sekä säännöksiä rikkoneelle elinkeinonharjoittajalle tilaisuus tulla kuulluiksi, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

Toimivaltainen viranomainen voi asettaa 1 ja 2 momentin mukaisten päätöstensä noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon määräämisestä ja tuomitsemisesta säädetään uhkasakkolaissa.

Toimivaltaisen viranomaisen 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, johon tässä pykälässä tarkoitettu päätös kohdistuu, ja säännöksiä rikkonut elinkeinonharjoittaja voivat saattaa muun kuin väliaikaisena annetun päätöksen hakemuksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa tiedoksisaannista. Muutoin päätös jää pysyväksi. Päätöstä on noudatettava, jollei markkinaoikeus toisin määrää.

Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013).

13 §

Seuraamusmaksu eräiden kuluttajansuojalain säännösten rikkomisesta

Seuraamusmaksu määrätään elinkeinonharjoittajalle, joka kuluttajien vahingoksi tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö kuluttajansuojalain (38/1978):

1) 2 luvun 4 §:n vaatimusta markkinoinnin tunnistettavuudesta, 5 §:n mukaista kieltoa aiheuttaa sekaannuksen vaaraa, 6 §:n mukaista kieltoa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, 7 §:n mukaista kieltoa jättää antamatta olennaisia tietoja, 9 §:n mukaista kieltoa käyttää aggressiivisia menettelyjä, 10 §:n säännöstä kulutushyödykkeen toimittamisesta ilman tilausta, 10 a §:n 1 momentin mukaisen velvollisuuden pyytää kuluttajan nimenomainen suostumus lisämaksuihin, 12 §:n mukaisen velvollisuuden ilmoittaa markkinoinnissa tietoja yhdistetystä tarjouksesta ja kylkiäistarjouksesta tai 14 §:n 1 momentin mukaista kieltoa käyttää tekemäänsä kulutushyödykesopimusta koskevassa puhelinasioinnissa mainitun säännöksen vastaista palvelua;

2) 6 luvun 11 §:n säännöksiä ennakkotietojen antamisesta kotimyynnissä, 12 §:n säännöksiä ennakkotietojen antamisesta etämyynnissä, 13 §:n säännöksiä tietojen vahvistamisesta tai 17 §:n 2—4 momentin mukaisia suoritusten palauttamiseen liittyviä velvollisuuksia;

3) 6 a luvun 11 §:n 1 tai 2 momentin mukaisen velvollisuuden toimittaa ennakkotiedot ja sopimusehdot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla tai 16 §:n 2 momentin mukaisen velvollisuuden suorituksen palauttamiseen;

4) 7 luvun 13 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaista kieltoa käyttää lisämaksullista tekstiviestipalvelua tai muuta vastaavaa viestipalvelua, 13 a §:n säännöstä kytkykaupan kiellosta, 14 §:n mukaisen velvollisuuden arvioida kuluttajan luottokelpoisuus, 15 §:n 1 tai 2 momentin mukaisen velvollisuuden todentaa luotonhakijan henkilöllisyys, 16 §:n mukaisen velvollisuuden säilyttää todentamista koskevat tiedot, 16 a §:n säännöksiä luoton myöntämisestä, 17 §:n ja sen 3 momentin nojalla annettuja säännöksiä luottosopimuksen tekemisestä, 17 a §:n säännöksiä luottokustannusten enimmäismäärästä, 17 b §:n säännöksiä maksuajan pidentämisestä perittävistä kuluista, 19 §:n mukaista varojen luovuttamisaikaa koskevaa rajoitusta, 24 §:n säännök-

siä koron ja maksujen muutoksista tai 48 §:n mukaisen velvollisuuden ilmoittaa valtuuksistaan;
5) 7 a luvun 10 §:n 1 momentin mukaisen velvollisuuden määritellä luottokelpoisuuden arvioinnissa käytettävät menettelytavat ja tiedot, 11 §:n mukaisen velvollisuuden arvioida kuluttajan luottokelpoisuus, 14 §:n säännöksiä luottotarjouksen tekemisestä tai 15 §:n ja sen 3 momentin nojalla annettuja säännöksiä luottosopimuksen tekemisestä;
6) 9 luvun 25 §:n 2 momentin mukaisen velvollisuuden asettaa ennakkomaksun turvaava vakuus;
7) 10 luvun 12 §:n kieltoa ottaa vastaan suoritus peruuttamisaikana ja välityssopimuksen voimassaoloaikana.
Seuraamusmaksu määrätään myös elinkeinonharjoittajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta käyttää sopimusehtoa tai soveltaa käytäntöä, jolla poiketaan kuluttajien vahingoksi kuluttajansuojalain:
1) 6 luvun 14 §:n 1 tai 2 momentin mukaisesta oikeudesta peruuttaa koti- tai etämyyntisopimus;
2) 6 a luvun 12 §:n 1 momentin mukaisesta oikeudesta peruuttaa rahoituspalvelun etämyyntiä koskeva sopimus;
3) 7 luvun 20 §:n 1 momentin mukaisesta oikeudesta peruuttaa kuluttajaluottosopimus taikka 39 §:n 1 momentin mukaisesta oikeudesta saada luotonantajalta rahasuoritus myyjän tai palveluksen suorittajan sopimusrikkomuksen johdosta;
4) 7 a luvun 17 §:n 1 momentin mukaisesta oikeudesta peruuttaa asunto-omaisuuteen liittyvä kuluttajaluottosopimus;
5) 10 luvun 9 §:n 1 momentin mukaisesta oikeudesta peruuttaa aikaosuutta tai pitkäkestoista lomatuotetta koskeva sopimus taikka vaihtosopimus.
Seuraamusmaksu määrätään myös elinkeinonharjoittajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta käyttää kuluttajansuojalain 2 luvun 15 §:n 3 kohdan nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettuja harhaanjohtavia tai aggressiivisia menettelytapoja.

14 §

Seuraamusmaksu eräiden matkustajan oikeuksia koskevien säännösten rikkomisesta

Seuraamusmaksu määrätään elinkeinonharjoittajalle, joka kuluttajien vahingoksi tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö:
1) matkapalveluyhdistelmistä annetun lain (901/2017) 10 §:n ja sen 3 momentin nojalla annettuja säännöksiä matkapakettisopimuksessa tai sopimusvahvistuksessa mainittavista tiedoista ja niiden vahvistamisesta, 16 §:ää maksusuoritusten palauttamisesta matkustajalle tai 27 §:n säännöksiä ylimääräisistä majoituskustannuksista;
2) lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 4 artiklan 3 kohdan mukaisia velvoitteitaan evättäessä matkustajalta pääsy lennolle vastoin hänen tahtoaan, lennon peruutustilanteessa sille 5 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan tai 2 kohdan mukaan kuuluvia velvoitteita, lennon viivästyessä aikataulun mukaisesta lähtöajastaan sille 6 artiklan mukaan kuuluvia velvoitteita tai 14 artiklan mukaista velvollisuutta ilmoittaa matkustajille heidän oikeuksistaan;
3) rautatievastuuasetuksen, siten kuin sitä sovelletaan kansallisesti, 17 artiklan mukaisen velvollisuuden suorittaa viivästystilanteessa korvausta matkalipun hinnasta matkustajalle, jonka matkalippu ei ole näyttö- tai kausilippu, tai 18 artiklan mukaisia avunantovelvollisuuksiaan viivästystilanteessa;
4) merimatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 17 artiklan mukaisen avustamisvelvollisuuden lähdön peruuntuessa tai viivästyessä, 18 artiklan mukaisia uutta matkareittiä ja lipun hinnan palautusta koskevia velvollisuuksiaan lähdön peruuntuessa tai viivästyessä tai velvollisuuden suorittaa saapumisen viivästyessä korvausta 19 artiklan mukaisesti matkustajalle, jonka matkalippu ei ole näyttö- tai kausilippu;

5) lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohtaa hinnan ilmoittamisesta;
6) linja-autoliikenteen matkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaisen velvollisuuden suorittaa korvausta matkustajalle jätettyään tarjoamatta mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valinnan mahdollisuuden.

15 §

Seuraamusmaksu eräiden muiden kuluttajansuojasäännösten rikkomisesta

Seuraamusmaksu määrätään elinkeinonharjoittajalle, joka kuluttajien vahingoksi tahallaan tai huolimattomuudesta:
1) rikkoo asuntokauppalain (843/1994) 2 luvun 19 §:n 1 momentin tai 19 c §:n 1 momentin taikka 4 luvun 3 a §:n säännöksiä suorituskyvyttömyysvakuudesta;
2) rikkoo sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 200 §:n säännöstä suoramarkkinoinnista luonnolliselle henkilölle, 201 §:n säännöstä puhelinliittymän markkinoinnin kiellosta taikka 203 §:n 2 momentin säännöstä suoramarkkinoinnin tunnistamisesta;
3) rikkoo saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 4 §:n 3 momentin kieltoa periä lakannutta saatavaa tai 4 a §:ää velallisen oikeudesta saada tietoja, jatkaa 4 b §:n vastaisesti perintää maksuvelvollisuuden kiistämisestä huolimatta tai 4 c §:n vastaisesti velallisen pyydettyä perinnän keskeyttämistä, rikkoo 5 tai 5 a §:ää maksuvaatimuksesta kuluttajasaatavan perinnässä, vaatii saatavasta maksua tuomioistuimessa 6 §:n vastaisesti, rikkoo 7 §:n 2 momentin kieltoa käyttää trattaa kuluttajasaatavan perimiseksi, rikkoo 10 a, 10 b, 10 c tai 10 d §:ää kuluttajasaatavan perintäkulujen enimmäismääristä taikka 11 a §:n 2 momenttia varojen kohdentamisesta saatavan osille;
4) vaatii korkolain (633/1982) 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa korkeampaa viivästyskorkoa kuin mainitun lain 4 §:ssä säädetään;
5) rikkoo perusteettomien maarajoitusten ja muiden asiakkaan kansallisuuteen tai asuin- tai sijoittautumispaikkaan perustuvien syrjinnän muotojen torjumisesta sisämarkkinoilla ja asetusten (EY) N:o 2006/2004 ja (EU) 2017/2394 sekä direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/302 3 artiklan 1 tai 2 kohdan mukaista kieltoa estää tai rajoittaa asiakkaan pääsyä verkkorajapintoihin, 4 artiklan 1 kohdan mukaista kieltoa soveltaa tavaroihin tai palveluihin erilaisia yleisiä käyttöehtoja tai 5 artiklan 1 kohdan mukaista kieltoa soveltaa maksutapahtumiin erilaisia ehtoja.

16 §

Seuraamusmaksu tietojen antamista koskevien säännösten rikkomisesta

Seuraamusmaksu määrätään elinkeinonharjoittajalle, joka kuluttajien vahingoksi tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö kuluttajansuojalain:
1) 2 luvun 8 §:ää tiedonantovelvollisuudesta tarjottaessa yksilöityä kulutushyödykettä tai 8 a §:n mukaisen velvollisuuden antaa tietoja ennen sopimuksen tekemistä muussa kuin koti- ja etämyynnissä;
2) 6 luvun 9 §:n mukaisen velvollisuuden antaa tietoja ennen koti- tai etämyyntisopimuksen tekemistä siten kuin mainitun pykälän 3 momentin nojalla annetuissa säännöksissä tarkemmin säädetään tai 10 §:n mukaisen velvollisuuden antaa kuluttajalle eräitä muita tietoja;
3) 6 a luvun 5—10 §:n mukaisen velvollisuuden antaa ennakkotietoja rahoituspalveluiden tai rahoitusvälineiden etämyynnissä;
4) 7 luvun 8 §:n mukaisen velvollisuuden antaa tietoja kuluttajaluottojen mainonnassa, 9 §:n ja sen 2 momentin nojalla annettujen säännösten mukaisen velvollisuuden antaa eräitä tietoja

ennen luottosopimuksen tekemistä taikka 10 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisen velvollisuuden antaa ennakkotietoja puhelinmyynnissä;

5) 7 a luvun 5 §:n mukaisen velvollisuuden antaa tietoja asuntoluoton mainonnassa, 6 §:n ja sen 2 momentin nojalla annettujen säännösten mukaisen velvollisuuden antaa tietoja ennen asuntoluottosopimuksen tekemistä, 7 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisen velvollisuuden antaa ennakkotietoja puhelinmyynnissä;

6) 10 luvun 4 §:n mukaisen velvollisuuden antaa ennakkotietoja mainitun säännöksen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetulla tavalla taikka 5 §:n säännöksiä aikaosuutta tai pitkäkestoista lomatuotetta koskevasta markkinoinnista;

7) 2 luvun 15 §:n 1 ja 2 kohdan nojalla annettuja säännöksiä asunnosta ilmoitettaessa annettavista tiedoista, velvollisuudesta pitää nähtävänä esite taikka säännöksiä esitteessä mainittavista tiedoista.

Seuraamusmaksu määrätään myös elinkeinonharjoittajalle, joka kuluttajien vahingoksi tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö:

1) maksupalvelulain (290/2010) 10—15 §:n säännöksiä tietojen antamisesta, 22 §:n säännöksiä erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta annettavista ennakkotiedoista tai 25 a §:ää erillisestä maksutoimeksiannon käynnistämistä koskevasta sopimuksesta annettavista ennakkotiedoista;

2) matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 7 §:n ja sen nojalla annettuja säännöksiä ennen matkapakettisopimuksen tekemistä annettavista tiedoista taikka 36 §:n ja sen 2 momentin nojalla annettuja säännöksiä ennen yhdistetyn matkajärjestelyn syntymistä annettavista tiedoista.

Jos kyseessä on 1 tai 2 momentissa mainittujen säännösten rikkominen tai laiminlyönti, seuraamusmaksun määräämisen edellytyksenä on lisäksi, että rikkomus on omiaan selvästi heikentämään kuluttajan kykyä tehdä perusteltu ostopäätös tai kulutushyödykkeeseen liittyvä muu päätös taikka vaikeuttamaan kuluttajan oikeuksiin pääsyä.

17 §

Seuraamusmaksun määrääminen muulle henkilölle kuin 13—16 §:ssä tarkoitetulle elinkeinonharjoittajalle

Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös oikeushenkilön johtoon kuuluvalle tai oikeushenkilössä tosiasiallista määräysvaltaa käyttävälle henkilölle, jos tämä on tahallaan tai huolimattomuudesta merkittävällä tavalla myötävaikuttanut 13—16 §:ssä tarkoitettuun rikkomukseen ja jos tähän on myös muutoin erityistä syytä. Arvioitaessa henkilön myötävaikutusta rikkomukseen on otettava huomioon tämän tehtävien ja toimivaltuuksien laajuus.

18 §

Seuraamusmaksun suuruus

Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin, ja sitä määrättäessä otetaan huomioon:

1) rikkomuksen laatu, laajuus, vakavuus ja kestoaika;

2) rikkomuksella saavutettu hyöty, jos tämä tieto on saatavilla;

3) elinkeinonharjoittajan toimet vahingon lieventämiseksi tai korjaamiseksi;

4) elinkeinonharjoittajan mahdolliset aiemmat kuluttajansuojasäännöksiin liittyvät rikkomukset.

Elinkeinonharjoittajalle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään neljä prosenttia kyseisen rikkomuksen päättymistä edeltäneen vuoden liikevaihdosta. Jos tilinpäätös ei ole seuraamusmaksua määrättäessä vielä valmistunut tai jos liiketoiminta on vasta aloitettu eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

Edellä 17 §:ssä tarkoitetulle luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään neljä prosenttia hänen rikkomuksen päättymistä edeltäneenä vuonna toimitetun verotuksen mukaisista tuloistaan, kuitenkin enintään 40 000 euroa. Jos tuloja ei voida luotettavasti selvittää, ne voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

Edellä tässä pykälässä liikevaihdolla tarkoitetaan kirjanpitolain (1336/1997) 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua liikevaihtoa tai sitä vastaavaa liikevaihtoa. Jos kyse on luottolaitoksesta tai sijoituspalveluyrityksestä taikka jommankumman kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvasta muusta yrityksestä, liikevaihdolla tarkoitetaan kuitenkin luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 316 artiklan mukaisesti laskettua tuottojen määrää. Jos kyse on vakuutusyhtiöstä, vakuutusyhdistyksestä tai vakuutusyhtiölain (521/2008) 2 luvun 18 b §:ssä tarkoitetusta erillisyhtiöstä, liikevaihdolla tarkoitetaan vakuutusmaksutuloa.

19 §

Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen

Seuraamusmaksua ei haeta määrättäväksi eikä määrätä, jos:

1) rikkomus on vähäinen; tai

2) seuraamusmaksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Seuraamusmaksu voidaan jättää hakematta tai määräämättä, jos elinkeinonharjoittaja on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen eikä rikkomus ole vakava tai toistuva.

Seuraamusmaksu voidaan jättää hakematta tai määräämättä myös, jos saman rikkomuksen johdosta on määrätty uhkasakko maksettavaksi tai uhkasakon maksuunpanoa koskeva hakemus on vireillä.

20 §

Suhde rikosoikeudelliseen käsittelyyn

Seuraamusmaksua ei saa määrätä sille, joka on epäiltynä samasta rikkomuksesta esitutkinnassa, jonka osalta on vireillä samaa rikkomusta koskeva syyteharkinta tai joka on vastaajana tuomioistuimessa samaa rikkomusta koskevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei saa määrätä myöskään sille, jolle on samasta rikkomuksesta annettu rikosasiassa tuomio.

Jos samasta rikkomuksesta on vireillä seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia tai se on ratkaistu, syytettä ei saa nostaa eikä tuomiota rikosasiassa antaa.

21 §

Seuraamusmaksun määrääminen

Seuraamusmaksun määrää markkinaoikeus kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta, jollei 5 §:stä muuta johdu.

Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

22 §

Vanhentuminen

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos kuluttaja-asiamies ei ole tehnyt hakemusta sen määräämiseksi markkinaoikeudelle viiden vuoden kuluessa siitä, kun rikkomus päättyi tai, jos kyse on Finanssivalvonnan määräämästä seuraamusmaksusta, jos maksua ei ole määrätty viiden vuoden kuluessa siitä, kun rikkomus päättyi.

23 §

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Tämän lain nojalla maksettavaksi määrätyn seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Seuraamusmaksu vanhenee viiden vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä.

24 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

2.

Laki

Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

kumotaan Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain (661/2012) 8 § ja

muutetaan 6 §, 10 §:n 2 momentti, 11 § ja 13 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 11 § laissa 245/2018, seuraavasti:

6 §

Velvollisuus antaa tietoja

Elinkeinonharjoittaja on velvollinen antamaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluiden vähittäismyyntihintoja koskevia tietoja 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tutkimuksia, selvityksiä ja vertailuja varten. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi määrätä tiedot annettaviksi myös aluehallintovirastoille.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi asettaa tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon määräämisestä ja tuomitsemisesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Kuluttaja-asiamiehen oikeudesta saada tietoja 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja valvontatehtäviä varten säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).

10 §

Kuluttaja-asiamiehen antama kielto

— —

Kuluttaja-asiamies voi määrätä kiellon asiassa, joka ei ole lain soveltamisen kannalta huomattava. Kuluttaja-asiamiehen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, johon kielto kohdistuu, voi saattaa päätöksen hakemuksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa sen tiedoksisaannista. Muutoin päätös jää pysyväksi. Päätöstä on noudatettava, jollei markkinaoikeus toisin määrää.

— —

11 §

Lausunnon pyytäminen

Ennen kuin kuluttaja-asiamies määrää 10 §:ssä tarkoitetun kiellon tai antaa sen väliaikaisena taikka saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi, hänen on pyydettävä Finanssivalvonnan lausunto, jos asia koskee:

1) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 45 §:ssä tarkoitettua Finanssivalvonnan valvottavaa, asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjää, vakuutuksentarjoajaa, virtuaalivaluutan tarjoajaa, ulkomaista valvottavaa tai sen sivuliikettä, ulkomaista asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjää taikka ulkomaista vakuutuksentarjoajaa;

2) sijoituspalvelulaissa (747/2012) tarkoitetun rahoitusvälineen markkinointia.

13 §

Kuluttajan avustaminen

Kuluttaja-asiamies voi avustaa tai määrätä alaisensa virkamiehen avustamaan kuluttajaa yksittäisen asian hoitamisessa, jos se on lain soveltamisen ja kuluttajien yleisen edun kannalta tärkeää tai jos elinkeinonharjoittaja ei noudata kuluttajariitalautakunnan päätöstä taikka muun Euroopan komissiolle kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/11/EU 20 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoitetun toimielimen antamaa ratkaisua tai ratkaisusuositusta.

———————————————————————————————————————

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 1 luvun 6 §:n 1 momentin 13 kohta, 5 luvun 2 §:n 1 momentin 1—4 ja 8 kohta ja 7 luvun 4 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 6 §:n 1 momentin 13 kohta laissa 1122/2018, 5 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohta laissa 1495/2016 ja 7 luvun 4 § osaksi laissa 600/2018, sekä

lisätään 1 luvun 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1124/2017 ja 1122/2018, uusi 14 kohta, 5 luvun 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1495/2016 ja 1122/2018, uusi 9 kohta ja 7 lukuun uusi 4 a § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

6 §

Markkinaoikeudelliset asiat

Markkinaoikeus käsittelee *markkinaoikeudellisina asioina* asiat, jotka säädetään sen toimivaltaan kuuluviksi:

— —

13) elintarvikemarkkinalaissa (1121/2018);

14) kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).

— —

5 luku

Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely

2 §

Asian vireillepanoon oikeutetut

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun hakemuksen voi tehdä:

1) kuluttajansuojalain mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies ja se elinkeinonharjoittaja tai muu henkilö, johon kuluttaja-asiamiehen kielto kohdistuu;

2) Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies ja se elinkeinonharjoittaja tai muu henkilö, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto kohdistuu;

3) saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies ja se elinkeinonharjoittaja tai muu henkilö, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto kohdistuu, ja mainitun pykälän 2 momentin mukaisissa asioissa se elinkeinonharjoittaja, johon mainitun lain 4, 4 a, 4 b tai 7 §:n vastainen menettely kohdistuu, sekä elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys;

4) maksupalvelulain mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies ja se elinkeinonharjoittaja, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto kohdistuu;

— —

8) tekijänoikeuden yhteishallinnoinnista annetun lain 66 §:ssä tarkoitetun kiellon määräämistä koskevissa asioissa se luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, johon mainitun lain 65 §:ssä tarkoitettua sopimusehtoa tai menettelyä sovellettaisiin, sekä elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys, joka on neuvotellut kyseessä olevan sopimuksen kahden tai useamman edustamansa elinkeinonharjoittajan puolesta;

9) kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/) tarkoitetun seuraamusmaksun määräämistä koskevassa asiassa kuluttaja-asiamies sekä mainitun lain 12 §:ssä tarkoitetussa asiassa se, johon päätös kohdistuu, ja säännöksiä rikkonut elinkeinonharjoittaja.

— —

7 luku

Muutoksenhaku markkinaoikeuden ratkaisuun

4 §

Muutoksenhaku teollis- ja tekijänoikeudellisissa riita- ja hakemusasioissa sekä markkinaoikeudellisissa asioissa

Markkinaoikeuden ratkaisuun 1 luvun 4 §:n 1 momentin 1—10, 13 tai 15 kohdassa taikka 2, 4 tai 5 momentissa mainitussa laissa sen toimivaltaan kuuluvaksi säädetyssä riita- ja hakemusasiassa, 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetussa riita-asiassa sekä markkinaoikeudellisessa asiassa saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla myöntää valitusluvan, jollei 4 a §:stä muuta johdu.

Muutoksenhakukirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus ja valitus, on yhdessä markkinaoikeuden ratkaisun kanssa toimitettava markkinaoikeuden kirjaamoon. Menettelyyn valituslupaa haettaessa ja asiaa käsiteltäessä sovelletaan muutoin oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä muutoksenhausta hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemissä asioissa, jollei 4 a §:stä muuta johdu.

Markkinaoikeuden ratkaisu pannaan täytäntöön niin kuin lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta säädetään. Korkein oikeus voi kuitenkin määrätä, ettei ratkaisua toistaiseksi saa panna täytäntöön tai ettei aloitettua täytäntöönpanoa saa jatkaa.

Tässä pykälässä tarkoitettua asiaa koskevassa ylimääräisessä muutoksenhaussa noudatetaan soveltuvin osin riita-asioita koskevia oikeudenkäymiskaaren 31 luvun säännöksiä kuitenkin niin, että myös kantelu on tehtävä korkeimpaan oikeuteen.

4 a §

Muutoksenhaku eräissä seuraamusmaksun määräämistä koskevissa asioissa

Jos valitus koskee kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa tarkoitettua seuraamusmaksun määräämistä ja muutosta markkinaoikeuden ratkaisuun hakee se elinkeinonharjoittaja tai mainitun lain 17 §:ssä tarkoitettu henkilö, jolle markkinaoikeus on määrännyt seuraamusmaksun, markkinaoikeuden ratkaisuun haetaan muutosta korkeimmalta oikeudelta valituslupaa pyytämättä. Valitus on yhdessä markkinaoikeuden ratkaisun kanssa toimitettava markkinaoikeuden kirjaamoon.

Menettelyyn 1 momentissa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä sovelletaan muutoin 4 §:n 3 ja 4 momenttia sekä oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä muutoksenhausta hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemissä asioissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 10 §:n 1 momentin 5 kohta, 40 a ja 47 § ja 71 §:n 1 momentin 17 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 10 §:n 1 momentin 5 kohta ja 40 a § laissa 446/2017, 47 § laissa 752/2012 sekä 71 §:n 1 momentin 17 kohta laissa 402/2018, sekä

lisätään 71 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 752/2012, 611/2014, 651/2014, 1198/2014, 505/2015, 520/2016, 142/2016, 446/2017, 1071/2017, 402/2018 ja 574/2019, uusi 18 kohta seuraavasti:

10 §

Johtokunnan tehtävät

Johtokunnalla on seuraavat finanssimarkkinoiden valvontaa koskevat tehtävät:

— —

5) tuomita maksettavaksi Finanssivalvonnan asettama uhkasakko sekä päättää 4 luvussa säädetyistä hallinnollisista seuraamuksista, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) säädetyistä hallinnollisista seuraamuksista ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/) säädetyistä Finanssivalvonnan määräämistä seuraamusmaksuista;

— —

40 a §

Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määrääminen eräistä rikkomuksista

Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määräämisestä sille, joka laiminlyö tai rikkoo rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä tai selvittämistä koskevaa lainsäädäntöä tai varainsiirtojen mukana toimitettavista tiedoista ja asetuksen (EY) N:o 1781/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2015/847, säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa.

Seuraamusmaksun määräämisestä eräiden kuluttajansuojasäännösten rikkomisesta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa. Edellä 39 §:ssä tarkoitettua julkista varoitusta ei anneta, jos valvottava tai muu finanssimarkkinoilla toimiva menettelee mainitussa laissa tarkoitettujen säännösten vastaisesti.

47 §

Kuluttaja-asiamiehen lausunto

Finanssivalvonnan tulee ennen ryhtymistä 33 tai 33 a §:n taikka 4 luvun mukaisiin toimenpiteisiin pyytää asiassa kuluttaja-asiamieheltä lausunto, jos se havaitsee, että 45 §:ssä tarkoitettu finanssimarkkinoilla toimiva toimii kuluttajansuojalain (38/1978) vastaisesti. Finanssivalvon-

nan tulee pyytää kuluttaja-asiamiehen lausunto myös ennen seuraamusmaksun määräämistä kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain nojalla.

71 §

Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Finanssivalvonnalla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja:

— —

17) Rahoitusvakausvirastolle sellaisia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain noudattamisen valvonnassa havaittuja tietoja, joilla on merkitystä Rahoitusvakausviraston täyttäessä rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 5 luvussa säädettyjä talletussuojakorvausten maksamiseen liittyviä velvoitteitaan;

18) kuluttaja-asiamiehelle sen valvontatehtävien hoitamista varten.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

5.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 1 momentin 14 kohta, sellaisena kuin se on laissa 659/2019, sekä

lisätään 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 224/2008, 462/2011, 348/2013, 257/2014, 671/2015, 451/2016, 470/2017, 1052/2018, 301/2019 ja 659/2019, uusi 15 kohta seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset:

— —

14) lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetun lain (657/2019) 13 §:ssä tarkoitettu lentoliikenteen harjoittajan seuraamusmaksu;

15) kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain (/) 13—17 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

tuomioistuinmaksulain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 8 §:n 1 momentin 4 kohta seuraavasti:

8 §

Viranomaisten ja eräiden muiden vapauttaminen maksuista

Tämän lain mukaisten maksujen suorittamisesta ovat vapaat:

4) kuluttaja-asiamies;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

kuluttajansuojalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuluttajansuojalain (38/1978) 6 luvun 19 §, sellaisena kuin se on laissa 1211/2013, sekä

lisätään 2 lukuun uusi 19 a §, 6 lukuun uusi 13 a §, 6 luvun 14 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1211/2013, uusi 4 momentti, 6 luvun 25 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1211/2013, uusi 2 momentti, 6 luvun 16 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1211/2013, uusi 2 momentti, 6 a lukuun uusi 19 §, 7 luvun 50 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 746/2010, uusi 2 momentti, 7 a luvun 32 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 851/2016, uusi 3 momentti, 9 lukuun uusi 35 § ja 10 luvun 16 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 227/2011, uusi 2 momentti seuraavasti:

2 luku

Markkinointi ja menettelyt asiakassuhteessa

19 a §

Seuraamusmaksu

Tämän luvun 4—8, 8 a ja 9—10 §:n, 10 a §:n 1 momentin, 12 §:n, 14 §:n 1 momentin sekä 15 §:n nojalla annettujen säännösten rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).

6 luku

Kotimyynti ja etämyynti

13 a §

Todistustaakka tietojen antamista koskevien velvoitteiden täyttämisestä

Elinkeinonharjoittajalla on todistustaakka siitä, että se on täyttänyt 9—13 §:n mukaiset velvoitteensa.

14 §

Peruuttamisoikeus

— —

Kuluttajalla on todistustaakka siitä, että sopimus on peruutettu tässä pykälässä edellytetyllä tavalla.

16 §

Peruuttamisoikeuden rajoitukset

— —

Sen estämättä, mitä 1 momentin 7 kohdassa säädetään, kuluttajalla on 14 §:ssä säädetty peruuttamisoikeus siltä osin kuin elinkeinonharjoittaja suorittaa mainitussa kohdassa tarkoitetun käynnin yhteydessä muita kuin kuluttajan nimenomaisesti pyytämiä palveluja tai toimittaa muita tavaroita kuin korjaus- tai huoltotöiden suorittamiseksi välttämättömiä varaosia.

19 §

Korvaus ennen peruuttamista suoritetusta palvelusta

Jos muuta kuin digitaalista sisältöä koskevan palvelun suorittaminen on aloitettu ennen peruuttamisajan päättymistä, kuluttajan on peruuttamistapauksessa maksettava peruuttamisilmoituksen tekemiseen mennessä sopimuksen täyttämiseksi tehdystä suorituksesta elinkeinonharjoittajalle kohtuullinen korvaus. Korvauksen määrä lasketaan sopimuksen mukaisen kokonaishinnan perusteella. Jos kokonaishinta on kohtuuton, korvauksen määrä lasketaan kuluttajalle suoritetun palvelun markkina-arvon perusteella.

Kuluttajalla ei kuitenkaan ole maksuvelvollisuutta peruuttamisaikana kokonaan tai osittain suoritetusta palvelusta, jos elinkeinonharjoittaja on laiminlyönyt antaa hänelle 9 §:n 1 momentin 10 tai 12 kohdassa tarkoitetut tiedot tai jos elinkeinonharjoittaja on aloittanut sopimuksen täyttämisen peruuttamisaikana ilman 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua kuluttajan nimenomaista pyyntöä.

25 §

Seuraamukset luvun säännösten rikkomisesta

— —

Tämän luvun 9 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten, 10—13 §:n, 14 §:n 1 ja 2 momentin sekä 17 §:n 2—4 momentin rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa.

6 a luku

Rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyynti

19 §

Seuraamusmaksu

Tämän luvun 5—10 §:n, 11 §:n 1 ja 2 momentin, 12 §:n 1 momentin ja 16 §:n 2 momentin rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa.

7 luku

Kuluttajaluotot

50 §

Seuraamukset

— —

Tämän luvun 8 §:n, 9 §:n ja sen 2 momentin nojalla annettujen säännösten, 10 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten, 13 §:n 2 momentin 3 kohdan, 13 a §:n, 14 §:n, 15 §:n 1 ja 2 momentin, 16 §:n, 16 a §:n, 17 §:n ja sen 3 momentin nojalla annettujen säännösten, 17 a §:n, 17 b §:n, 19 §:n, 20 §:n 1 momentin, 24 §:n, 39 §:n 1 momentin ja 48 §:n rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa.

7 a luku

Asunto-omaisuuteen liittyvät kuluttajaluotot

32 §

Seuraamukset

— —

Tämän luvun 5 §:n, 6 §:n ja sen 2 momentin nojalla annettujen säännösten, 7 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten, 10 §:n 1 momentin, 11 ja 14 §:n, 15 §:n ja sen 3 momentin nojalla annettujen säännösten sekä 17 §:n 1 momentin rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa.

9 luku

Taloelementtien kauppa ja rakennusurakka

35 §

Seuraamusmaksu

Tämän luvun 25 §:n 2 momentin rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa.

10 luku

Aikaosuudet ja pitkäkestoiset lomatuotteet

16 §

Seuraamukset eräiden säännösten rikkomisesta

— —

Tämän luvun 4 ja 5 §:n, 9 §:n 1 momentin sekä 12 §:n rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

8.

Laki

asuntokauppalain 7 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asuntokauppalain (843/1994) 7 luvun 5 §:n edellä oleva väliotsikko ja
lisätään 7 lukuun uusi 5 a § seuraavasti:

7 luku

Erinäiset säännökset

Rangaistussäännökset ja seuraamusmaksu

5 a §

Seuraamusmaksu

Tämän lain 2 luvun 19 §:n 1 momentin ja 19 c §:n 1 momentin sekä 4 luvun 3 a §:n rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään saatavien perinnästä annettuun lakiin (513/1999) uusi 17 a § seuraavasti:

17 a §

Seuraamusmaksu

Tämän lain 4 §:n 3 momentin, 4 a—4 c §:n, 5, 5 a ja 6 §:n, 7 §:n 2 momentin, 10 a—10 d §:n sekä 11 a §:n 2 momentin rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

10.

Laki

maksupalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maksupalvelulain (290/2010) 85 b ja 85 c §, sellaisina kuin ne ovat laissa 898/2017,
siirretään muutettu 85 b § 9 lukuun ja
lisätään lakiin uusi 85 d § seuraavasti:

9 luku

Valvonta

85 b §

Seuraamusmaksu

Tämän lain 10—15, 22 ja 25 a §:n rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).

10 luku

Erinäiset säännökset ja voimaantulo

85 c §

Tunnistaminen

Palveluntarjoajan on käytettävä vahvaa tunnistamista, jos maksaja:
1) käyttää maksutiliään tietoverkon välityksellä;
2) käynnistää sähköisen maksutapahtuman;
3) toteuttaa etäkanavan kautta toimen, johon voi liittyä väärinkäytöksen riski.

Jos maksaja käynnistää sähköisen maksutapahtuman etäviestimellä, palveluntarjoajan on käytettävä vahvaa tunnistamista, johon yhdistetään maksutapahtuman määrä ja maksunsaaja maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65, EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2366, jäljempänä *maksupalveludirektiivi*, 97 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Palveluntarjoajan on riittävin turvatoimenpitein huolehdittava vahvassa tunnistamisessa käytettävien henkilökohtaisten turvatunnusten luottamuksellisuuden ja eheyden suojaamisesta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun vahvan tunnistamisen sekä 3 momentissa tarkoitettujen turvatoimenpiteiden on täytettävä tarkemmat vaatimukset, joista säädetään maksupalveludirektiivin 98 artiklan nojalla annetuissa komission teknisissä sääntelystandardeissa.

Tämän pykälän mukaisesta velvollisuudesta vahvaan tunnistamiseen sekä henkilökohtaisten turvatunnusten luottamuksellisuuden ja eheyden suojaamiseen voidaan poiketa, jos maksupal-

veludirektiivin 98 artiklan nojalla annetuissa komission teknisissä sääntelystandardeissa niin säädetään.

85 d §

Viestintästandardit

Palveluntarjoajan on tunnistamista, todentamista, ilmoittamista, tietojen antamista ja turvatoimenpiteiden toteuttamista koskevissa yhteyksissään toisten palveluntarjoajien, maksajien ja maksunsaajien kanssa noudatettava yhteisiä ja turvallisia avoimia viestintästandardeja, joita koskevista vaatimuksista säädetään maksupalveludirektiivin 98 artiklan nojalla annetuissa komission teknisissä sääntelystandardeissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

korkolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään korkolakiin (633/1982) uusi 12 b § seuraavasti:

12 b §

Seuraamusmaksu

Kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/) säädetään seuraamusmaksun määräämisestä vaadittaessa eräissä tämän lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa korkeampaa viivästyskorkoa kuin mitä tämän lain 4 §:ssä säädetään.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

12.

Laki

matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 43 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään matkapalveluyhdistelmistä annettuun lain (901/2017) 43 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

43 §

Muut seuraamukset

— —

Tämän lain 7 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten, 10 §:n ja sen 3 momentin nojalla annettujen säännösten, 16 ja 27 §:n sekä 36 §:n ja sen 2 momentin nojalla annettujen säännösten rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki

palvelujen tarjoamisesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan palvelujen tarjoamisesta annetun lain (1166/2009) 19 §, sellaisena kuin se on laissa 319/2019, seuraavasti:

19 §

Valvonta

Tämän lain 7—10 §:n noudattamista palveluntarjoajan ja kuluttajan välisessä suhteessa valvoo kuluttaja-asiamies.

Kuluttaja-asiamies valvoo perusteettomien maarajoitusten ja muiden asiakkaiden kansallisuuteen tai asuin- tai sijoittautumispaikkaan perustuvien syrjinnän muotojen torjumisesta sisämarkkinoilla ja asetusten (EY) N:o 2006/2004 ja (EU)2017/2394 sekä direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/302 palveluntarjoajan ja kuluttajan välisessä suhteessa.

Valvontatehtävän hoitamisesta, oikeudesta määrätä seuraamuksia sekä asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi säädetään kuluttajansuojalaissa (38/1978) ja Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetussa laissa (661/2012). Oikeudesta määrätä seuraamusmaksuja 2 momentissa mainitun asetuksen 3 artiklan 1 ja 2 kohdan, 4 artiklan 1 kohdan ja 5 artiklan 1 kohdan rikkomisen johdosta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

14.

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin (917/2014) uusi 335 a § seuraavasti:

335 a §

Seuraamusmaksu eräiden sähköistä suoramarkkinointia koskevien säännösten rikkomisesta

Tämän lain 200 ja 201 §:n sekä 203 §:n 2 momentin rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

15.

Laki

liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään liikenteen palveluista annettuun lakiin (320/2017) uusi 255 a § seuraavasti:

255 a §

Seuraamusmaksu

Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 4 artiklan 3 kohdan, 5 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan, 5 artiklan 2 kohdan sekä 6 ja 14 artiklan, rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1371/2007 17 ja 18 artiklan, matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1177/2010 17—19 artiklan, lentoliikenneasetuksen 23 artiklan 1 kohdan sekä EU:n linja-autoliikenteen matkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 19 artiklan 2 kohdan rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

16.

Laki

maksulaitoslain 7 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maksulaitoslain (297/2010) 7 b §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 890/2017, seuraavasti:

7 b §

Tilitietopalvelun tarjoamisen luvanvaraisuutta koskeva poikkeus

Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, tilitietopalvelua saa tarjota ilman toimilupaa. Sen, joka aikoo tarjota tilitietopalvelua, on tehtävä siitä ilmoitus Finanssivalvonnalle. Tilitietopalvelun tarjoajaan sovelletaan 4, 11, 19 a, 19 b ja 26 b §:ää. Tilitietopalvelun tarjoajaan sovelletaan myös maksupalvelulain 11—15 §:ää, 22 §:n 1 momenttia, 25 a §:ää, 53 §:n 1 momenttia ja 54 §:n 1 momenttia sekä 82 a, 82 b, 85 c ja 85 d §:ää. Lisäksi tilitietopalvelun tarjoajaan sovelletaan tämän lain 11 §:n 1 momentin nojalla annettua valtiovarainministeriön asetusta. Tilitietopalveluita vain Euroopan talousalueen ulkopuolelle tarjoavaan sovelletaan lisäksi 22 §:n 2 momenttia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 2019

Pääministeri

Antti Rinne

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Liite
Rinnakkaistekstit

2.

Laki

Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
kumotaan Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain (661/2012) 8 § ja
muutetaan 6 §, 10 §:n 2 momentti, 11 § ja 13 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 11 § laissa 245/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
6 §	6 §
Velvollisuus antaa tietoja	*Velvollisuus antaa tietoja*
Elinkeinonharjoittaja on velvollinen antamaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluiden vähittäismyyntihintoja koskevia tietoja 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tutkimuksia, selvityksiä ja vertailuja varten *sekä kuluttaja-asiamiehelle tietoja 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja valvontatehtäviä varten*. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi määrätä tiedot annettaviksi myös aluehallintovirastoille.	Elinkeinonharjoittaja on velvollinen antamaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluiden vähittäismyyntihintoja koskevia tietoja 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tutkimuksia, selvityksiä ja vertailuja varten. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi määrätä tiedot annettaviksi myös aluehallintovirastoille.
Kilpailu- ja kuluttajavirasto *ja kuluttaja-asiamies* voivat asettaa tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon määräämisestä ja tuomitsemisesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).	Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi asettaa tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon määräämisestä ja tuomitsemisesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990). *Kuluttaja-asiamiehen oikeudesta saada tietoja 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja valvontatehtäviä varten säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).*
8 §	
Tarkastusoikeus	
Kuluttaja-asiamiehellä on oikeus tehdä tarkastus elinkeinonharjoittajan toimitiloissa, jos tarkastus on tarpeen kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien	(Kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ("asetus kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä") annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2006/2004 tarkoitetun yhteisön sisäisen rikkomuksen selvittämiseksi tai lopettamiseksi. Tarkastusta ei kuitenkaan saa tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. *Poliisin on annettava kuluttaja-asiamiehelle virka-apua 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen tekemiseksi.*	
10 §	10 §
Kuluttaja-asiamiehen antama kielto	*Kuluttaja-asiamiehen antama kielto*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Kuluttaja-asiamies voi määrätä kiellon asiassa, joka ei ole lain soveltamisen kannalta *tai muuten merkitykseltään* huomattava. Kielto raukeaa, jos se, jota kieltomääräys koskee, ilmoittaa annetussa vähintään kahdeksan päivän määräajassa päätöksen tiedoksisaannista kirjallisesti tai Kilpailu- ja kuluttajavirastossa suullisesti vastustavansa kiellon määräämistä.	Kuluttaja-asiamies voi määrätä kiellon asiassa, joka ei ole lain soveltamisen kannalta huomattava. *Kuluttaja-asiamiehen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, johon kielto kohdistuu, voi saattaa päätöksen hakemuksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa sen tiedoksisaannista. Muutoin päätös jää pysyväksi. Päätöstä on noudatettava, jollei markkinaoikeus toisin määrää.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
11 §	11 §
Lausunnon pyytäminen	*Lausunnon pyytäminen*
Ennen kuin kuluttaja-asiamies määrää 10 §:ssä tarkoitetun kiellon tai antaa sen väliaikaisena taikka saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi, hänen on pyydettävä Finanssivalvonnan lausunto, jos asia koskee:	Ennen kuin kuluttaja-asiamies määrää 10 §:ssä tarkoitetun kiellon tai antaa sen väliaikaisena taikka saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi, hänen on pyydettävä Finanssivalvonnan lausunto, jos asia koskee:
1) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 45 §:ssä tarkoitettua Finanssivalvonnan valvottavaa, ulkomaista valvottavaa tai sen sivuliikettä taikka ulkomaista vakuutuksentarjoajaa;	1) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 45 §:ssä tarkoitettua Finanssivalvonnan valvottavaa, *asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjää, vakuutuksentarjoajaa, virtuaalivaluutan tarjoajaa,* ulkomaista valvottavaa tai sen sivuliikettä, *ulkomaista asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjää* taikka ulkomaista vakuutuksentarjoajaa;
2) arvopaperimarkkinalaissa (746/2012) tarkoitetun arvopaperin markkinointia.	2) *sijoituspalvelulaissa (747/2012)* tarkoitetun *rahoitusvälineen* markkinointia.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
13 §	13 §
Kuluttajan avustaminen	*Kuluttajan avustaminen*
Kuluttaja-asiamies voi avustaa tai määrätä alaisensa virkamiehen avustamaan kuluttajaa yksittäisen asian hoitamisessa, jos se on lain soveltamisen ja kuluttajien yleisen edun kannalta tärkeää tai jos elinkeinonharjoittaja ei noudata kuluttajariitalautakunnan päätöstä.	Kuluttaja-asiamies voi avustaa tai määrätä alaisensa virkamiehen avustamaan kuluttajaa yksittäisen asian hoitamisessa, jos se on lain soveltamisen ja kuluttajien yleisen edun kannalta tärkeää tai jos elinkeinonharjoittaja ei noudata kuluttajariitalautakunnan päätöstä *taikka muun Euroopan komissiolle kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/11/EU 20 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoitetun toimielimen antamaa ratkaisua tai ratkaisusuositusta.*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 1 luvun 6 §:n 1 momentin 13 kohta, 5 luvun 2 §:n 1 momentin 1—4 ja 8 kohta ja 7 luvun 4 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 6 §:n 1 momentin 13 kohta laissa 1122/2018, 5 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohta laissa 1495/2016 ja 7 luvun 4 § osaksi laissa 600/2018, sekä

lisätään 1 luvun 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1124/2017 ja 1122/2018, uusi 14 kohta, 5 luvun 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1495/2016 ja 1122/2018, uusi 9 kohta ja 7 lukuun uusi 4 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 luku	1 luku
Yleiset säännökset	**Yleiset säännökset**
6 §	6 §
Markkinaoikeudelliset asiat	*Markkinaoikeudelliset asiat*
Markkinaoikeus käsittelee *markkinaoikeudellisina asioina* asiat, jotka säädetään sen toimivaltaan kuuluviksi:	Markkinaoikeus käsittelee *markkinaoikeudellisina asioina* asiat, jotka säädetään sen toimivaltaan kuuluviksi:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
13) elintarvikemarkkinalaissa (1121/2018).	13) elintarvikemarkkinalaissa (1121/2018); *14) kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
5 luku	5 luku
Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely	**Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely**
2 §	2 §
Asian vireillepanoon oikeutetut	*Asian vireillepanoon oikeutetut*
Edellä 1 §:ssä tarkoitetun hakemuksen voi tehdä: 1) kuluttajansuojalain mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies, paitsi mainitun lain 2 luvun 18 §:n mukaisissa asioissa elinkeinonharjoittaja; 2) Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies;	Edellä 1 §:ssä tarkoitetun hakemuksen voi tehdä: 1) kuluttajansuojalain mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies *ja se elinkeinonharjoittaja tai muu henkilö, johon kuluttaja-asiamiehen kielto kohdistuu*; 2) Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies *ja*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	se elinkeinonharjoittaja tai muu henkilö, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto kohdistuu;
3) saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies tai se elinkeinonharjoittaja, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto kohdistuu, ja 2 momentin mukaisissa asioissa se elinkeinonharjoittaja, johon mainitun lain 4, 4 a, 4 b tai 7 §:n vastainen menettely kohdistuu, tai elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys;	3) saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies *ja* se elinkeinonharjoittaja *tai muu henkilö*, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto kohdistuu, ja *mainitun pykälän* 2 momentin mukaisissa asioissa se elinkeinonharjoittaja, johon mainitun lain 4, 4 a, 4 b tai 7 §:n vastainen menettely kohdistuu, sekä elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys;
4) maksupalvelulain mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies;	4) maksupalvelulain mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies *ja se elinkeinonharjoittaja, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto kohdistuu*;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
8) tekijänoikeuden yhteishallinnoinnista annetun lain 66 §:ssä tarkoitetun kiellon määräämistä koskevissa asioissa se luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, johon mainitun lain 65 §:ssä tarkoitettua sopimusehtoa tai menettelyä sovellettaisiin, tai elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys, joka on neuvotellut kyseessä olevan sopimuksen kahden tai useamman edustamansa elinkeinonharjoittajan puolesta.	8) tekijänoikeuden yhteishallinnoinnista annetun lain 66 §:ssä tarkoitetun kiellon määräämistä koskevissa asioissa se luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, johon mainitun lain 65 §:ssä tarkoitettua sopimusehtoa tai menettelyä sovellettaisiin, sekä elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys, joka on neuvotellut kyseessä olevan sopimuksen kahden tai useamman edustamansa elinkeinonharjoittajan puolesta*;*
	9) kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/) tarkoitetun seuraamusmaksun määräämistä koskevassa asiassa kuluttaja-asiamies sekä mainitun lain 12 §:ssä tarkoitetussa asiassa se, johon päätös kohdistuu, ja säännöksiä rikkonut elinkeinonharjoittaja.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
7 luku	7 luku
Muutoksenhaku markkinaoikeuden ratkaisuun	**Muutoksenhaku markkinaoikeuden ratkaisuun**
4 §	4 §
Muutoksenhaku teollis- ja tekijänoikeudellisissa riita- ja hakemusasioissa sekä markkinaoikeudellisissa asioissa	*Muutoksenhaku teollis- ja tekijänoikeudellisissa riita- ja hakemusasioissa sekä markkinaoikeudellisissa asioissa*
Markkinaoikeuden ratkaisuun 1 luvun 4 §:n 1 momentin 1–10, 13 tai 15 kohdassa taikka 2, 4 tai 5 momentissa mainitussa laissa sen	Markkinaoikeuden ratkaisuun 1 luvun 4 §:n 1 momentin 1—10, 13 tai 15 kohdassa taikka 2, 4 tai 5 momentissa mainitussa laissa sen

Voimassa oleva laki

toimivaltaan kuuluvaksi säädetyssä riita- ja hakemusasiassa, 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetussa riita-asiassa sekä markkinaoikeudellisessa asiassa haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla myöntää valitusluvan.

Muutoksenhakukirjelmä, johon on sisällytettävä lupahakemus ja valitus, on yhdessä markkinaoikeuden ratkaisun kanssa toimitettava markkinaoikeuden kirjaamoon. Menettelyyn valituslupaa haettaessa ja asiaa käsiteltäessä sovelletaan muutoin oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä muutoksenhausta hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemissä asioissa.

Markkinaoikeuden ratkaisu pannaan täytäntöön niin kuin lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta säädetään. Korkein oikeus voi kuitenkin määrätä, ettei ratkaisua toistaiseksi saa panna täytäntöön tai ettei aloitettua täytäntöönpanoa saa jatkaa.

Tässä pykälässä tarkoitettua asiaa koskevassa ylimääräisessä muutoksenhaussa noudatetaan soveltuvin osin riita-asioita koskevia oikeudenkäymiskaaren 31 luvun säännöksiä kuitenkin niin, että myös kantelu on tehtävä korkeimpaan oikeuteen.

Ehdotus

toimivaltaan kuuluvaksi säädetyssä riita- ja hakemusasiassa, 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetussa riita-asiassa sekä markkinaoikeudellisessa asiassa saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla myöntää valitusluvan, *jollei 4 a §:stä muuta johdu*.

Muutoksenhakukirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus ja valitus, on yhdessä markkinaoikeuden ratkaisun kanssa toimitettava markkinaoikeuden kirjaamoon. Menettelyyn valituslupaa haettaessa ja asiaa käsiteltäessä sovelletaan muutoin oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä muutoksenhausta hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemissä asioissa, *jollei 4 a §:stä muuta johdu*.

Markkinaoikeuden ratkaisu pannaan täytäntöön niin kuin lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta säädetään. Korkein oikeus voi kuitenkin määrätä, ettei ratkaisua toistaiseksi saa panna täytäntöön tai ettei aloitettua täytäntöönpanoa saa jatkaa.

Tässä pykälässä tarkoitettua asiaa koskevassa ylimääräisessä muutoksenhaussa noudatetaan soveltuvin osin riita-asioita koskevia oikeudenkäymiskaaren 31 luvun säännöksiä kuitenkin niin, että myös kantelu on tehtävä korkeimpaan oikeuteen.

4 a §

Muutoksenhaku eräissä seuraamusmaksun määräämistä koskevissa asioissa

Jos valitus koskee kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa tarkoitettua seuraamusmaksun määräämistä ja muutosta markkinaoikeuden ratkaisuun hakee se elinkeinonharjoittaja tai mainitun lain 17 §:ssä tarkoitettu henkilö, jolle markkinaoikeus on määrännyt seuraamusmaksun, markkinaoikeuden ratkaisuun haetaan muutosta korkeimmalta oikeudelta valituslupaa pyytämättä. Valitus on yhdessä markkinaoikeuden ratkaisun kanssa toimitettava markkinaoikeuden kirjaamoon.

Menettelyyn 1 momentissa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä sovelletaan muutoin 4 §:n 3

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	ja 4 momenttia sekä oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä muutoksenhausta hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemissä asioissa.
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

4.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 10 §:n 1 momentin 5 kohta, 40 a ja 47 § ja 71 §:n 1 momentin 17 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 10 §:n 1 momentin 5 kohta ja 40 a § laissa 446/2017, 47 § laissa 752/2012 sekä 71 §:n 1 momentin 17 kohta laissa 402/2018, sekä

lisätään 71 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 752/2012, 611/2014, 651/2014, 1198/2014, 505/2015, 520/2016, 142/2016, 446/2017, 1071/2017, 402/2018 ja 574/2019, uusi 18 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
10 §	10 §
Johtokunnan tehtävät	*Johtokunnan tehtävät*
Johtokunnalla on seuraavat finanssimarkkinoiden valvontaa koskevat tehtävät:	Johtokunnalla on seuraavat finanssimarkkinoiden valvontaa koskevat tehtävät:
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
5) tuomita maksettavaksi Finanssivalvonnan asettama uhkasakko ja päättää 4 luvussa säädetyistä hallinnollisista seuraamuksista sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) säädetyistä hallinnollisista seuraamuksista;	5) tuomita maksettavaksi Finanssivalvonnan asettama uhkasakko sekä päättää 4 luvussa säädetyistä hallinnollisista seuraamuksista, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) säädetyistä hallinnollisista seuraamuksista *ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/) säädetyistä Finanssivalvonnan määräämistä seuraamusmaksuista*;
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
40 a §	40 a §
Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määrääminen eräistä rikkomuksista	*Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määrääminen eräistä rikkomuksista*
Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määräämisestä sille, joka laiminlyö tai rikkoo rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä tai selvittämistä koskevaa lainsäädäntöä tai varainsiirtojen muka-	Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määräämisestä sille, joka laiminlyö tai rikkoo rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä tai selvittämistä koskevaa lainsäädäntöä tai varainsiirtojen muka-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
na toimitettavista tiedoista ja asetuksen (EY) N:o 1781/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2015/847, säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa.	na toimitettavista tiedoista ja asetuksen (EY) N:o 1781/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2015/847, säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa. *Seuraamusmaksun määräämisestä eräiden kuluttajansuojasäännösten rikkomisesta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa. Edellä 39 §:ssä tarkoitettua julkista varoitusta ei anneta, jos valvottava tai muu finanssimarkkinoilla toimiva menettelee mainitussa laissa tarkoitettujen säännösten vastaisesti.*
47 §	47 §
Kuluttaja-asiamiehen lausunto	*Kuluttaja-asiamiehen lausunto*
Finanssivalvonnan tulee ennen ryhtymistä 33 tai 33 a §:n taikka 4 luvun mukaisiin toimenpiteisiin pyytää asiassa kuluttaja-asiamieheltä lausunto, jos se havaitsee, että 45 §:ssä tarkoitettu finanssimarkkinoilla toimiva toimii kuluttajansuojalain (38/1978) vastaisesti.	Finanssivalvonnan tulee ennen ryhtymistä 33 tai 33 a §:n taikka 4 luvun mukaisiin toimenpiteisiin pyytää asiassa kuluttaja-asiamieheltä lausunto, jos se havaitsee, että 45 §:ssä tarkoitettu finanssimarkkinoilla toimiva toimii kuluttajansuojalain (38/1978) vastaisesti. *Finanssivalvonnan tulee pyytää kuluttaja-asiamiehen lausunto myös ennen seuraamusmaksun määräämistä kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain nojalla.*
71 §	71 §
Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja	*Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja*
Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Finanssivalvonnalla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja: — — — — — — — — — — — — — — — 17) Rahoitusvakausvirastolle sellaisia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain noudattamisen valvonnassa havaittuja tietoja, joilla on merkitystä Rahoitusvakausviraston täyttäessä rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 5 luvussa säädettyjä talletussuojakorvausten maksamiseen liittyviä velvoitteitaan.	Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Finanssivalvonnalla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja: — — — — — — — — — — — — — — — 17) Rahoitusvakausvirastolle sellaisia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain noudattamisen valvonnassa havaittuja tietoja, joilla on merkitystä Rahoitusvakausviraston täyttäessä rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 5 luvussa säädettyjä talletussuojakorvausten maksamiseen liittyviä velvoitteitaan*;*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	18) kuluttaja-asiamiehelle sen valvontatehtävien hoitamista varten.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

5.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 1 momentin 14 kohta, sellaisena kuin se on laissa 659/2019, sekä

lisätään 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 224/2008, 462/2011, 348/2013, 257/2014, 671/2015, 451/2016, 470/2017, 1052/2018, 301/2019 ja 659/2019, uusi 15 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Lain soveltamisala	*Lain soveltamisala*
Tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset:	Tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
14) lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetun lain (657/2019) 13 §:ssä tarkoitettu lentoliikenteen harjoittajan seuraamusmaksu.	14) lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetun lain (657/2019) 13 §:ssä tarkoitettu lentoliikenteen harjoittajan seuraamusmaksu*;*
	15) kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain (/) 13—17 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

6.

Laki

tuomioistuinmaksulain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 8 §:n 1 momentin 4 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
8 §	8 §
Viranomaisten ja eräiden muiden vapauttaminen maksuista	*Viranomaisten ja eräiden muiden vapauttaminen maksuista*
Tämän lain mukaisten maksujen suorittamisesta ovat vapaat:	Tämän lain mukaisten maksujen suorittamisesta ovat vapaat:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
4) kuluttaja-asiamies *kuluttajansuojalain (38/1978) mukaisissa asioissa*;	4) kuluttaja-asiamies;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

7.

Laki

kuluttajansuojalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuluttajansuojalain (38/1978) 6 luvun 19 §, sellaisena kuin se on laissa 1211/2013, sekä

lisätään 2 lukuun uusi 19 a §, 6 lukuun uusi 13 a §, 6 luvun 14 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1211/2013, uusi 4 momentti, 6 luvun 25 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1211/2013, uusi 2 momentti, 6 luvun 16 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1211/2013, uusi 2 momentti, 6 a lukuun uusi 19 §, 7 luvun 50 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 746/2010, uusi 2 momentti, 7 a luvun 32 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 851/2016, uusi 3 momentti, 9 lukuun uusi 35 § ja 10 luvun 16 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 227/2011, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	2 luku
	Markkinointi ja menettelyt asiakassuhteessa
	19 a §
	Seuraamusmaksu
	Tämän luvun 4—8, 8 a ja 9—10 §:n, 10 a §:n 1 momentin, 12 §:n, 14 §:n 1 momentin ja 15 §:n nojalla annettujen säännösten rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).
	6 luku
	Kotimyynti ja etämyynti
	13 a §
	Todistustaakka tietojen antamista koskevien velvoitteiden täyttämisestä
	Elinkeinonharjoittajalla on todistustaakka siitä, että se on täyttänyt 9—13 §:n mukaiset velvoitteensa.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	14 §
	Peruuttamisoikeus
	— — — — — — — — — — — — — — —
	Kuluttajalla on todistustaakka siitä, että sopimus on peruutettu tässä pykälässä edellytetyllä tavalla.
	16 §
	Peruuttamisoikeuden rajoitukset
	— — — — — — — — — — — — — — —
	Sen estämättä, mitä 1 momentin 7 kohdassa säädetään, kuluttajalla on 14 §:ssä säädetty peruuttamisoikeus siltä osin kuin elinkeinonharjoittaja suorittaa mainitussa kohdassa tarkoitetun käynnin yhteydessä muita kuin kuluttajan nimenomaisesti pyytämiä palveluja tai toimittaa muita tavaroita kuin korjaus- tai huoltotöiden suorittamiseksi välttämättömiä varaosia.
19 §	19 §
Korvaus ennen peruuttamista suoritetusta palvelusta	*Korvaus ennen peruuttamista suoritetusta palvelusta*
Jos muuta kuin digitaalista sisältöä koskevan palvelun suorittaminen on aloitettu ennen peruuttamisajan päättymistä, kuluttajan on peruuttamistapauksessa maksettava peruuttamisilmoituksen tekemiseen mennessä sopimuksen täyttämiseksi tehdystä suorituksesta elinkeinonharjoittajalle kohtuullinen korvaus.	Jos muuta kuin digitaalista sisältöä koskevan palvelun suorittaminen on aloitettu ennen peruuttamisajan päättymistä, kuluttajan on peruuttamistapauksessa maksettava peruuttamisilmoituksen tekemiseen mennessä sopimuksen täyttämiseksi tehdystä suorituksesta elinkeinonharjoittajalle kohtuullinen korvaus. *Korvauksen määrä lasketaan sopimuksen mukaisen kokonaishinnan perusteella. Jos kokonaishinta on kohtuuton, korvauksen määrä lasketaan kuluttajalle suoritetun palvelun markkina-arvon perusteella.*
Kuluttajalla ei kuitenkaan ole maksuvelvollisuutta peruuttamisaikana kokonaan tai osittain suoritetusta palvelusta, jos elinkeinonharjoittaja on laiminlyönyt antaa hänelle 9 §:n 1 momentin 10 tai 12 kohdassa tarkoitetut tiedot tai jos elinkeinonharjoittaja on aloittanut sopimuksen täyttämisen peruuttamisaikana ilman 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua kuluttajan nimenomaista pyyntöä.	Kuluttajalla ei kuitenkaan ole maksuvelvollisuutta peruuttamisaikana kokonaan tai osittain suoritetusta palvelusta, jos elinkeinonharjoittaja on laiminlyönyt antaa hänelle 9 §:n 1 momentin 10 tai 12 kohdassa tarkoitetut tiedot tai jos elinkeinonharjoittaja on aloittanut sopimuksen täyttämisen peruuttamisaikana ilman 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua kuluttajan nimenomaista pyyntöä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

Seuraamukset luvun säännösten rikkomisesta

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämän luvun 9 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten, 10—13 §:n, 14 §:n 1 ja 2 momentin sekä 17 §:n 2—4 momentin rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa.

6 a luku

Rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyynti

19 §

Seuraamusmaksu

Tämän luvun 5—10 §:n, 11 §:n 1 ja 2 momentin, 12 §:n 1 momentin ja 16 §:n 2 momentin rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa.

7 luku

Kuluttajaluotot

50 §

Seuraamukset

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämän luvun 8 §:n, 9 §:n ja sen 2 momentin nojalla annettujen säännösten, 10 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten, 13 §:n 2 momentin 3 kohdan, 13 a §:n, 14 §:n, 15 §:n 1 ja 2 momentin, 16 §:n, 16 a §:n, 17 §:n ja sen 3 momentin nojalla annettujen säännösten, 17 a §:n, 17 b §:n, 19 §:n, 20 §:n 1 momentin, 24 §:n, 39 §:n 1 momentin ja 48 §:n rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa.

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

7 a luku

Asunto-omaisuuteen liittyvät kuluttajaluotot

32 §

Seuraamukset

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämän luvun 5 §:n, 6 §:n ja sen 2 momentin nojalla annettujen säännösten, 7 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten, 10 §:n 1 momentin, 11 ja 14 §:n, 15 §:n ja sen 3 momentin nojalla annettujen säännösten sekä 17 §:n 1 momentin rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa.

9 luku

Taloelementtien kauppa ja rakennusurakka

35 §

Seuraamusmaksu

Tämän luvun 25 §:n 2 momentin rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa.

10 luku

Aikaosuudet ja pitkäkestoiset lomatuotteet

16 §

Seuraamukset eräiden säännösten rikkomisesta

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämän luvun 4 ja 5 §:n, 9 §:n 1 momentin sekä 12 §:n rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

8.

Laki

asuntokauppalain 7 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asuntokauppalain (843/1994) 7 luvun 5 §:n edellä oleva väliotsikko ja
lisätään 7 lukuun uusi 5 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
7 luku	7 luku
Erinäiset säännökset	**Erinäiset säännökset**
Rangaistussäännökset	*Rangaistussäännökset **ja seuraamusmaksu***
	5 a §
	Seuraamusmaksu
	Tämän lain 2 luvun 19 §:n 1 momentin ja 19 c §:n 1 momentin sekä 4 luvun 3 a §:n rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

9.

Laki

saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään saatavien perinnästä annettuun lakiin (513/1999) uusi 17 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	17 a §
	Seuraamusmaksu
	Tämän lain 4 §:n 3 momentin, 4 a—4 c §:n, 5, 5 a ja 6 §:n, 7 §:n 2 momentin, 10 a—10 d §:n sekä 11 a §:n 2 momentin rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

10.

Laki

maksupalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maksupalvelulain (290/2010) 85 b ja 85 c §, sellaisina kuin ne ovat laissa 898/2017,
siirretään muutettu 85 b § 9 lukuun ja
lisätään lakiin uusi 85 d § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	9 luku
	Valvonta
	85 b §
	Seuraamusmaksu
	Tämän lain 10—15, 22 ja 25 a §:n rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).
10 luku	10 luku
Erinäiset säännökset ja voimaantulo	**Erinäiset säännökset ja voimaantulo**
85 b §	85 c §
Tunnistaminen	*Tunnistaminen*
Palveluntarjoajan on käytettävä vahvaa tunnistamista, jos maksaja: 1) käyttää maksutiliään tietoverkon välityksellä; 2) käynnistää sähköisen maksutapahtuman; 3) toteuttaa etäkanavan kautta toimen, johon voi liittyä väärinkäytöksen riski. Jos maksaja käynnistää sähköisen maksutapahtuman etäviestimellä, palveluntarjoajan on käytettävä vahvaa tunnistamista, johon yhdistetään maksutapahtuman määrä ja maksunsaaja maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65, EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o	Palveluntarjoajan on käytettävä vahvaa tunnistamista, jos maksaja: 1) käyttää maksutiliään tietoverkon välityksellä; 2) käynnistää sähköisen maksutapahtuman; 3) toteuttaa etäkanavan kautta toimen, johon voi liittyä väärinkäytöksen riski. Jos maksaja käynnistää sähköisen maksutapahtuman etäviestimellä, palveluntarjoajan on käytettävä vahvaa tunnistamista, johon yhdistetään maksutapahtuman määrä ja maksunsaaja maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65, EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2366, jäljempänä *maksupalveludirektiivi*, 97 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.	1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2366, jäljempänä *maksupalveludirektiivi*, 97 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.
Palveluntarjoajan on riittävin turvatoimenpitein huolehdittava vahvassa tunnistamisessa käytettävien henkilökohtaisten turvatunnusten luottamuksellisuuden ja eheyden suojaamisesta.	Palveluntarjoajan on riittävin turvatoimenpitein huolehdittava vahvassa tunnistamisessa käytettävien henkilökohtaisten turvatunnusten luottamuksellisuuden ja eheyden suojaamisesta.
Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun vahvan tunnistamisen sekä 3 momentissa tarkoitettujen turvatoimenpiteiden on täytettävä tarkemmat vaatimukset, joista säädetään maksupalveludirektiivin 98 artiklan nojalla annetuissa komission teknisissä sääntelystandardeissa.	Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun vahvan tunnistamisen sekä 3 momentissa tarkoitettujen turvatoimenpiteiden on täytettävä tarkemmat vaatimukset, joista säädetään maksupalveludirektiivin 98 artiklan nojalla annetuissa komission teknisissä sääntelystandardeissa.
Tämän pykälän mukaisesta velvollisuudesta vahvaan tunnistamiseen sekä henkilökohtaisten turvatunnusten luottamuksellisuuden ja eheyden suojaamiseen voidaan poiketa, jos maksupalveludirektiivin 98 artiklan nojalla annetuissa komission teknisissä sääntelystandardeissa niin säädetään.	Tämän pykälän mukaisesta velvollisuudesta vahvaan tunnistamiseen sekä henkilökohtaisten turvatunnusten luottamuksellisuuden ja eheyden suojaamiseen voidaan poiketa, jos maksupalveludirektiivin 98 artiklan nojalla annetuissa komission teknisissä sääntelystandardeissa niin säädetään.
85 c §	85 *d* §
Viestintästandardit	*Viestintästandardit*
Palveluntarjoajan on tunnistamista, todentamista, ilmoittamista, tietojen antamista ja turvatoimenpiteiden toteuttamista koskevissa yhteyksissään toisten palveluntarjoajien, maksajien ja maksunsaajien kanssa noudatettava yhteisiä ja turvallisia avoimia viestintästandardeja, joita koskevista vaatimuksista säädetään maksupalveludirektiivin 98 artiklan nojalla annetuissa komission teknisissä sääntelystandardeissa.	Palveluntarjoajan on tunnistamista, todentamista, ilmoittamista, tietojen antamista ja turvatoimenpiteiden toteuttamista koskevissa yhteyksissään toisten palveluntarjoajien, maksajien ja maksunsaajien kanssa noudatettava yhteisiä ja turvallisia avoimia viestintästandardeja, joita koskevista vaatimuksista säädetään maksupalveludirektiivin 98 artiklan nojalla annetuissa komission teknisissä sääntelystandardeissa.
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	————

11.

Laki

korkolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään korkolakiin (633/1982) uusi 12 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	12 b §
	Seuraamusmaksu
	Kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/) säädetään seuraamusmaksun määräämisestä vaadittaessa eräissä tämän lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa korkeampaa viivästyskorkoa kuin mitä tämän lain 4 §:ssä säädetään.
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

12.

Laki

matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 43 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään matkapalveluyhdistelmistä annettuun lain (901/2017) 43 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	43 §
	Muut seuraamukset
	— — — — — — — — — — — — — — —
	Tämän lain 7 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten, 10 §:n ja sen 3 momentin nojalla annettujen säännösten, 16 ja 27 §:n sekä 36 §:n ja sen 2 momentin nojalla annettujen säännösten rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

13.

Laki

palvelujen tarjoamisesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan palvelujen tarjoamisesta annetun lain (1166/2009) 19 §, sellaisena kuin se on laissa 319/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
19 §	19 §
Valvonta	*Valvonta*
Tämän lain 7–10 §:n noudattamista palveluntarjoajan ja kuluttajan välisessä suhteessa valvoo kuluttaja-asiamies.	Tämän lain 7—10 §:n noudattamista palveluntarjoajan ja kuluttajan välisessä suhteessa valvoo kuluttaja-asiamies.
Kuluttaja-asiamies valvoo perusteettomien maarajoitusten ja muiden asiakkaiden kansallisuuteen tai asuin- tai sijoittautumispaikkaan perustuvien syrjinnän muotojen torjumisesta sisämarkkinoilla ja asetusten (EY) N:o 2006/2004 ja (EU) 2017/2394 sekä direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/302 noudattamista palveluntarjoajan ja kuluttajan välisessä suhteessa.	Kuluttaja-asiamies valvoo perusteettomien maarajoitusten ja muiden asiakkaiden kansallisuuteen tai asuin- tai sijoittautumispaikkaan perustuvien syrjinnän muotojen torjumisesta sisämarkkinoilla ja asetusten (EY) N:o 2006/2004 ja (EU)2017/2394 sekä direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/302 palveluntarjoajan ja kuluttajan välisessä suhteessa.
Valvontatehtävän hoitamisesta, oikeudesta määrätä seuraamuksia sekä asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi säädetään kuluttajansuojalaissa (38/1978) ja Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetussa laissa (661/2012).	Valvontatehtävän hoitamisesta, oikeudesta määrätä seuraamuksia sekä asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi säädetään kuluttajansuojalaissa (38/1978) ja Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetussa laissa (661/2012). *Oikeudesta määrätä seuraamusmaksuja 2 momentissa mainitun asetuksen 3 artiklan 1 ja 2 kohdan, 4 artiklan 1 kohdan ja 5 artiklan 1 kohdan rikkomisen johdosta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).*
	———
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

14.

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin (917/2014) uusi 335 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	335 a §
	Seuraamusmaksu eräiden sähköistä suoramarkkinointia koskevien säännösten rikkomisesta
	Tämän lain 200 ja 201 §:n sekä 203 §:n 2 momentin rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

15.

Laki

liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään liikenteen palveluista annettuun lakiin (320/2017) uusi 255 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	255 a §
	Seuraamusmaksu
	Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 4 artiklan 3 kohdan, 5 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan, 5 artiklan 2 kohdan sekä 6 ja 14 artiklan, rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1371/2007 17 ja 18 artiklan, matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1177/2010 17—19 artiklan, lentoliikenneasetuksen 23 artiklan 1 kohdan sekä EU:n linja-autoliikenteen matkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 19 artiklan 2 kohdan rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (/).
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

16.

Laki

maksulaitoslain 7 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maksulaitoslain (297/2010) 7 b §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 890/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
7 b §	7 b §
Tilitietopalvelun tarjoamisen luvanvaraisuutta koskeva poikkeus	*Tilitietopalvelun tarjoamisen luvanvaraisuutta koskeva poikkeus*
Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, tilitietopalvelua saa tarjota ilman toimilupaa. Sen, joka aikoo tarjota tilitietopalvelua, on tehtävä siitä ilmoitus Finanssivalvonnalle. Tilitietopalvelun tarjoajaan sovelletaan 4, 11, 19 a, 19 b ja 26 b §:ää. Tilitietopalvelun tarjoajaan sovelletaan myös maksupalvelulain 11—15 §:ää, 22 §:n 1 momenttia, 25 a §:ää, 53 §:n 1 momenttia ja 54 §:n 1 momenttia sekä 82 a, 82 b, *85 b* ja 85 c §:ää. Lisäksi tilitietopalvelun tarjoajaan sovelletaan tämän lain 11 §:n 1 momentin nojalla annettua valtiovarainministeriön asetusta. Tilitietopalveluita vain Euroopan talousalueen ulkopuolelle tarjoavaan sovelletaan lisäksi 22 §:n 2 momenttia.	Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, tilitietopalvelua saa tarjota ilman toimilupaa. Sen, joka aikoo tarjota tilitietopalvelua, on tehtävä siitä ilmoitus Finanssivalvonnalle. Tilitietopalvelun tarjoajaan sovelletaan 4, 11, 19 a, 19 b ja 26 b §:ää. Tilitietopalvelun tarjoajaan sovelletaan myös maksupalvelulain 11—15 §:ää, 22 §:n 1 momenttia, 25 a §:ää, 53 §:n 1 momenttia ja 54 §:n 1 momenttia sekä 82 a, 82 b, 85 c ja *85 d §:ää*. Lisäksi tilitietopalvelun tarjoajaan sovelletaan tämän lain 11 §:n 1 momentin nojalla annettua valtiovarainministeriön asetusta. Tilitietopalveluita vain Euroopan talousalueen ulkopuolelle tarjoavaan sovelletaan lisäksi 22 §:n 2 momenttia.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———